ΕΤΟΣ ΛΔ'. ΤΕΥΧΟΣ 396-397 [redacted] δ'. - ε'.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Ο ΠΑΛΑΜΑΣ

Μηνιαῖον θρησκευτικόν κοινωνικόν, οἰκογενειακὸν περιοδικόν.

Προνοίᾳ τῆς Α. Π. τοῦ Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΟΝΟΣ.

Ὄργανον τοῦ Ἱερατικοῦ Συνδέσμου Θεσσαλονίκης.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΒΑΣΙΛ. Χ. ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ

ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ: ΠΑΝΤ. Σ. ΡΟΚΚΟΣ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ	ΑΠΡΙΛΙΟΣ - ΜΑΪΟΣ	1951

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἡ Α. Π. ὁ Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης κ. Παντελεήμων.
(27η Μαρτίου 1951)

Ἡ Α. Π. ὁ Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης Γεννάδιος
(† 7ης Μαρτίου 1951)

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ: "ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Ο ΠΑΛΑΜΑΣ"
ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1917
ΙΔΡΥΤΗΣ: Ο ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ (†)

† Ο ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὴν συνεδρίαν αὐτῆς τῆς 27ης Μαρτίου ἐ. ἔ., προτάσει τοῦ προκαθημένου αὐτῆς Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σπυρίδωνος, προέβη εἰς τὴν πλήρωσιν τῆς διὰ τοῦ θανάτου τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Γενναδίου χηρευσάσης Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης, διὰ τῆς ἐκλογῆς τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ἐδέσσης καὶ Πέλλης κ. Παντελεήμονος.

Μετὰ τὴν ἐκλογὴν ἐγένετο τὸ Μ. Μήνυμα ἐν τῷ παρεκκλησίῳ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς τοῦ ἁγ. Ἀνδρέου ἐνώπιον τῆς Ἱ. Συνόδου. Ὁ Π. Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης, ἀποφάσει τῆς Ἱ. Συνόδου, θὰ παραμείνῃ καὶ Τοποτηρητὴς τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Ἐδέσσης καὶ Πέλλης μέχρι τῆς ἐκλογῆς τοῦ νέου Μητροπολίτου.

Ὁ νέος Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης κ. Παντελεήμων εἶναι ἐκ τῶν διαπρεπεστέρων Ἱεραρχῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, διακρινόμενος διὰ τὴν ἀρτίαν αὐτοῦ θεολογικὴν κατάρτισιν καὶ ἐγκυκλοπαιδικὴν μόρφωσιν, διὰ τὴν γλωσσομάθειαν, τὴν σύνεσιν, τὴν ἀκεραιότητα τοῦ χαρακτῆρος καὶ τὸ ἀγωνιστικὸν πνεῦμα διὰ τὴν προαγωγὴν καὶ ὑπεράσπισιν τῶν συμφερόντων τῆς Ὀρθοδόξου πίστεως καὶ τῶν ἱερῶν παραδόσεων τῆς μητρὸς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν Ἔθνους.

Ἡ Ἀποστολικὴ καὶ περίπυστος καὶ ἱστορικὴ τῶν Βορείων Ἐπαρχιῶν Μητρόπολις τῆς Θεσσαλονίκης ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ νέου αὐτῆς Ποιμενάρχου εὗρε τὸν δεξιὸν αὐτῆς οἰακοστρόφον καὶ τὸν ἄξιον αὐτῆς Πνευματικὸν ἀρχηγόν, τὸν ἐπαξίως πληρώσαντα τὸ κενὸν τὸ ὁποῖον ἄφησεν ὁ ἀείμνηστος αὐτοῦ προκάτοχος.

Τὸ Χριστεπώνυμον πλήρωμα τῆς Θεοσώστου Ἐπαρχίας Θεσσαλονίκης χαιρετίζει γηθοσύνως τὴν ἐπιτυχῆ ἐκλογὴν τοῦ νέου αὐτοῦ Μητροπολίτου καὶ ἀπεκδέχεται μετὰ χρηστῶν ἐλπίδων καὶ ἄκρας ἐμπιστοσύνης τὴν δικαίωσιν τῶν πνευματικῶν αὐτοῦ πόθων καὶ τὴν ἀξιοποίησιν τῶν ἠθικῶν δυνάμεων τῆς αἰωνίας Ἐκκλησίας, πρὸς ἠθικὴν ἐξυγίανσιν καὶ κατάρτισιν συνειδητῶν Χριστιανῶν.

Τὸ περιοδικὸν «Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς» συμμετέχον τῆς μεγάλης χαρᾶς τῆς Ἀποστολικῆς τῶν Θεσσαλονικέων Ἐκκλησίας ἐπὶ τῷ εὐτυχεῖ γεγονότι, δέεται εὐλαβῶς τῷ Παντοδυνάμῳ Θεῷ ὅπως χαρίζηται τῷ ἐκλεκτῷ αὐτῆς Ποιμενάρχῃ θείαν ἐνίσχυσιν, ὑγιείαν ἀσφαλῆ καὶ ἀμετάπτωτον ἐπὶ ἔτη πλεῖστα, ἵνα ἀναδείξῃ τὴν Ποιμαντορίαν Αὐτοῦ πλήρη δόξης καὶ εὐκλείας ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν Ἔθνους.

Π. Ρ.

Η ΑΝΑΓΓΕΛΙΑ ΤΗΣ ΕΚΛΟΓΗΣ

Ἡ Α.Π. ὁ Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης ἅμα τῇ ἐκλογῇ αὐτοῦ ἀπέστειλε ἐξ Ἀθηνῶν τὸ κατωτέρῳ τηλ)μα πρὸς τὸν Τοποτηρητὴν τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Θ. Ἐπίσκοπον Μυρέων κ. Τιμόθεον.

Θεοφιλέστατον Ἐπίσκοπον
Μυρέων Τιμόθεον
Θεσσαλονίκην

Ἐλέῳ Θεοῦ κατασταθέντες κανονικῶς Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης καὶ ἀναλαβόντες καθήκοντα ἡμῶν, πατρικῶς χαιρετίζομεν καὶ εὐλογοῦμεν ἐν Κυρίῳ πεφιλημένον ἡμῖν Κλῆρον καὶ λαὸν ἁγιωτάτης Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης, προτρεπόμενοι ὅπως ἡ Ὑμετέρα Θεοφιλία καὶ λοιπὸς ἱερὸς κλῆρος μνημονεύῃ ὀνόματος ἡμῶν.

† Θεσσαλονίκης Παντελεήμων

Χαιρετιστήριον μήνυμα τοῦ Παναγιωτάτου πρὸς τὸ Χριστεπώνυμον πλήρωμα τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης.

«Εὐγνώμων εἰς Θεὸν καὶ Ἐκκλησίαν διὰ τὴν ἀνάδειξίν μου ὡς Μητροπολίτου τῆς Ἀποστολικῆς καὶ ἐνδόξου Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης εἰς διαδοχὴν τοῦ ἀειμνήστου καὶ διαπρεποῦς Μητροπολίτου Γενναδίου, χαιρετίζω καὶ εὐλογῶ μὲ ἀγάπην πολλὴν τὸν λαὸν τῆς Ἱερᾶς ταύτης Μητροπόλεως.

Βαθύτατα συγκεκινημένος καὶ εὐτυχὴς ἐν Κυρίῳ ὅτι ἡ Θεία Πρόνοια μὲ κατέστησε πνευματικὸν Ποιμένα λαοῦ θεοσεβοῦς καὶ φιλοπάτριδος, ἡρωϊκοῦ προμάχου τῶν ἱερῶν καὶ τῶν ὁσίων τῆς ἁγίας ἡμῶν πόλεως καὶ τῆς ἐνδόξου ἡμῶν πατρίδος, λαοῦ ἀξίου φύλακος τῆς ἱερᾶς ἐθνικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς κληρονομίας τῆς Θεσσαλονίκης μας, ἐπικαλοῦμαι ἐπ' αὐτὴν πλουσίαν τὴν ἐξ ὕψους δύναμιν καὶ πᾶσαν ἀπὸ Θεοῦ εὐλογίαν».

† Ὁ Θεσσαλονίκης Παντελεήμων

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Ὁ νέος Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης κ. Παντελεήμων ἐγεννήθη ἐν Κρανιδίῳ τοῦ Νομοῦ Ἀργολίδος τῷ 1902. Μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν ἐγκυκλίων αὐτοῦ σπουδῶν ἐνεγράφη ὡς φοιτητὴς ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ἐξ ἧς ἀπεφοίτησεν ἀριστοῦχος. Εἰσελθὼν εἰς τὰς τάξεις τοῦ κλήρου ὑπηρέτησε τὸ πρῶτον ὡς Γραμματεὺς τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν καὶ εἶτα ὡς Πρωτοσύγκελλος τοῦ τότε Μητροπολίτου Καρυστίας Παντελεήμονος καὶ νῦν Χίου. Ἀκολούθως ἀπεστάλη ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς ἔνθα παρηκολούθησεν ἀνώτερα Θεολογικὰ μαθήματα ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ τῆς Φιλαδελφείας.

Μετὰ δύο καὶ ἥμισυ ἐτῶν σπουδὰς ὑποστὰς τὴν νενομισμένην Πανεπιστημιακὴν δοκιμασίαν καὶ ὑποβαλὼν ἐπιστημονικὰς διατριβὰς ἀναφερομένας εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν Θρησκευμάτων, τὴν φιλοσοφίαν τῆς Θρησκείας καὶ εἰς τὴν ἑρμηνείαν τῆς Καινῆς Διαθήκης, ἔτυχεν ἐξαιρετικῶν ἐπαίνων, ἀνακηρυχθεὶς Διδάσκαλος τῆς Ἱερᾶς Θεολογίας.

Κατὰ τὸ διάστημα τῶν σπουδῶν αὐτοῦ ἐν Ἀμερικῇ ἤρχετο εἰς ἐπικοινωνίαν μετὰ τῶν ἐκεῖσε ὁμογενῶν, διὰ τοῦ κηρύγματος τοῦ θείου λόγου, τῆς ἱερᾶς Ἐξομολογήσεως καὶ διὰ διαφόρων διαλέξεων. Διὰ τὴν ποικίλην κοινωνικὴν αὐτοῦ δρᾶσιν καὶ ἠθικοθρησκευτικὴν καὶ ἐθνικὴν ἐξυπηρέτησιν τοῦ ἀποδήμου Ἑλληνισμοῦ θερμὸν ἐπεσπάσατο τὸν ἔπαινον παρὰ τοῦ τότε Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς ἀειμνήστου Ἀλεξάνδρου.

Μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν σπουδῶν αὐτοῦ καὶ καθ' ὃν χρόνον ἦτο ἕτοιμος νὰ ἀναχωρήσῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα προέλαβεν αὐτὸν ὁ εἰς Ν. Ὑόρκην ἀφιχθεὶς τότε ὡς Ἔξαρχος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Μητροπολίτης Κορινθίας Δαμασκηνὸς (ὁ μετέπειτα Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν), ὁ ὁποῖος καὶ ἐκράτησεν αὐτὸν ὡς Γραμματέα τῆς Ἐξαρχίας καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς ἐν Ἀμερικῇ παραμονῆς αὐτοῦ. Διὰ τὰς ἃς προσέφερεν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν πολυτίμους ὑπηρεσίας ὑπὸ τὴν ἰδιότητα τοῦ Γραμματέως τῆς Ἐξαρχίας ἔτυχε θερμοῦ ἐπαινετικοῦ καὶ εὐχαριστηρίου παρὰ τοῦ Πατριαρχικοῦ Ἐξάρχου Γράμματος.

Ἅμα τῇ εἰς Ἑλλάδα ἐπιστροφῇ αὐτοῦ προσελήφθη ὑπὸ τοῦ τότε Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Χρυσοστόμου ὡς ἱεροκῆρυξ Ἀττικῆς, ἀπὸ δὲ τῆς συστάσεως τοῦ ὀργανισμοῦ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας ἀνετέθησαν αὐτῷ τὰ καθήκοντα τοῦ Διευθυντοῦ τῶν Γραφείων αὐτῆς.

Ἡ Ἐκκλησία ἐκτιμῶσα καὶ ἀμείβουσα τὴν μέχρι τοῦδε ποικίλην αὐτοῦ δρᾶσιν καὶ τὰς πρὸς αὐτὴν ἐξόχους ὑπηρεσίας τῷ 1936 ἐξέλεξεν αὐτὸν βοηθὸν Ἐπίσκοπον τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν ὑπὸ τὸν ψιλὸν τίτλον Ταλαντίου καὶ μετὰ πενταετίαν προήγαγεν αὐτὸν εἰς τὴν ἀκριτικὴν Μητρόπολιν Ἐδέσσης καὶ Πέλλης.

Ἐν τῇ μεθορίῳ καὶ ἐμπεριστάτῳ ταύτῃ Μητροπόλει ὁ Παναγιώτατος ἀνέπτυξε δρᾶσιν ἐκκλησιαστικὴν καὶ ἐθνικὴν ὑπέροχον, ἀναδειχθεὶς ἀναμορφωτὴς τοῦ ποιμνίου του καὶ ἄξιος τῶν παραδόσεων καὶ τῶν περιστάσεων Ἱεράρχης. Μηδόλως ἀπομακρυνθεὶς τοῦ ποιμνίου του, ἐξεπλήρωσε πιστῶς καὶ μὲ πᾶσαν αὐταπάρνησιν καὶ αὐτοθυσίαν τὰ καθήκοντα αὐτοῦ ὡς Ἀρχιερέως καὶ ὡς Ἐθνάρχου καὶ κατέστη πατὴρ καὶ προστάτης καὶ παρήγορος ἄγγελος τοῦ λαοῦ του, μετὰ τοῦ ὁποίου συνεκακοπάθησεν, ἀψηφῶν προσωπικοὺς κατ' αὐτοῦ διωγμοὺς καὶ κινδύνους. Διὰ πάντα ταῦτα ἀπολαύει μεγίστης ἐκτιμήσεως καὶ σεβασμοῦ ὑπὸ τοῦ λαοῦ τῆς Μητροπόλεως Ἐδέσης, ἡ ὁποία στενῶς ἔχει συνδεθῇ μετ' αὐτοῦ διότι πολλὰ εἰς αὐτὸν ὀφείλει.

Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Δωδεκανήσου ἀπεστάλη ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου εἰς τὴν Δωδεκάνησον, ὅπου, ὡς Πατριαρχικὸς Ἔξαρχος διὰ πολλῶν μόχθων, ἐξυπηρέτησεν ἐπὶ ἑξάμηνον τὰς θρησκευτικὰς ἀνάγκας τοῦ λαοῦ τῆς Δωδεκανήσου, θερμῶς ἐπαινεθεὶς ἐπὶ τούτῳ δι' εὐχαριστηρίων Γραμμάτων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου.

Εἰδικῶς προσκληθείς, ὡμίλησεν Ἀγγλιστὶ εἰς τὸ ἐν Ὄσλο τῆς Νορβηγίας Παγκόσμιον Συνέδριον τῆς Χριστιανικῆς Νεολαίας, ἔνθα καὶ ἡγήθη τῶν ἐξ Ἑλλάδος καὶ Κύπρου ἐκπροσώπων τῆς Ὀρθοδόξου Νεολαίας.

Ὡσαύτως μετέσχεν ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, τοῦ ἐν Ἀμστελλοδάμῳ τῆς Ὁλλανδίας Συνεδρίου τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ ἐξελέξη μέλος τακτικὸν πολλῶν Ἐπιτροπῶν τοῦ Συμβουλίου τούτου. Ὁ Παναγιώτατος ἐξεπροσώπησεν ὡσαύτως τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸ Ἀγγλικανικὸν Συνέδριον τοῦ Λάμπεθ καταστὰς λίαν ἀγαπητὸς εἰς τοὺς ξένους θεολογικοὺς καὶ Ἐκκλησιαστικοὺς κύκλους. Πρὸς τούτοις ἔγραψεν ἄρθρα καὶ πολλὰς Θεολογικὰς μελέτας ἐξ ὧν τινες μετεφράσθησαν καὶ ἐδημοσιεύθησαν καὶ εἰς τὸν ξένον τύπον.

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ

Ἐν Θεσσαλονίκῃ τῇ 12.4.51

Πρὸς

τοὺς Εὐλαβεστάτους Ἐφημερίους καὶ τὰ Ἀξιότιμα Ἐκκλησιαστικὰ Συμβούλια τῶν Ἱερῶν Ναῶν τῆς Ἐπαρχίας Θεσσαλονίκης

Προκειμένου τὴν προσεχῆ Τετάρτην 18ην τρέχοντος καὶ ὥραν 4ην μεταμεσημβρινὴν ἀκριβῶς, νὰ ἀφιχθῇ ἐνταῦθα ὁ Παναγιώτατος Μητροπολίτης ἡμῶν κ. κ. Παντελεήμων, παραγγέλλομεν ὑμῖν τὰ κάτωθι :

1. Ἅπας ὁ Ἱερὸς Κλῆρος τῆς Θεοσώστου ἡμῶν Μητροπόλεως δέον ὅπως προσέλθη τὴν προσεχῆ Δευτέραν 16ην τρέχοντος καὶ ὥραν

12ην μεσημβρινὴν ἐν τῷ Ἱερῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ, εἰς κοινὴν σύσκεψιν, καθ' ἣν θὰ ἀναπτυχθῇ τὸ ἐπίσημον πρόγραμμα τῆς ὑποδοχῆς καὶ ἐνθρονίσεως τοῦ Παναγιωτάτου καὶ θὰ δοθῶσιν ὁδηγίαι ὅσον ἀφορᾷ τὴν συμμετοχὴν τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου εἴς τε τὴν ὑποδοχὴν καὶ τὴν ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας ἐνθρονιστήριον τελετήν.

2. Τῇ προσεχεῖ Κυριακῇ 15ῃ τρέχοντος θέλει ἀναγνωσθῇ ἐν ἅπασι τοῖς Ἱεροῖς Ναοῖς τῆς Ἐπαρχίας ἡμῶν, εὐθὺς μετὰ τὸ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον τῆς Θείας Λειτουργίας, ἡ κοινοποιηθεῖσα ὑμῖν ὑπ' ἀριθ. 629 ἐγκύκλιος τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου, περὶ ἐκλογῆς καὶ καταστάσεως τοῦ Μητροπολίτου ἡμῶν.

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐγκυκλίου δέον ὅπως ἀνακοινώσητε εἰς τὸ ἐκκλησίασμα τὴν ἡμέραν καὶ ὥραν ἀφίξεως τοῦ Παναγιωτάτου Μητροπολίτου ἡμῶν καὶ συστήσητε τὴν συμμετοχὴν τοῦ Λαοῦ εἰς τὴν ὑποδοχὴν τοῦ νέου Ποιμενάρχου αὐτοῦ, τόσον κατὰ τὴν ἀποβίβασιν αὐτοῦ εἰς τὴν ἀποβάθραν τοῦ Λ. Πύργου, ὅσον καὶ κατὰ τὴν εἰς τὸν Ἱερὸν τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας πομπὴν καὶ τὴν ἐν τῷ Ναῷ τελετὴν τῆς ἐνθρονίσεως.

3. Κατὰ τὴν ἄφιξιν τοῦ Παναγιωτάτου Μητροπολίτου ἐπὶ δίωρον, καὶ συγκεκριμένως ἀπὸ τῆς 3.30 π. μ. μέχρι τῆς 4.30 μ.μ. θὰ σημαίνωσι χαρμοσύνως οἱ κώδωνες πάντων τῶν Ἱερῶν Ναῶν τῆς Ἐπαρχίας.

4. Ἅπαντες οἱ Ἱεροὶ Ναοὶ δέον ὅπως σημαιοστολισθῶσι καθ' ἅπασαν τὴν ἡμέραν τῆς Τετάρτης, 18ην τρέχοντος μηνός.

5. Τὰ μέλη τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Συμβουλίων τῶν Ἱερῶν Ναῶν παρακαλοῦνται ὅπως παραστῶσι κατὰ τὴν ὑποδοχήν.

Εὐχέτης πρὸς Θεὸν

Ὁ Βοηθὸς Ἐπίσκοπος

† Ο ΜΥΡΕΩΝ ΤΙΜΟΘΕΟΣ

Η ΑΦΙΞΙΣ Η ΥΠΟΔΟΧΗ ΚΑΙ Η ΕΝΘΡΟΝΙΣΙΣ ΤΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΤΟΥ

Τῇ 18η Ἀπριλίου καὶ ὥραν 4ην μ.μ. ἀφίκετο ἀτμοπλοϊκῶς εἰς τὴν ἡμετέραν πόλιν ὁ νέος Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης κ. Παντελεήμων. Ἡ Θεσσαλονίκη ὑπεδέχθη τὸν σεπτὸν Ἱεράρχην μετ' ἀνεκλαλήτου χαρᾶς καὶ ἐνθουσιασμοῦ. Ἡ συμμετοχὴ τοῦ λαοῦ εἰς τὴν ὑποδοχὴν ἦτο ἀθρόα, δεδομένου ὅτι ἀπὸ τῶν πρώτων ἀπογευματινῶν ὡρῶν ἔσπευσεν ἐξ ὅλων τῶν σημείων τῆς πόλεως νὰ καταλάβῃ ἐπικαίρους θέσεις τόσον ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ Λευκοῦ Πύργου ὅσον καὶ εἰς τὰ πεζοδρόμια, τοὺς ἐξώστας τῶν οἰκιῶν καὶ τὴν πλατείαν Ἁγ. Σοφίας, ὅθεν θὰ διήρχετο ἡ πομπή.

Συμφώνως τῷ καταρτισθέντι ἐπισήμῳ προγράμματι ἅμα τῷ κατάπλῳ τοῦ ἀτμοπλοίου ἀνῆλθον ἐπ' αὐτοῦ ἵνα χαιρετίσωσι τὸν Παναγιώτατον ὁ Ὑπουργὸς Γ. Διοικητὴς Β. Ἑλλάδος κ. Λ. Ἰασονίδης, ὁ Δήμαρχος Θεσσαλονικέων κ. Μάνεσης καὶ ὁ Θ. Ἐπίσκοπος Μυρέων κ. Τιμόθεος. Τὸν Παναγιώτατον ἀποβιβασθέντα τὴν 4ην μ.μ. εἰς τὴν σημαιοστόλιστον ἀποβάθραν τοῦ Λευκοῦ Πύργου δι' ἀτμακάτου τοῦ Λιμεναρχείου, ὑπεδέχθησαν ἅπασαι αἱ ἀνώταται Πολιτικαί, Δημοτικαί, Στρατιωτικαὶ καὶ Ἀστυνομικαὶ Ἀρχαὶ τῆς πόλεως, ἃς καὶ ἐχαιρέτισεν ὁ Παναγιώτατος, ἀφοῦ προηγουμένως περιεβλήθη τὸν Ἀρχιερατικὸν αὐτοῦ μανδύαν καὶ παρέλαβε τὴν Ποιμαντορικὴν ῥάβδον παρὰ τοῦ Θ. Ἐπισκόπου Μυρέων Τιμοθέου. Κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἀποβιβάσεως, ἀπὸ τῶν πυροβολείων τοῦ Ἑπταπυργίου, ἐρρίφθησαν οἱ κεκανονισμένοι χαιρετιστήριοι κανονιοβολισμοί.

Ἀκολούθως ἡ πομπὴ σχηματισθεῖσα, κατηυθύνθη εἰς τὸν Βυζαντινὸν ναὸν τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας, διὰ τῶν ὁδῶν Παύλου Μελᾶ, Ν. Μ. Ἀλεξάνδρου καὶ Ἁγίας Σοφίας, κατὰ τὴν ἑξῆς σειράν:

1) 8 Χωροφ. Τροχαίας, 2) 8 ἄνδρες τοῦ Πυροσβ. Σώματος, 3) Μουσικὴ Παπαφείου, 4) 48 ὀρφανὰ Παπαφείου, 5) 24 θήλεις Παιδοπ. Ἅγ. Δημήτριος, 6) 24 ἄρρενες Παιδοπ. Ἅγ. Δημήτριος, 7) 48 ὀρφανὰ Ὀρφαν. Μ. Ἀλεξάνδρου, 8) 48 ὀρφανὰ Ὀρφαν. Μέλισσα, 9) 48 ἄρρενες Παιδοπ. Ἅγιος Κωνσταντῖνος, 10) 48 Ὁδηγοί, 11) 24 Πρόσκοποι, 12) 24 Ναυτοπρόσκοποι, 13) Μουσικὴ Ἀριστοτέλους, 14) 48 Ὀρφανὰ Ὀρφαν. Ἀριστοτέλους, 15) 8 Ση-

μαῖαι Στοιχ. Ἐκπαιδεύσεως, 16) 8 Σημαῖαι Στοιχ. Ἐκπαιδεύσεως, 17) 24 Μαθήτριαι Στοιχ. Ἐκπαιδεύσεως, 18) 24 Μαθήτριαι Στοιχ. Ἐκπαιδεύσεως, 19) 8 Σημαῖαι Μ. Ἐκπαιδεύσεως, 20) 4 Σημαῖαι Μ. Ἐκπαιδεύσεως, 21) 24 Μαθήτριαι Μ. Ἐκπαιδεύσεως, 22) 8 Σημαῖαι καὶ λάβαρα Μ. Ἐκπαιδεύσεως, 23) 6 Σημαῖαι καὶ λάβαρα Μ. Ἐκπαιδεύσεως, 24) 24 Μαθηταὶ Μ. Ἐκαπαιδεύσεως, 25) 24 Σπουδάστριαι Παιδ. Ἀκαδημίας, 26) 24 Σπουδασταί Π. Α. 27) 24 Φοιτήτριαι, 28) 24 Φοιτηταί, 29) Μουσικὴ Δήμου, 30) 8 Νοσοκόμοι Ε.Ε.Σ., 31) 8 Νοσοκόμοι Ἱδρυμάτων, 32) 8 Νοσοκόμοι Σχολῆς Μαιῶν, 33) Λάβαρα Σωματείων, 34) 24 Θήλεις Κατηχητικῶν Σχολείων, 35) 24 Ἄρρενες Κατηχητικῶν Σχολείων, 36) 24 Φοιτηταὶ Θεολογικῆς Σχολῆς, 37) Ἑξαπτέρυγα, 38) Χορῳδία Κατηχητικῶν Σχολείων, 39) Ἱεροψάλται, 40) Ἱερὸς Κλῆρος ἄνευ ἀμφίων.

Εἵποντο ὁ ἱ. Κλῆρος μετ' ἀμφίων καὶ ἠκολούθη ὁ Παναγιώτατος Μητροπολίτης περιστοιχούμενος ὑπὸ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Κοζάνης Κωνσταντίνου, Ἱερισσοῦ καὶ Ἁγ. Ὄρους Διονυσίου, Σιατίστης καὶ Σισανίου Ἰακώβου καὶ τοῦ Θ. Ἐπισκόπου Μυρέων Τιμοθέου καὶ εἶτα οἱ Ἐπίσημοι καὶ λοιποὶ ἐκπρόσωποι τῶν διαφόρων Ὀργανώσεων κατὰ τὴν ἑξῆς διάταξιν :

Ὁ Ὑπουργὸς Γεν. Διοικητὴς Βορείου Ἑλλάδος, ὁ Ὑφυπουργός, ὁ Στρατηγός, Διοικητὴς Γ' Σώματος Στρατοῦ, ὁ Νομάρχης, ὁ Δήμαρχος, ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς Γεν. Διοικήσεως, οἱ Βουλευταὶ καὶ οἱ πρώην Ὑπουργοί, ὁ Πρύτανις καὶ ἡ Σύγκλητος τοῦ Πανεπιστημίου, ὁ Πρόεδρος καὶ ὁ Εἰσαγγελεὺς Ἐφετῶν, ὁ Πρόεδρος καὶ τὸ Διοικ. Συμβούλιον τοῦ Δικηγορικοῦ Συλλόγου, οἱ Ἐκπρόσωποι τῶν Ξένων Δογμάτων, οἱ Πρόξενοι, οἱ Ἀνώτατοι Ἀξιωματικοὶ Διοικηταὶ Βάσεων καὶ Μονάδων, ὁ Ἐπιθεωρητὴς Χωροφυλακῆς, ὁ Διευθυντὴς Ἀστυνομίας καὶ ὁ Ἀνώτατος Διοικητὴς Χωροφυλακῆς, ὁ Πρόεδρος καὶ τὰ μέλη τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου Θεσσαλονίκης, οἱ Δήμαρχοι Ἐπαρχίας Θεσσαλονίκης, οἱ Διευθυνταὶ καὶ Προϊστάμενοι τῶν Πολιτικῶν καὶ Δικαστικῶν Ἀρχῶν, οἱ Ἀξιωματικοὶ ἁπάντων τῶν Ὅπλων, Σωμάτων καὶ Ὑπηρεσιῶν, οἱ Πρόεδροι Ἰατρικοῦ, Φαρμακευτικοῦ, Συμβολαιογραφικοῦ, Ὀδοντιατρικοῦ, Χημικοῦ Συλλόγων, τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ, Σώματος Ἑλλήνων Προσκόπων, Ἑλληνίδων Ὁδηγῶν, οἱ Πρόεδροι τῶν Ἐπιμελητηρίων, Χρημ. Ἐμπορευμάτων, Ἐλευθέρας Ζώνης, Λιμενικοῦ Ταμείου, Διεθνοῦς Ἐκθέσεως, Ἐργατικοῦ Κέντρου, Κρατικῆς Ἐκμεταλλεύσεως Τροχιοδρόμων καὶ Ἠλεκτροφωτισμοῦ, Ὀργανισμοῦ Ὑδρεύσεως, οἱ Διευθυνταὶ Τραπεζῶν, Ἑλλάδος, Ἐθνικῆς, Ἀγροτικῆς καὶ λοιπῶν, οἱ Διευθυνταὶ Ἐφημερίδων καὶ ὁ Πρόεδρος Ἑνώσεως Συντακτῶν, οἱ Ὀφφικιάλοι τῶν Πατριαρχείων, ἡ Ἀνωτέρα Ἐνοριακὴ Ἀντιπροσωπεία, τὸ Μητροπολιτικὸν Συμβούλιον, τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον Α.Ο.Ν.Α.Δ.Θ., καὶ τὸ προσωπικὸν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, οἱ Πρόεδροι τῆς Χ.Α.Ν. καὶ Χ.Ε.Ν., τῶν συνεργαζομένων Χριστιανικῶν Σωματείων, τῆς Ἀπολυτρώσεως καὶ τῶν Ὀρθοδόξων Χριστανικῶν Ἑνώσεων, τῶν Ὀρφανοτροφείων Παπάφειον, Μ. Ἀλέξανδρος, Ἀριστοτέλης, Μέλισσα, Μέριμνα Παιδιοῦ καὶ Μέριμνα Ποντίων Κυριῶν, οἱ Πρόεδροι τῆς Ὁμοσπονδίας Ἀναπήρων καὶ θυμάτων Πολέμων καὶ τῶν Ὀργανώσεων αὐτῆς, Τραυματιῶν, Ἀποστράτων Ἀξιωματικῶν, Ἐθνικοῦ Συνδέσμου Ἐφέδρων Ἀξιωματικῶν, Ἐθνικοῦ Σώματος Ἑλλήνων Μαχητῶν, Μακεδονομάχων, Ἑνώσεως Παλαιῶν Πολεμιστῶν, Πολεμιστῶν «Ἔπος Ἀλβανίας», Ἑνώσεως Ἐφέδρων Χωροφυλακῆς, Ἑνώσεως Ρι-

Ἡ Α. Π. εὐλογεῖ τὰ πλήθη ἅμα τῇ ἀποβιβάσει ἐκ τῆς ἀτμακάτου.

Ὁ Θ. Ἐπίσκοπος Μυρέων Τιμόθεος παραδίδων τὴν Ἀρχιερατικὴν ῥάβδον εἰς τὴν Α. Π. ἅμα τῇ ἀποβιβάσει.

Ὁ Ὑπουργὸς Γεν. Διοικητὴς Βορείου Ἑλλάδος κ. Ἰασονίδης ὑποδεχόμενος τὸν Παναγιώτατον.

μινιτῶν καὶ Ἱερολοχιτῶν, Λεγεῶνος Ἐφέδρων Πολεμιστῶν, Ὀργανώσεων Βορείου Ἑλλάδος, οἱ Πρόεδροι καὶ οἱ Διευθυνταὶ Ὑγειονομικῶν καὶ Κοινωνικῶν Ἱδρυμάτων, Συλλόγων, Σωματείων καὶ Ἐθνικῶν Ὀργανώσεων, ὡς καὶ τῶν Ὀργανώσεων Ἀλυτρώτων καὶ τὰ μέλη τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Συμβουλίων.

Τὰ τῆς παρατάξεως ἐν τῇ προκυμαίᾳ εἶχε τὸ Γ΄.Σ.Σ. τὴν δὲ τάξιν κατὰ τὴν διαδρομὴν καὶ ἐν τῷ Ναῷ ἐτήρει ἡ Ἀστυνομία.

Ἅμα τῇ ἀφίξει τῆς ὅλης πομπῆς εἰς τὸ ἱ. ναὸν τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας ἔλαβον θέσιν:

α) Αἱ Μουσικαὶ Παπαφείου καὶ Ἀριστοτέλους ἐντὸς τοῦ περιβόλου καὶ ἑκατέρωθεν τῆς εἰσόδου τοῦ ἱ. Ναοῦ.

β) Ἔνθεν καὶ ἔνθεν τῶν Μουσικῶν τὰ λάβαρα καὶ αἱ σημαῖαι.

γ) Ἡ Μουσικὴ τοῦ Δήμου εἰς τὴν Κ. ἐξωτερικὴν εἴσοδον τοῦ ναοῦ.

δ) Ἅπαντες οἱ λοιποὶ ὑπ' ἀριθ. 1—36 ἔλαβον θέσιν ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ ἱ. ναοῦ. Καί.

ε) Ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ εἰσῆλθον τὰ Ἑξαπτέρυγα, καὶ ἡ Χορῳδία τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων, οἱ Ἱεροψάλται, ὁ ἱ. Κλῆρος καὶ ἅπαντες οἱ ἀκολουθοῦντες Ἐπίσημοι λαβόντες τὰς προκαθωρισμένας ἐν τῷ Ναῷ θέσεις.

Η ΤΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΕΝΘΡΟΝΙΣΕΩΣ

Ἅμα τῇ εἰσόδῳ εἰς τὸν ἱ. Ναὸν ὁ Παναγιώτατος περιβληθεὶς Ὠμοφόριον καὶ Ἐπιτραχήλιον καὶ σταθεὶς ἐν τῇ Ὡραίᾳ Πύλῃ ἤκουσεν τὴν ὑπὸ τοῦ Θ. Ἐπισκόπου Μυρέων ἀνάγνωσιν ἀπὸ τοῦ ἱ. Ἄμβωνος τῆς Συνοδικῆς Ἐγκυκλίου ἐχούσης οὕτω:

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ

ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἀθήνησι 29 Μαρτίου 1941

Ἀριθ. Πρωτ. 995
Διεκπ. 667

Εὐλαβέστατοι Ἱερεῖς καὶ λοιποὶ ἀπαξάπαντες εὐλογημένοι Χριστιανοὶ οἱ κατὰ τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν Θεσσαλονίκης, χάρις εἴη ὑμῖν ἀπὸ Θεοῦ Κυρίου Παντοκράτορος.

Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς διὰ τὴν ἄπειρον Αὐτοῦ φιλανθρωπίαν ἐνανθρωπήσας πρὸς σωτηρίαν ἡμῶν, καθίδρυσε τὴν Ἁγίαν Ἐκκλησίαν πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἑνὶ ἑκάστῳ τῶν πιστῶν μεταδόσεως τῆς σωτηρίας διὰ τῆς διδασκαλίας, τοῦ ἁγιασμοῦ καὶ τῆς καθοδηγήσεως αὐτῶν ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν διαδόχων αὐτῶν ποιμένων Αὐτῆς. Ταύτης δε καὶ σενεχιστὰς ὥρισε τοῦ ἀπολυτρωτικοῦ Αὐτοῦ ἔργου «καθὼς ἀπέσταλκέ με ὁ Πατὴρ κἀγὼ πέμπω ὑμᾶς» «ὁ ἀκούων ὑμῶν ἐμοῦ ἀκούει καὶ ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς ἐμὲ ἀθετεῖ, ὁ δὲ ἀθετῶν ἐμὲ ἀθετεῖ τὸν ἀποστείλαν-

τά με» «ὁ δεχόμενος ὑμᾶς ἐμὲ δέχεται καὶ ὁ ἐμὲ δεχόμενος δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με» (Ἰω. κ. 21 Λουκ. ι' 40. Ἰω. ιγ' 20).

Ὡς ἡ Ἐκκλησία ἱδρύθη αἰώνιος οὕτω καὶ τὸ ἔργον, ὅπερ οἱ Ἀπόστολοι ἀνέλαβον, ὑπῆρξεν αἰώνιον (Ματθ. 28,26), μεταδιδόμενον διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐν τῷ Μυστηρίῳ τῆς Ἱερωσύνης εἰς τοὺς διαδόχους αὐτῶν. Οὐδὲ δύναται νὰ νοηθῇ ἡ Ἐκκλησία ἄνευ αὐτῶν «χωρὶς τούτων Ἐκκλησία οὐ καλεῖται» ἔγραφεν ὁ Ἀποστολικὸς Πατὴρ Ἰγνάτιος ὁ Θεοφόρος. Οὔτε σώζεται ὁ πιστὸς ἐκτὸς τῆς Ἐκκλησίας μένων, ἀλλ' οὔτε καὶ ὠφελεῖται μένων ἐν αὐτῇ ἄνευ τῶν οἰκονόμων τῶν Θείων Μυστηρίων, τῶν ποιμένων Αὐτῆς καὶ διδασκάλων. Τούτων δὲ προεξάρχει ὁ Ἐπίσκοπος, ὁ ἐγκεχειρισμένος τὸ ἀνώτατον ἀξίωμα. Πρόδηλος ἄρα καθίσταται ἡ ὑπερτάτη σημασία τοῦ ἐπισκοπικοῦ ἀξιώματος ἐν τῇ Χριστιανικῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ ἡ ἀναγκαιότης αὐτοῦ.

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐν τῇ μερίμνῃ καὶ στοργῇ Αὐτῆς ὑπὲρ τοῦ ποιμνίου τῆς Θεοσώστου Ἱερᾶς Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης, κατέστησε ψήφοις κανονικαῖς Μητροπολίτην τῆς ὡς ἄνω Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Ἐδέσσης καὶ Πέλλης κ. Παντελεήμονα, Ἀρχιερέα δεδοκιμασμένον καὶ ἱκανὴν πεῖραν κεκτημένον ἐν τῇ διεξαγωγῇ τοῦ μεγάλου ἔργου τῆς ἀρχιερατικῆς διακονίας.

Οὕτως οὖν ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης κ. Παντελεήμων ἀνεδείχθη τῇ Χάριτι τοῦ Παναγίου καὶ Τελεταρχικοῦ Πνεύματος, γνήσιος, κανονικὸς καὶ νόμιμος Ποιμενάρχης καὶ Προστάτης πνευματικὸς τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης, ἔχων τὸ δικαίωμα τοῦ εὐλογεῖν καὶ ἁγιάζειν ἀρχιερατικῶς πάντας τοὺς χριστιανοὺς καὶ πάντα τὰ ἀρχιερατικὰ ἐπιτελεῖν μετὰ καὶ τῆς τοῦ Ἱεροῦ Συνθρόνου ἐγκαθιδρύσεως, κρίνειν τε καὶ ἀνακρίνειν πᾶσαν ἐκκλησιαστικὴν ὑπόθεσιν κατὰ τοὺς ἱεροὺς Κανόνας καὶ τοὺς Νόμους.

Ταῦτα ἀγγέλλουσα ἅπασιν ὑμῖν ἡ Ἱερὰ Σύνοδος προτρέπεται καὶ ἐντέλλεται, ἵνα ὑποδεξάμενοι τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Θεσσαλονίκης κ. Παντελεήμονα, ὡς κανονικὸν καὶ νόμιμον ὑμῶν Ἀρχιερέα, πείθησθε καὶ ὑπείκητε αὐτῷ προθύμως, κατὰ τὸ παράγγελμα τῆς Ἁγίας Γραφῆς «πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν καὶ ὑπείκετε, αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν ὡς λόγον ἀποδόσοντες» (Ἑβρ. ιγ', 17), μνημονεύητε δὲ καὶ οἱ κληρικοὶ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἐν πάσαις ταῖς ἱεραῖς τελεταῖς καὶ δεήσεσι κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν τάξιν, ἀπονέμητε δ' αὐτῷ πάντες ὡς Πνευματικῷ ὑμῶν Πατρί, πᾶσαν τιμήν.

Ἡ δὲ χάρις τοῦ Ἀρχιποίμενος Σωτῆρος ἡμῶν καὶ τὸ ἄπειρον αὐτοῦ ἔλεος εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν.

† Ὁ Ἀθηνῶν **ΣΠΥΡΙΔΩΝ,** Πρόεδρος, † Ὁ Δρυϊνουπόλεως **Δημήτριος,** † Ὁ Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης **Ἀνδρέας,** † Ὁ Κασσανδρείας **Καλλίνικος,** † Ὁ Μαρωνείας καὶ Θάσου **Βασίλειος,** † Ὁ Μεσσηνίας **Χρυσόστομος,** † Ὁ Ζιχνῶν **Κύριλλος,** † Ὁ Παροναξίας **Ἀμβρόσιος,** † Ὁ Κερκύρας καὶ Παξῶν **Μεθόδιος,** † Ὁ Καρυστίας καὶ Σκύρου **Ἀνανίας,** † Ὁ Ἀργολίδος **Χρυσόστομος,** † Ὁ Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας **Χριστοφόρος.**

Ἀκολούθως ὁ Παναγιώτατος ἀνελθὼν ἐπὶ τοῦ Ἀρχιερατικοῦ θρόνου ἀνέγνωσε τοὺς κάτωθι κατ' ἐκλογὴν ἐπικαίρους στίχους ἐκ τῶν Ψαλμῶν:

—Ὑψώσω σε, Κύριε ὁ Θεός μου, καὶ εὐλογήσω τὸ ὄνομά σου εἰς τὸν αἰῶνα καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.

—Ἐξομολογήσομαί σοι, Κύριε, ἐν Ἐκκλησίᾳ πολλῇ, ἐν λαῷ βαρεῖ αἰνέσω σε.

—Δεῦτε ἀγαλλιασώμεθα τῷ Κυρίῳ ἀλαλάξωμεν τῷ Θεῷ τῷ σωτῆρι ἡμῶν.

—Ὅτι Θεὸς μέγας ὁ Κύριος. Ἐξομολογεῖσθε τῷ Κυρίῳ ὅτι χρηστός, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.

—Μνήσθητι ἡμῶν, Κύριε, ἐν τῇ εὐδοκίᾳ τοῦ λαοῦ Σου, ἐπίσκεψαι ἡμᾶς ἐν τῷ σωτηρίῳ σου.

—Τὸ στόμα μου ἀναγγελεῖ τὴν δικαιοσύνην σου, ὅλην τὴν ἡμέραν τὴν σωτηρίαν σου.

—Ἐδίδαξάς με, ὁ Θεός, ἐκ νεότητός μου, καὶ μέχρι νῦν ἀναγγελῶ τὰ θαυμάσιά σου, καὶ ἕως γήρους καὶ πρεσβείου. Ὁ Θεὸς μὴ ἐγκαταλίπῃς με.

—Ἰδοὺ ἥκω τοῦ ποιῆσαι τὸ θέλημά σου, ὁ Θεός μου καὶ τὸν νόμον σου ἐν μέσῳ τῆς καρδίας μου. Εὐηγγελισάμην δικαιοσύνην ἐν ἐκκλησίᾳ μεγάλῃ· ἰδοὺ τὰ χείλη μου οὐ μὴ κωλύσω οὐκ ἔκρυψα τὸ ἔλεός σου καὶ τὴν ἀλήθειάν σου ἀπὸ συναγωγῆς πολλῆς.

—Σὺ δέ, Κύριε, μὴ μακρύνῃς τοὺς οἰκτιρμούς σου ἀπ' ἐμοῦ· τὸ ἔλεός σου καὶ ἡ ἀλήθειά σου διὰ παντὸς ἀντιλάβοιντό μου.

—Ἐξαπόστειλον τὸ φῶς σου καὶ τὴν ἀλήθειάν σου· αὐτὰ μὲ ὡδήγησαν καὶ ἤγαγόν με εἰς ὄρος ἅγιόν σου καὶ εἰς τὰ σκηνώματά σου.

—Ἐξομολογήσομαί σοι εἰς τὸν αἰῶνα, ὅτι ἐποίησας· καὶ ὑπομενῶ τὸ ὄνομά σου, ὅτι χρηστὸν ἐναντίον τῶν ὁσίων σου.

—Σύ μου εἶ ἡ ὑπομονή μου, Κύριε, ἡ ἐλπίς μου ἐκ νεότητός μου, σύ μου εἶ σκεπαστής, ἐν σοὶ ἡ ὕμνησίς μου διὰ παντός.

—Εἰσάκουσον, ὁ Θεός τῆς προσευχῆς μου, εἰσάκουσον τῆς δεήσεώς μου.

—Ἐπίφανον τὸ πρόσωπόν σου ἐπὶ τὸν δοῦλον σου, σῶσον με ἐν τῷ ἐλέει σου. Κύριε, μὴ καταισχυνθείην, ὅτι ἐπεκαλεσάμην σε.

—Ἀγαλλιάσοιντο καὶ εὐφρανθείησαν οἱ θέλοντες τὴν δικαιοσύνην μου καὶ εἰπάτωσαν διὰ παντός, μεγαλυνθήτω ὁ Κύριος, οἱ θέλοντες τὴν εἰρήνην τοῦ δούλου αὐτοῦ, καὶ ἡ γλῶσσα μου μελετήσῃ τὴν δικαιοσύνην σου, ὅλην τὴν ἡμέραν τὸν ἔπαινόν σου.

—Ὑπόμεινον τὸν Κύριον καὶ φύλαξον τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, καὶ ὑψώσει σε τοῦ κατακληρονομῆσαι τὴν γῆν.

—Σωτηρία δὲ τῶν δικαίων παρὰ Κυρίῳ, καὶ ὑπερασπιστὴς αὐτῶν ἐστιν ἐν καιρῷ θλίψεως· καὶ βοηθήσει αὐτοῖς Κύριος καὶ ρύσεται αὐτούς, καὶ ἐξελεῖται αὐτοὺς ἐξ ἁμαρτωλῶν καὶ σώσει αὐτούς, ὅτι ἤλπισαν ἐπ' αὐτόν.

—Κύριε, ὁ Θεός μου, εἰς τὸν αἰῶνα ἐξομολογήσομαί σοι.

Δόξα Πατρί. . . . Ἀλληλούϊα. . . . δόξα Σοι ὁ Θεός. . .

Τὴν ἀνάγνωσιν τῶν Ψαλμῶν ἐπηκολούθησε κατανυκτικὴ Δοξολογία καὶ εἶτα ἡ Εὐαγγελικὴ περικοπὴ (Λουκ. Ι΄ 16-21) μεθ' ἣν ὁ Παναγιώτατος ἐξεφώνησε τὸν κάτωθι ἐνθρονιστήριον αὐτοῦ λόγον.

Ο ΕΝΘΡΟΝΙΣΤΗΡΙΟΣ ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΤΟΥ

Βαθύτατα συγκεκινημένος, δι' ὅσα τελοῦνται σήμερον περὶ τὴν ταπεινότητά μου, μετέχω καὶ προεξάρχω, ἀγαπητοί, τῆς ἱερᾶς καὶ πανηγυρικῆς ταύτης τελετῆς, ὑπὸ τὰ ἱερώτερα τῶν συναισθημάτων. Διότι ἀναλογίζομαι, ἐν ταπεινώσει, ὁπόσον μέγα ἐγένετο ἐπ' ἐμὲ τὸ ἔλεος τοῦ Κυρίου. Ἐλάχιστος ἐγὼ ἐν τοῖς ἀδελφοῖς μου, ὑψοῦμαι σήμερον ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἐν μέσῳ ὑμῶν. Καί, διὰ τῆς χάριτος τοῦ Κυρίου, τῶν κανονικῶν ψήφων τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς εὐμενείας τοῦ εὐσεβεστάτου Ἄνακτος, καθίσταμαι Μητροπολίτης τῆς Ἀποστολικῆς ταύτης Μητροπόλεως, τῆς μεγάλης καὶ ἐνδόξου καὶ ἱστορικῆς, διὰ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ Ἔθνος, Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης, εἰς διαδοχὴν ἀνδρὸς τιμήσαντος αὐτὴν καὶ δοξασθέντος ἐν αὐτῇ, τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Γενναδίου.

Καθίσταμαι Ἐπίσκοπος ὑμῶν, ἵνα συνεχίσω τὸ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῶν Θεσσαλονικέων ἔργον τοῦ Ἱδρυτοῦ αὐτῆς, ἐνδόξου καὶ πνευματοφόρου καὶ οὐρανοβάμονος Ἁγίου Ἀποστόλου Παύλου καὶ τῶν μέχρις ἡμῶν διαδόχων αὐτοῦ Ἐπισκόπων τῆς ἐνδόξου ταύτης Ἐπισκοπῆς, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, ὁ Ἅγιος Θεωνᾶς, ὁ Θαυμαστὸς Εὐστάθιος καὶ ὁ Πατριάρχης Ἰωακεὶμ ὁ Γ΄.

Τούτων καὶ πολλῶν ἄλλων Ἱερωτάτων καὶ διασήμων Ἱεραρχῶν, ἔρχομαι διάδοχος εἰς τὴν πόλιν ταύτην, τὴν ὁποίαν ἡγίασε, διὰ τῶν μαρτυρικῶν αἱμάτων του, γόνος αὐτῆς τετιμημένος καὶ ἀγαπητός, ὁ καλὸς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ στρατιώτης, ὁ ἔνδοξος Αὐτοῦ ἀθλητὴς καὶ κραταιὸς τῆς Θεσσαλονίκης ὑπέρμαχος, Ἅγιος Μεγαλομάρτυς Δημήτριος ὁ Μυροβλήτης.

Τί ἀνταποδώσω τῷ Κυρίῳ μου περὶ πάντων τούτων; Διότι ἐμεγάλυνεν ὄντως ὁ Κύριος τὸ ἔλεος Αὐτοῦ μετ' ἐμοῦ! Διότι, εἰς τὰ μεγαλεῖα, τὰ ὁποῖα ἐποίησεν εἰς ἐμὲ ὁ Δυνατός, προσέθηκε καὶ τὴν χαρὰν τὴν μεγάλην, μετὰ τῆς ὁποίας ἡ Ἐκκλησία πᾶσα ἤκουσε καὶ ἐχαιρέτισε τὴν ἐκλογήν μου καὶ τὴν ἀγάπην τὴν πολλήν, μετὰ τῆς ὁποίας σήμερον μὲ ὑπεδέχεσθε πάντες.

Ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς ἐν Κυρίῳ. Ἔρχομαι, οὐχὶ νὰ διακονηθῶ, ἀλλὰ νὰ διακονήσω. Καὶ ἀναγνωρίζω καὶ ὁμολογῶ, ὅτι εἶμαι ὀφει-

λέτης πάντων. Ἡ ὀφειλή μου εἶναι, πρὸ παντός, ἀγάπη, εἶναι στοργὴ πατρική. Διότι πατέρα ὑμῶν μὲ κατέστησε καὶ μὲ ἀπέστειλε πρὸς ὑμᾶς ὁ Παράκλητος, τὸ Παναγιον Πνεῦμα. Μὲ τὴν πατρικὴν αὐτὴν ἐν Κυρίῳ ἀγάπην μου χαιρετίζω καὶ περιβάλλω σήμερον πάντα τὰ νέα μου ἐν Χριστῷ τέκνα. Καί, πλήρης ἀπὸ τὴν ἀγάπην αὐτήν, δίδω σήμερον τὴν καρδίαν μου εἰς ὑμᾶς καὶ τὰ λοιπὰ πνευματικά μου τέκνα. Θέλω νὰ πιστεύω ὅτι καὶ ὑμεῖς θὰ δώσητε εἰς ἐμὲ τὰς ἰδικάς σας καρδίας. Διὰ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ, διὰ τὴν οἰκοδομὴν τῆς Ἐκκλησίας, διὰ τὴν ἐν Χριστῷ ἀναγέννησιν πάντων ἡμῶν. Διότι, ὥς ἔγραφε πρὸς τοὺς Θεσσαλονικεῖς τῶν ἡμερῶν του ὁ Ἅγιος Ἀπόστολος Παῦλος, τοῦτο εἶναι τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, τοῦτο εἶναι τὸ πρώτιστον τῶν χριστιανικῶν ἰδεωδῶν καὶ καθηκόντων, ὁ ἁγιασμὸς ἡμῶν, ἡ ἐν Χριστῷ σωτηρία ἡμῶν.

Ὑπὲρ τούτου, τέκνα μου ἀγαπητά, οὐδενὸς θέλω φεισθῆ κόπου καὶ μόχθου. Καὶ εἶμαι ἕτοιμος, κατὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Κυρίου καὶ τὸ παράδειγμα τοῦ Ἀποστόλου Του, νὰ καταδαπανήσω ἐμαυτόν, νὰ δώσω καὶ αὐτὴν τὴν ζωήν μου. Ὡς Πατὴρ καὶ ἐν παρρησίᾳ πατρὸς καὶ πολλῷ ἀγῶνι, θὰ λαλῶ πάντοτε τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ πρὸς ὑμᾶς. Καὶ θὰ παρακαλῶ καὶ θὰ παρηγορῶ καὶ θὰ γίνωμαι τοῖς πᾶσι τὰ πάντα, ἵνα πάντες περιπατῶμεν ἀξίως τοῦ Θεοῦ, τοῦ καλοῦντος ἡμᾶς εἰς τὴν Ἑαυτοῦ βασιλείαν καὶ δόξαν.

Ἐκεῖνο ποὺ ἔγραφε πρὸς τοὺς Θεσσαλονικεῖς, ἐγκωμιάζων αὐτούς, ὁ Ἀπόστολος, ἐπιθυμῶ καὶ εὔχομαι νὰ γίνῃ πραγματικότης καὶ δι' ἡμᾶς τοὺς Θεσσαλονικεῖς τῆς σήμερον. Ὅτι ἡ πίστις ἡμῶν ἡ πρὸς τὸν Θεόν, ἡμεῖς αὐτοὶ πάντες εἴμεθα «τύπος πᾶσι τοῖς πιστεύουσιν ἐν Μακεδονίᾳ». Τύπος ζώσης χριστιανικῆς πίστεως, τύπος ὀρθοδόξου Ἑλληνικῆς θεοσεβείας, τύπος καὶ φιλοπατρίας Ἑλληνικῆς. Διότι ὁ ἀληθῶς θεοσεβής, μάλιστα ἐκεῖνος εἰς τοῦ ὁποίου τὰς φλέβας ῥέει αἷμα Ἑλληνικόν, εἶναι καὶ ἀληθῶς φιλόπατρις, εἶναι καὶ πραγματικὸς πατριώτης. Ἐν προκειμένῳ, ἡ Θεσσαλονίκη περιτράνως ἔδειξε, διὰ μέσου τῆς ἐνδόξου καὶ μακρᾶς ἱστορίας της, ὁπόσην ἔχει συναίσθησιν τῆς ἱερᾶς αὐτῆς κληρονομίας καὶ δι' ὁπόσων ἀγώνων καὶ θυσιῶν ἔσωσε καὶ διατηρεῖ τὴν ὀρθόδοξον Ἑλληνικὴν θεοσέβειαν καὶ τὴν Ἑλληνικὴν φιλοπατρίαν.

Ἔχω τὴν πεποίθησιν ὅτι πάντα τὰ τέκνα μου, ὁ Ἱερὸς Κλῆρος πρῶτος καὶ ὁ πιστὸς Λαὸς μετ' αὐτοῦ, κατὰ τὴν ὀρθόδοξον περὶ Ἐκκλησίας πίστιν, ἡνωμένοι μετ' ἐμοῦ ἐν Χριστῷ καὶ πάντοτε γύρω ἀπὸ ἐμὲ τὸν Πατέρα σας, θὰ μὲ βοηθήσητε εἰς τὰς ποιμαντορικάς

προσπαθείας μου καὶ θὰ ἀνταποκριθῆτε εἰς τὰς προσδοκίας τῆς Ἐκκλησίας, ἵνα μορφωθῇ ἐν πᾶσι Χριστὸς καὶ ἵνα τὰ τῆς Ἐκκλησίας διοικῶνται θεαρέστως καὶ μόνον πρὸς τὸ συμφέρον αὐτῆς.

Τὴν τοιαύτην βοήθειαν καὶ συνεργασίαν καὶ συνδρομὴν ἀναμένω ἰδιαιτέρως πρόθυμον ἀπὸ τὸν Ἱερὸν τῆς Μητροπόλεως ταύτης Κλῆρον. Διότι πιστεύω, ὅτι οἱ ἐν τῇ Μητροπόλει ταύτῃ ἀγαπητοὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφοὶ καὶ συλλειτουργοί μου, ἐν ἐκτιμήσει τῶν περιστάσεων καὶ τῶν συγχρόνων ἐκκλησιαστικῶν ἀναγκῶν καὶ τῆς ἱερᾶς αὐτῶν ἀποστολῆς καὶ τῆς μεγάλης πρὸς αὐτοὺς ἀγάπης μου, θὰ ἐκπληρώνουν πάντοτε μετὰ χαρᾶς ὅσα καθήκοντα ὥρισε δι' αὐτοὺς ἡ Πρόνοια τοῦ Θεοῦ, ἐπ' ἀγαθῷ αὐτῶν καὶ ἐμοῦ καὶ πάσης τῆς Ἐκκλησίας.

Εἰς τὰ ζητήματα τὰ θρησκευτικὰ καὶ τὰ ἐκκλησιαστικά, οὐδείς, κατὰ τὸν μέγαν Ἀπόστολον, ἐπιτρέπεται νὰ ἐπιθυμῇ καὶ νὰ ἐπιδιώκῃ μόνον τὸ ἑαυτοῦ συμφέρον, ἐπὶ βλάβῃ, μάλιστα, τοῦ συμφέροντος τῶν πολλῶν. Διότι ἰδεῶδες χριστιανικὸν εἶναι ἡ ἐπιδίωξις τοῦ συμφέροντος τῶν πολλῶν, ἵνα οἱ πολλοί, ἵνα πάντες σωθῶσι. Διότι εἴμεθα πάντες μία οἰκογένεια. Διότι ἡ Ἐκκλησία εἶναι τὸ σῶμα, ἓν σῶμα, τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὡς δὲ εἶναι γνωστόν, τὰ μέλη τοῦ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ σώματος συνυπάρχουν καὶ συναυξάνουν καὶ συλλειτουργοῦν. Συμπάσχουν πρὸς ἄλληλα καὶ συγχαίρουν καὶ δὲν εἶναι δυνατόν, ἄνευ βλάβης αὐτῶν καὶ τοῦ σώματος νὰ χωρισθοῦν εἰς ὕπαρξιν καὶ λειτουργίαν μεμονωμένην.

Τούτου χάριν, εἶναι ἀνάγκη ὅπως εἴμεθα πάντες ἡνωμένοι πάντοτε. Καὶ ταύτην τὴν ἑνότητα ἠθέλησεν ὁ Ἅγιος Ἀπόστολος Παῦλος νὰ τονίσῃ ὅταν ἔγραφεν «ἐὰν μυρίους παιδαγωγοὺς ἔχητε ἐν Χριστῷ, ἀλλ' οὐ πολλοὺς πατέρας». «Μηδὲν δίχα τῆς γνώμης τοῦ Ἐπισκόπου γινέσθω», ἀπαιτοῦν καὶ οἱ Ἱεροὶ Κανόνες. «Μηδείς, ἐδίδαξε καὶ ὁ Ἀποστολικὸς Πατήρ, Ἅγιος Ἱερομάρτυς Ἰγνάτιος, ὁ Ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας, μηδεὶς χωρὶς τοῦ Ἐπισκόπου, δηλαδὴ τοῦ πατρός, πρασσέτω τι τῶν ἀνηκόντων εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Ὅπου ἂν φανῇ ὁ Ἐπίσκοπος ἐκεῖ τὸ πλῆθος ἔστω, ὥσπερ ὅπου ἂν ᾖ Χριστὸς Ἰησοῦς, ἐκεῖ ἡ καθολικὴ Ἐκκλησία. Πάντες τῷ Ἐπισκόπῳ ἀκολουθῆτε». Οἱ λόγοι οὗτοι δὲν ἀφορῶσι μόνον εἰς τὰ καθαρῶς πνευματικὰ τῆς Ἐκκλησίας ζητήματα, ἀλλ' ἐπεκτείνονται καὶ εἰς τὴν ἐν γένει διοίκησιν καὶ διαχείρισιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων. Διότι ἡ Ἐκκλησία εἶναι θεῖον Καθίδρυμα, διότι οἱ οἶκοι τοῦ Θεοῦ δὲν εἶναι οἶκοι ἐμπορίου καί, κατὰ συνέπειαν, μόνον ἐν Χριστῷ πρέπει νὰ διοικῶν-

ται πάντοτε τὰ τῆς Ἐκκλησίας. Πᾶσα, λοιπόν, πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ὑπηρεσία καὶ ἐξυπηρέτησις δέον νὰ προσφέρηται πάντοτε ἐν πνεύματι Χριστοῦ καὶ βάσει τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν Νόμων.

Δὲν εἶναι ἀνάγκη ἰδιαιτέρως νὰ τονισθῇ, ὅτι, ἡνωμένοι καὶ ἡμεῖς εἰς τοῦ Κυρίου τὸ ὄνομα καὶ διὰ τὴν ἀγάπην αὐτοῦ ἐργαζόμενοι καὶ συνεργαζόμενοι, θὰ διοικῶμεν θεαρέστως τὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ θὰ ἱστάμεθα πάντοτε ἐν Κυρίῳ. Θὰ αὐξάνωμεν εἰς πίστιν, θὰ πλεονάζωμεν εἰς ἀγάπην, θὰ στηριζώμεθα ἐν ἁγιωσύνῃ ἔμπροσθεν τοῦ Θεοῦ, θὰ κρατῶμεν τὰς παραδόσεις, θὰ εἴμεθα ἐργάται καὶ δημιουργοὶ παντὸς λόγου καὶ ἔργου ἀγαθοῦ καὶ θὰ περισσεύωμεν εἰς τὴν πρὸς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας ἀγάπην. Ἰδιαιτέρως πάντοτε θὰ συγκινοῦν ἡμᾶς αἱ πρὸς τοὺς Θεσσαλονικεῖς προτροπαὶ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, εἰς ἐφαρμογὴν ἀγάπης χρηστιανικῆς, δῆλον ὅτι, ζωντανῆς καὶ ἐνεργοῦ καὶ εἰς ἐφαρμογὴν κοινωνικῆς δικαιοσύνης, μαρτυρούσης ὅτι πάντες εἴμεθα ἀδελφοὶ ἐν Χριστῷ ἠγαπημένοι. «Παρακαλεῖτε ἀλλήλους, ἔγραψεν ὁ Ἀπόστολος, καὶ οἰκοδομεῖτε εἷς τὸν ἕνα. Μή τις κακὸν ἀντὶ κακοῦ τινὶ ἀποδῷ· ἀλλὰ πάντοτε διώκετε τὸ ἀγαθὸν καὶ εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας. Πάντοτε τὸ καλὸν κατέχετε, ἀπὸ παντὸς εἴδους πονηροῦ ἀπέχεσθε».

Ὁποία εὐλογία Θεοῦ, ὁποία εὐτυχία πραγματική, δι' ὅλον τὸ πλήρωμα τῆς Ἱερᾶς ταύτης Μητροπόλεως, ὁποία καύχησις ἐν Χριστῷ, διὰ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν Πατρίδα, ὅταν ἡ πόλις τῆς Θεσσαλονίκης, μὲ τὴν γνωστὴν ποικιλίαν εἰς τὴν κοινωνικὴν αὐτῆς σύνθεσιν, τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους, τοὺς γνωστοὺς καὶ τοὺς ἀγνώστους, τοὺς ἐπισήμους καὶ τοὺς ἀσήμους, τοὺς πτωχοὺς καὶ τοὺς πλουσίους, τοὺς ἐργοδότας καὶ τοὺς ἐργάτας, ἑνωθῇ ἐν Χριστῷ, εἰς ἐφαρμογὴν τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης. Τὴν ἀγάπην αὐτὴν διακρίνουν, γενικῶς, τὰ ἔργα τῆς ἀγάπης καί, εἰδικώτερον, ἡ δικαιοσύνη ἡ κοινωνική. Χωρὶς ἀγάπην χριστιανικήν, χωρὶς χριστινικὴν κοινωνικὴν δικαιοσύνην, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐξουδετερωθοῦν οἱ ἀπειλοῦντες σήμερον τὴν ἀνθρωπότητα μεγάλοι κοινωνικοὶ κίνδυνοι, τοὺς ὁποίους ἐδημιούργησεν ἡ ἀνομία τῶν ἀνθρώπων καὶ ἡ ἔλλειψις τῆς ἀγάπης ἀπὸ τὰς καρδίας τῶν πολλῶν.

Καθῆκόν μου θεωρῶ, ἐπὶ τοῦ σοβαρωτάτου τούτου, διὰ τὴν κοινωνικὴν καὶ ἐθνικὴν ἡμῶν ζωήν, σημείου, νὰ διακηρύξω ὅτι, διὰ τὴν κοινωνικὴν δικαιοσύνην, θὰ ἐργασθῶ καὶ θὰ μοχθήσω ἰδιαιτέρως, ὅσον εἶναι δυνατὸν καὶ θὰ παράσχω προθύμως πᾶσαν δυνατὴν

ἠθικὴν συνδρομήν, παντοῦ ὅπου ἤθελε ζητηθῆ ἐν Χριστῷ ἡ συνεργασία μου καὶ ἡ συνδρομή μου. Θέλω δὲ νὰ πιστεύω ὅτι καὶ εἰς τοῦτο, θὰ ἔχω συμπαραστάτην μου ὅλον μου τὸν Λαόν, κάθε καλὸν τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ καὶ τῆς Πατρίδος στρατιώτην.

Ὡς στρατιώτας καλούς, ὡς τέκνα ἐν Κυρίῳ πειθαρχικὰ καὶ ἀγαπητά, ὀφείλω νὰ χαιρετίσω καὶ νὰ ἐπαινέσω, αὐτὴν τὴν στιγμήν, τὸ τέως ἐν Χριστῷ πνευματικόν μου ποίμνιον, τὸν εὐλογημένον Λαὸν τῆς Ἁγιωτάτης καὶ ἱστορικῆς Μητροπόλεως Ἐδέσσης καὶ Πέλλης. Ἀνεδείχθησαν ἄξιοι τῆς ἀγάπης μου καὶ τῶν Ἐπισκοπικῶν μου μόχθων. Καὶ ἔμειναν πάντοτε εἰς ἐμὲ τέκνα πιστὰ καὶ ἀφωσιωμένα. Ἐπὶ δέκα σχεδὸν ἔτη, εἰς καιροὺς χαλεπούς, εἰς πονηρὰς ἡμέρας καὶ ὑπὸ συνθήκας λίαν τραγικάς, συνεκακοπαθήσαμεν, πατὴρ καὶ τέκνα, ἐκεῖ ἐπάνω εἰς τὸ Ἑλληνικώτατον καὶ ἔνδοξον καὶ ἱστορικὸν ἐκεῖνο ἄκρον τοῦ πατρίου ἐδάφους. Ἐβαστάσαμεν τὸν σταυρὸν τῶν ἐθνικῶν δοκιμασιῶν μὲ ὑπομονὴν καὶ καρτερίαν καὶ πίστιν Ἑλληνικήν, ὑπὲρ πίστεως καὶ Πατρίδος ἀγωνιζόμενοι καί, χάριν αὐτῶν, θανατούμενοι ἡμέραν καὶ νύκτα. Ὁ Θεὸς εἶναι μάρτυς τῆς πρὸς τὸν Λαὸν ἐκεῖνον μεγάλης ἀγάπης μου καὶ τῶν ἀπὸ ἐτῶν προσπαθειῶν μου, ὅπως μὴ ἀπομακρυνθῶ ἀπ' αὐτῶν. Ἤδη, ἡ βουλὴ τοῦ Κυρίου καὶ ἡ ἀνάγκη τῆς Ἐκκλησίας μὲ ἀπεμάκρυνεν. Εἶμαι βέβαιος ὅτι καὶ ἐν τούτῳ, θὰ ὑποταχθοῦν καὶ αὐτοὶ μετ' ἐμοῦ εἰς τὴν θείαν βουλὴν καὶ θὰ ἀναφωνήσουν «δόξα τῷ Θεῷ πάντων ἕνεκεν». Ὁ χωρισμὸς εἶναι «προσώπῳ, οὐ καρδίᾳ». Διότι ἡ σκέψις μου καὶ ἡ καρδία μου θὰ εἶναι πάντοτε μετ' αὐτῶν. Καὶ ἡ προσευχή μου θερμὴ θὰ ἀναπέμπηται πάντοτε πρὸς τὸν Θεόν, ἵνα ὁ Κύριος δροσίζῃ πάντοτε διὰ τῆς εὐλογίας Του τὰς ψυχάς των, ψυχὰς αἱ ὁποῖαι οὐδέποτε μὲ ἐπίκραναν καὶ πάντοτε ἐδρόσιζον διὰ τῆς ἀγάπης των τὴν ψυχήν μου. Διότι, μόνον ἀγάπην καὶ ἀφοσίωσιν ἐν Χριστῷ εἶχον πάντοτε δι' ἐμὲ τὸν ἐν Κυρίῳ Ἐπίσκοπον καὶ Πατέρα των, τὰ εὐλογημένα καὶ ἀγαπητὰ καὶ ἀλησμόνητα ἐκεῖνα τέκνα.

Δὲν δύναμαι, εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο, νὰ μὴ μνημονεύσω μὲ ἰδιαιτέραν στοργὴν καὶ τὴν ἀκριτικὴν ὕπαιθρον τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιφερείας τῆς Μητροπόλεως Ἐδέσσης καὶ Πέλλης καὶ μάλιστα τὰς ἐνδόξους κορυφὰς τοῦ Καϊμακτσαλὰν καὶ τῶν πρὸ αὐτοῦ ὑψωμάτων, ὅπου συχνὰ μὲ ἔφερον τὰ καθήκοντά μου πρὸς τοὺς ἥρωας καὶ μάρτυρας Ἀκρίτας ἀδελφοὺς τῶν μερῶν ἐκείνων καὶ τὰ ἐκεῖ, κατὰ καιροὺς φρουροῦντα καὶ ἀγωνιζόμενα τμήματα τοῦ γενναίου Στρατοῦ μας. Ἐπέρασα μαζί των ἡμέρας καὶ νύκτας πολλάς. Καὶ ἤμην εὐ-

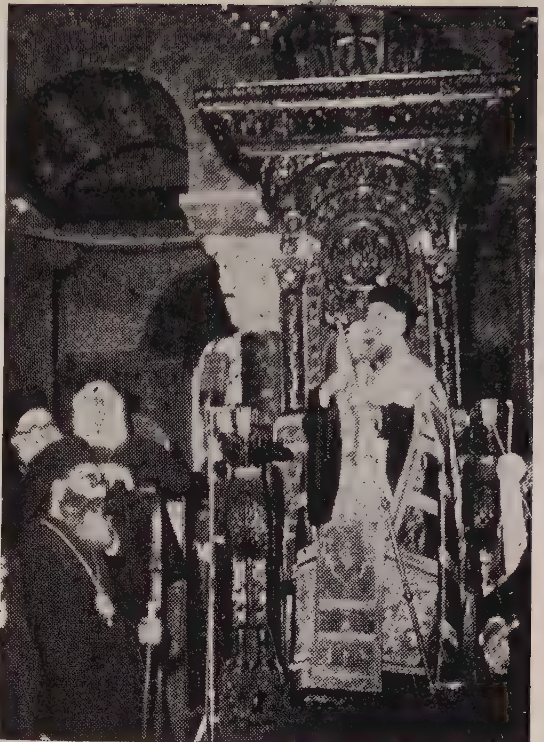
Ὁ κ. Δήμαρχος ὑποδεχόμενος τὴν Α. Π. ἐπὶ τῆς ἀποβάθρας καὶ παρ' αὐτὸν ὁ Σωματάρχης τοῦ Γ'. Σ. Σ.

Ἐνῷ ἡ πομπὴ προχωρεῖ ἐκ τῆς προκυμαίας διὰ τὴν τελετὴν τῆς ἐνθρονίσεως.

Ἀπὸ τὸν ἱστορικὸν Λ. Πύργον πρὸς τὴν Ἁγ. Σοφίαν

Ἡ Α. Π. ἐπὶ τοῦ Ἀρχιερατικοῦ Θρόνου κατὰ τὴν ἔναρξιν τῆς ἐνθρονίσεως.

τυχὴς καὶ ὑπερήφανος, ὅτι, εἰς χειμῶνας βαρεῖς καὶ καύματα ἀνυπόφορα, ἠδυνάμην νὰ ἐπικοινωνῶ μὲ τὰ ἄξια ἐκεῖνα τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ὀρθοδόξου Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας τέκνα, εἰς ἀνακούφισιν αὐτῶν καὶ εὐλογίαν καὶ ἐνίσχυσιν, διὰ τῶν ἱερῶν Μυστηρίων, τῶν προσευχῶν, τῶν ἐνδεικνυομένων κηρυγμάτων καὶ τῆς ὅλης ἄλλης, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Πατρίδος, πατρικῆς ἀναστροφῆς. Μόνον ἐκεῖ ἐπάνω εἰς τὰ προπύργια αὐτὰ τῆς Ἑλλάδος, εἰς τὰ πεδία τῶν σκληρῶν μαχῶν καὶ εἰς τὰς πρώτας γραμμὰς τοῦ πυρός, ὅπου συνεχεῖς καὶ πολλοὶ πάντοτε οἱ κίνδυνοι καὶ μαρτυρικαὶ αἱ κακουχίαι, εἶναι δυνατὸν νὰ ἐννοηθῇ καὶ νὰ ἐκτιμηθῇ πλήρως ἡ ἱερότης καὶ ἡ ἔκτασις τῆς θυσίας τῶν ἀγωνιζομένων ὑπὲρ πίστεως καὶ Πατρίδος παιδιῶν μας. Δόξα καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη εἰς πάντας αὐτούς. Ἱερὸν δὲ καὶ αἰώνιον τὸ μνημόσυνον ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι, ἀπὸ πάσης γωνίας τῆς πατρῴας γῆς, εἰς ἡμέρας διὰ τὴν Πατρίδα κρισίμους, ἔσπευσαν ἕως ἐκεῖ ἐπάνω καὶ ἐφρούρησαν τὴν τιμὴν καὶ τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν ἀκεραιότητα τῆς Πατρίδος.

Ἕτοιμοι καὶ ἀποφασισμένοι διὰ πᾶσαν θυσίαν, ἀντέταξαν τὰ ἡρωϊκὰ στήθη των εἰς βαρβάρους ἐπιδρομεῖς ὡς καλοὶ τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Πατρίδος στρατιῶται, ἔχυσαν τὸ αἷμά των διὰ τὰ ἱερὰ καὶ τὰ ὅσια τῆς θεοσεβοῦς Φυλῆς μας καὶ ἔδωσαν τὴν ζωήν των διὰ νὰ σώσουν τὴν ἰδικήν μας ζωήν. Μέσα εἰς τὴν Ἔδεσσαν καὶ γύρω καὶ ἐπάνω ἀπὸ τὴν Ἔδεσσαν ἐθυσίασαν αὐτοὶ τὴν ζωήν των διὰ νὰ ζῶμεν σήμερον ἡμεῖς. Ὅπου τὸ φῶς τῆς ζωῆς, μετὰ τῶν Μαρτύρων τῆς Πίστεως, ἂς φυλάξῃ ὁ Κύριος τὰς ψυχάς των.

Νυκτὸς καὶ ἡμέρας καὶ ὑπερεκπερισσοῦ, κατὰ τὸν Ἅγιον Ἀπόστολον, θὰ κάμπτω τὰ γόνατά μου καὶ θὰ προσεύχωμαι καὶ ὑπὲρ ὑμῶν πάντων, ἀγαπητοὶ καὶ τοῦ λοιποῦ ἐν Κυρίῳ λογικοῦ μου ποιμνίου. Διότι καθῆκόν μου εἶναι, οὐ μόνον νὰ ἀγρυπνῶ καὶ νὰ μοχθῶ διὰ τὸν ἐν Χριστῷ καταρτισμόν σας, ἀλλὰ καὶ νὰ προσεύχωμαι συχνὰ ὑπὲρ ὑμῶν, νὰ μὴ παύω δεύμενος ὑπὲρ ὑμῶν. Προσεύχεσθε καὶ ὑμεῖς, τέκνα μου, παρακαλῶ, ὑπὲρ ἐμοῦ τοῦ πατρός σας. Ἵνα ὁ Κύριος φωτίζῃ καὶ στηρίζῃ καὶ ἐνισχύῃ με, ἵνα μὲ φυλάττῃ ἀπὸ τοῦ πονηροῦ καὶ ἵνα μὲ λυτρώνῃ ἀπὸ τὰς ἐπιθέσεις τῶν ἐχθρῶν τοῦ Χριστοῦ καὶ ἀπὸ τὰς ἀντιδράσεις τῶν ἀνθρώπων τῶν ἀτόπων καὶ τῶν πονηρῶν καὶ τῶν ἀπειθούντων. Κατὰ τὸν Ἀπόστολον, συναγωνισμὸν πρέπει νὰ ἔχωμεν εἰς τὰς προσευχάς. Ἐγὼ θὰ προσεύχωμαι πρὸς τὸν Θεὸν ὑπὲρ ὑμῶν καὶ σεῖς θὰ προσεύχησθε ὑπὲρ ἐμοῦ τοῦ πατρός σας. Ἀμοιβαία ἡ ἀγάπη. Ἀμοιβαία καὶ ἡ προσευχή. Ἂς

δώση δ' ὁ Κύριος νὰ εἶναι τάχιστα καὶ ἡ καύχησις ἀμοιβαία. Σεῖς νὰ εἶσθε ἡ καύχησίς μου καὶ ἡ δόξα μου καὶ ἡ ἐν Κυρίῳ χαρά μου. Καὶ ἐγὼ ἡ ἰδική σας καύχησις καὶ χαρά.

Εἶναι καθῆκόν μου, τέλος νὰ διαδηλώσω ἀπὸ τὴς ἱερᾶς ταύτης θέσεως καὶ κατὰ τὰς ἱερὰς ταύτας διὰ τὴν ταπεινότητά μου στιγμάς, ὅτι, ἐν εὐγνωμοσύνῃ πολλῇ καὶ ἐκ βαθέων, ἀναπέμπω πρὸς Κύριον καὶ θὰ ἀναπέμπω τὴν δέησίν μου ὑπὲρ τῆς Α. Μεγαλειότητος τοῦ εὐσεβεστάτου ἡμῶν Βασιλέως, τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ ἡμῶν Πατριάρχου, τῆς Α. Μακαριότητος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ τῆς περὶ Αὐτὸν Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τοῦ εὐσεβοῦς Προέδρου τῆς Ἐθνικῆς ἡμῶν Κυβερνήσεως, διὰ τὴν πρὸς τὴν ταπεινότητά μου εὐμένειαν αὐτῶν καὶ στοργήν, ἐν τῇ ἀναδείξει μου εἰς Μητροπολίτην Θεσσαλονίκης. Μνησθείη Κύριος τῆς ἀγάπης αὐτῶν καὶ πάντων ὅσοι συνηυδόκησαν αὐτοῖς. Ὅλως ἰδιαιτέρως ἀπευθύνω, ταύτην τὴν στιγμὴν τοὺς στοχασμοὺς τῆς εὐγνωμοσύνης μου πρὸς τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Σπυρίδωνα, δι' ὅσα πρὸς τὴν ταπεινότητά μου ἐπεδαψίλευσεν, ἐν εὐμενεῖ κρίσει, ὅτι ἐξυπηρετεῖ τὰ συμφέροντα τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Πατρίδος. Δώη αὐτῷ Κύριος ὁ Θεὸς ζωὴν μακρὰν καὶ δύναμιν ἐξ ὕψους.

Χαίρετε, λοιπόν, ἐν Κυρίῳ, τέκνα μου ἀγαπητά. Ὁ Θεὸς τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εἰρήνης ἂς εἶναι πάντοτε μεθ' ἡμῶν. Καὶ ἂς δίδῃ εἰς ἡμᾶς τὴν Εἰρήνην Του καὶ τὴν ἀγάπην Του διὰ παντός, ἐν παντὶ τρόπῳ.

«Κύριε, Κύριε, ἐπίβλεψον ἐξ οὐρανοῦ καὶ ἴδε· καὶ ἐπίσκεψαι τὴν ἄμπελον ταύτην· καὶ κατάρτισαι αὐτήν, ἣν ἐφύτευσεν ἡ δεξιά Σου».

* * *

Ἀκολούθως ἐψάλη ἡ φήμη τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Ἀθηναγόρα, τοῦ Π. Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης κ. Παντελεήμονος καὶ ὁ πολυχρονισμὸς τοῦ Βασιλέως, καὶ εἶτα προσεφώνησε τὸν Παναγιώτατον ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως ὁ Ὑπουργὸς Βορ. Ἑλλάδος κ. Λ. Ἰασονίδης, διερμηνεύσας τὴν μεγάλην χαρὰν τοῦ Βορειολλαδικοῦ λαοῦ ἐπὶ τῇ ἐπιτυχεῖ ἐκλογῇ τοῦ Σεβασμ. Ἐδέσσης

κ. Παντελεήμονος ὡς Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης, ἐξάρας τὴν προσωπικότητα καὶ τὴν καρποφόρον Θρησκευτικὴν καὶ Ἐθνικὴν αὐτοῦ δρᾶσιν, ἐκφράσας τὴν στερρὰν αὐτοῦ πεποίθησιν ὅτι θὰ συνεχίσῃ τὰς πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν πολυτίμους αὐτοῦ ὑπηρεσίας ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ εὐσεβοῦς αὐτοῦ ποιμνίου καὶ τοῦ εὐλογημένου ἡμῶν Ἔθνους καὶ ὑποσχεθεὶς ἀμέριστον τὴν συνδρομὴν αὐτοῦ καὶ τῆς Κυβερνήσεως.

Μετὰ τὸν κ. Ὑπουργὸν προσεφώνησε δι' ὀλίγων τὸν Παναγιώτατον ὁ Δήμαρχος Θεσσαλονίκης κ. Μάνεσης, εἰπὼν τὰ ἑξῆς :

Η ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΙΣ ΤΟΥ κ. ΔΗΜΑΡΧΟΥ

Ἡ πόλις τοῦ Ἁγίου Δημητρίου ὑποδέχεται Ὑμᾶς, Παναγιώτατε, μὲ χαρὰν καὶ συγκίνησιν ἐνθρονιζόμενον εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν Θρόνον, Θείᾳ εὐδοκίᾳ καὶ ἀποφάσει τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας. Ὑποδέχεται Ὑμᾶς ἄξιον διάδοχον τοῦ ἀποδημήσαντος εἰς Κύριον Μητροπολίτου Γενναδίου τοῦ ἀρχιερατεύσαντος ἐπὶ ὁλόκληρον τεσσαρακονταετίαν καὶ εὐτυχήσαντος νὰ ὑποδεχθῇ τὸν ἐλευθερωτὴν τῆς Μακεδονίας Ἑλληνικὸν Στρατὸν μὲ ἐπὶ κεφαλῆς αὐτοῦ τὸν Στρατηλάτην Βασιλέα.

Εἶναι βέβαιον ὅτι λόγῳ τῆς μορφώσεώς Σας καὶ τῶν πολλαπλῶν προτερημάτων Σας, ἅτινα ἡ πτερωτὴ φήμη προτρέξασα ἐγνώρισεν ἡμῖν, ἡ πρωτεύουσα τῆς Βορείου Ἑλλάδος μὲ σεβασμὸν καὶ ἀγάπην θὰ σᾶς περιβάλλῃ, καὶ ἀναμένει ἐκτὸς τῆς ἐκτελέσεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν Σας καθηκόντων τὴν δρᾶσιν Σας εἰς τὰ διάφορα Φιλανθρωπικὰ Ἱδρύματα, ὧν θὰ προΐστασθε, ἅτινα θὰ προοδεύσωσιν ἔτι μᾶλλον ὑπὸ τὴν ἐμπνευσμένην καθοδήγησίν Σας.

Ἐπὶ τούτοις ὑποβάλλω, Παναγιώτατε, εὐλαβῶς ἐκ μέρους τῆς Πόλεως, τοῦ Δικαστικοῦ Σώματος τῆς Θεσσαλονίκης, οὗ ἀποτελῶ μέλος, καὶ ἐμοῦ, τὰ θερμότατα συγχαρητήρια, καὶ εὔχομαι ὅπως ὁ Ὕψιστος Σᾶς χαρίζῃ ὑγείαν καὶ ἐπὶ μακρὰ ἔτη ἀρχιερατείαν, ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Ἐπαρχίας ἣν θὰ ποιμάνητε.

Ἀκολούθως προσεφώνησε τὸν Παναγιώτατον ὁ Θ. Ἐπίσκοπος Μυρέων κ. Τιμόθεως ὡς ἑξῆς:

Η ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΙΣ

ΤΟΥ ΘΕΟΦ. ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΜΥΡΕΩΝ Κ. ΤΙΜΟΘΕΟΥ

«Τοιοῦτος ἡμῖν ἔπρεπεν Ἀρχιερεύς, ὅσιος, ἄκακος, ἀμίαντος» (Ἑβρ. ζ, 26).

Παναγιώτατε Πάτερ καὶ Δέσποτα,

Ἀγάλλεται σήμερον λαμπροφοροῦσα ἡ Ἐκκλησία τῶν Θεσσαλονικέων ὑποδεχομένη τὸν Ἄγγελόν της καὶ ἡ πρόσφατος λύπη ἐπὶ τῇ πρὸς Κύριον ἐκδημίᾳ τοῦ μακαριστῆς μνήμης Μητροπολίτου Γενναδίου εἰς χαρὰν ἄφατον μεταβάλλεται ἐπὶ τῇ ἐπαξίᾳ ἀναρρήσει Ὑμῶν εἰς τὸν ἔνδοξον τοῦτον Ἀποστολικὸν Θρόνον. Σύμπας ὁ εὐσεβὴς καὶ φιλόθεος λαὸς ἐν εὐφροσύνῃ δοξολογεῖ καὶ ὕμνους εὐχαριστίας ἀναμέλπει πρὸς τὸν οἰκτίρμονα Θεόν, διότι ἐν τῷ ἀπείρῳ Αὐτοῦ ἐλέει ἐξαπέστειλεν Ἡγούμενον ἄξιον καὶ Ποιμένα τῶν προβάτων φιλόστοργον καὶ Ἀρχιερέα κατηγλαϊσμένον σοφίᾳ καὶ χάριτι καὶ ἁγιότητι.

Ἐπὶ τῆς σημαντικῆς ταύτης ἐπάλξεως τοῦ Ἔθνους ἀνέρχεσθε σήμερον Παναγιώτατε, ἵνα καὶ ἀπὸ τῆς σκοπιᾶς ταύτης συνεχίσητε τὴν λαμπρὰν ποιμαντορίαν Σας, τῆς ὁποίας μάρτυς ἀψευδὴς προβάλλει μεταξὺ τῶν ἄλλων καὶ ἡ Μακεδονικὴ Μητρόπολις Ἐδέσσης καὶ Πέλλης. Γνωστὴ τυγχάνει εἰς πάντας ἡ φωτεινὴ καὶ πολυσχιδὴς δρᾶσις Σας εἰς ἅπαντας τοὺς τομεῖς τῆς Ἐκκλησιαστικῆς, Ἐθνικῆς, καὶ Κοινωνικῆς ζωῆς, δι' ἧς ἀνεδείχθητε μία τῶν μεγαλυτέρων συγχρόνων μορφῶν τῆς κατὰ Ἀνατολὰς Ἐκκλησίας.

Ἔρχεσθε εἰς τὴν Μακεδονικὴν Μητρόπολιν μὲ τὴν ἱεραποστολικὴν φλόγα τοῦ Ἀποστόλου τῶν Ἐθνῶν, τὸ ἀγωνιστικὸν πνεῦμα καὶ τὴν αὐταπάρνησιν τοῦ μεγαλομάρτυρος Δημητρίου, τὴν περίνοιαν, δεξιότητα, καὶ ὁσιότητα ἁγιωτάτων Ἱεραρχῶν καὶ σοφῶν προκατόχων Σας. Ἔρχεσθε ἵνα ποιμάνητε λαὸν περιούσιον, ἁγνὸν καὶ θεοσεβῆ, καλλιεργημένον πνευματικῶς καὶ εἰς ἔργα εὐποιΐας καὶ κοινωνίας μνήμονα, μὲ φρόνημα ὑψηλὸν καὶ πίστιν βαθεῖαν εἰς τὰ ἰδανικὰ τῆς πίστεως καὶ τῆς πατρίδος, λαὸν ἄξιον μεγάλου Ἡγέτου καὶ Ποιμενάρχου ὡς ἡ Ὑμετέρα πεπνυμένη καὶ σεπτὴ Κορυφή. Τοὺς ἱεροὺς μόχθους Σας θὰ καθηδύνῃ ἡ εὐφορία γονίμου ἐδάφους καὶ ὁ

λόγος Σας θὰ πίπτῃ ὡς εὐλογία εἰς «γῆν καλὴν καὶ ἀγαθήν», ἵνα πληρωθῇ τὸ τοῦ Κυρίου «ἔθηκα ὑμᾶς, ἵνα ὑμεῖς ὑπάγητε καὶ καρπὸν φέρητε, καὶ ὁ καρπὸς ὑμῶν μένῃ». (Ἰωάν. ΙΕ΄, 16).

Ἀπαρχὴ νέας ἐποχῆς σημαίνει διὰ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν Μακεδονίαν μας. Ἡ πόλις τοῦ Μυροβλήτου εὐωδίασε σήμερον ἀπὸ τὰ μύρα τῆς χάριτός Σας. Ἡ μαρτυρικὴ καὶ αἱματόβρεκτος Μητρόπολις Θεσσαλονίκης ὑποδέχεται τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα ὡς παρηγορίαν καὶ ἐλπίδα.

Ἐδῶ ἐπάνω διασταυροῦνται δύο διάφοροι κόσμοι καὶ ὁ ἐχθρὸς ἐλλοχεύει. Ἡ Βόρειος Ἑλλὰς εἶναι τὸ ὁρόσημον τοῦ φωτὸς καὶ τοῦ σκότους, ἡ κιβωτὸς τοῦ χριστιανικοῦ πολιτισμοῦ. Σεῖς Παναγιώτατε, εἴσθε ὀχυρὸν διὰ τὴν ὀρθοδοξίαν καὶ πύργος διὰ τὴν ἐλευθερίαν καὶ ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἑλλάδος. Ἡ φυσιογνωμία Σας θὰ καταγαύζῃ τὴν ἔνδοξον καὶ ἱστορικὴν πορείαν τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ἡ παρουσία Σας ἐμπνέει ἐμπιστοσύνην.

Ἡ δύναμις τῆς προσωπικότητός Σας ἀποτελεῖ ἐγγύησιν τῶν ἐλπίδων τοῦ εὐσεβοῦς Σας ποιμνίου. Λάβετε τὸ πηδάλιον τοῦ Θεοτέκτου τούτου σκάφους εἰς τὰς ἀχράντους χεῖρας Σας καὶ ὁδηγήσατε αὐτὸ ὡς σοφὸς καὶ ἔμπειρος Κυβερνήτης. Ἡμεῖς, ἐμπνεόμενοι ἀπὸ τὸ παράδειγμά Σας καὶ ἕτοιμοι εἰς πᾶν νεῦμα Σας, θὰ Σᾶς ἀκολουθήσωμεν.

Ὁ ἱερὸς κλῆρος καὶ τὸ χριστεπώνυμον πλήρωμα τῆς οὕτω εὐνοηθείσης παρὰ Κυρίου Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης, «ἐν ἑνὶ στόματι καὶ μιᾷ καρδίᾳ» ὑποκλίνεται εὐλαβῶς ἐνώπιόν Σας κατὰ τὴν εὔσημον ταύτην ὥραν καὶ θερμὰς ἀναπέμπει πρὸς τὸν Δοτῆρα παντὸς ἀγαθοῦ εὐχάς, ὅπως διαφυλάττῃ Ὑμᾶς ὑγιᾶ καὶ μακροημερεύοντα, χαρίζηται δὲ εἰς τὴν Ὑμετέραν πολυσέβαστον καὶ πεφιλημένην Παναγιότητα ἔνδοξον καὶ εὐτυχῆ Ποιμαντορίαν.

* * *

Μετὰ τὴν ἐνθρόνισιν ὁ Παναγιώτατος ἐδέχθη ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Μεγάρῳ τὰ συγχαρητήρια τῶν Ἀρχῶν, τοῦ Κλήρου, τῶν διαφόρων λαϊκῶν ἀντιπροσωπειῶν καὶ Ὀργανώσεων καὶ πολλῶν ἐκ τῶν ἐγκρίτων ἡμῶν συμπολιτῶν, ἐφ᾽ ᾧ ἡ μουσικὴ τοῦ Ἐθνικοῦ Παπαφείου Ὀρφανοτροφείου καὶ Βυζαντινὸς χορὸς Ἱεροψαλτῶν ἔψαλλε τὴν φήμην Αὐτοῦ καὶ ἄλλα κατάλληλα τῇ περιστάσει τροπάρια.

ΑΙ ΕΥΧΑΙ ΤΗΣ Μ. ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ τοῦ Παναγιωτάτου ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Ἀθηναγόρας ἀπέστειλεν εἰς Ἀθήνας πρὸς τὸν Π. Μητροπολίτην Θεσσαλονίκης θερμότατον συγχαρητήριον τηλεγράφημα, ἐπὶ δὲ τῇ ἐνθρονίσει τὸ κάτωθι:

Μητροπολίτην Θεσσαλονίκης Παντελεήμονα

Θεσσαλονίκην

Ἐν ἀγαλλιάσει ἀφάτῳ λαβόντες τηλεγράφημα, ὑμετέρας πεφιλημένης Ἱερότητος καὶ ἐνωτισθέντες γενομένην ἐνθουσιώδη ὑποδοχὴν ἐνθρόνισιν συγχαίρομεν καὶ αὖθις ἐγκαρδίως εὐχόμενοι λαμπρὰν καὶ εὐτυχῆ Ποιμαντορίαν.

Πατριάρχης ***Ἀθηναγόρας***

* * *

Διὰ θερμῶν ὡσαύτως τηλεγραφημάτων καὶ γραμμάτων συνεχάρησαν τὸν Παναγιώτατον, ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν, ὁ Μακαρ. Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου, οἱ Σεβ. Μητροπολῖται τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου, τῶν Ἐκκλησιῶν Ἀλεξανδρείας, Κύπρου καὶ Ἑλλάδος, ὁ Ὑπουργὸς Β. Ἑλλάδος κ. Λ. Ἰασονίδης καὶ ἄλλοι.

Εἰς ἑκατοντάδας ὡσαύτως ἀνῆλθον τὰ συγχαρητήρια τηλεγραφήματα τῶν ἀρχῶν, πολλῶν ἐξεχόντων ἐν τῷ πολιτικῷ κόσμῳ, τοῖς Γράμμασι καὶ τῇ Κοινωνίᾳ προσώπων, ὡς καὶ διαφόρων Ὀργανώσεων.

Η ΘΕΣΙΣ ΚΑΙ Η ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΕΙΣ ΤΑ ΕΝ ΤΗ ΧΩΡΑ ΗΜΩΝ ΞΕΝΑ ΣΧΟΛΕΙΑ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ τ. 393—394 σελ. 24).

Καὶ εἰσέρχομαι ἤδη εἰς ***τὸν δεύτερον λόγον*** ὡς πρὸς τὴν σπουδαιότητα τῆς θέσεως καὶ τῆς ἀποστολῆς τῶν Ἑλλήνων Ἐκπαιδευτικῶν εἰς τὰ Ξένα Σχολεῖα.

Καὶ εἶναι οὗτος: ***Ἡ ὑποχρέωσις*** αὐτῶν—ἄγραφος βεβαίως, ἀλλ' ἐπιτακτικὴ καὶ ὑψίστη—***πρὸς διαφώτισιν τῶν Ξένων συναδέλφων των ὡς πρὸς τὴν Χώραν μας, ὡς πρὸς τὸν Πολιτισμόν της, ὡς πρὸς τὰ Δίκαιά μας***. Οἱ Ξένοι, οἱ ἐρχόμενοι εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ἐννοῶ τοὺς Ἐκπαιδευτικοὺς τοιούτους, ἢ ἔρχονται ὡς ἐνθουσιώδεις λάτραι τῆς προγονικῆς ἡμῶν εὐκλείας καὶ τῶν νεωτέρων κατορθωμάτων μας, ἢ προκατειλημμένοι ἔναντι ἡμῶν ὡς λαοῦ κατωτέρου, τὸν ὁποῖον ἔρχονται νὰ ἐξημερώσωσι καὶ ἐκπολιτίσωσιν, ἢ ἀδιάφοροι καὶ ψυχροί, προσηλωμένοι μόνον εἰς τὴν διεκπεραίωσιν τῆς στενῆς διδακτικῆς ὑπηρεσίας, ἡ ὁποία τοῖς ἀνετέθη. Οἱ ***πρῶτοι,*** οἱ ἐνθουσιώδεις λάτραι καὶ θαυμασταὶ τοῦ μεγαλείου μας, δὲν πρέπει ν' απογοητευθῶσιν εἰς τὴν πίστιν καὶ εἰς τὰς προσδοκίας των, ἀλλὰ τοὐναντίον πρέπει νὰ αἰσθανθῶσι χαρὰν διότι τοιαύτην πίστιν καὶ τοιαύτας εἶχον προσδοκίας, ὥστε ὅταν ἐπιστρέψωσι εἰς τὴν Χώραν των νὰ μεταβληθῶσιν εἰς κήρυκας μιᾶς πραγματικότητος, τῆς πραγματικότητος ὡς πρὸς ὅλα τὰ ζητήματά μας, πραγματικότητος, ἡ ὁποία τόσον ἠγνοήθη καὶ παρεγνωρίσθη καὶ ἐσυκοφαντήθη. Οἱ ***δεύτεροι,*** οἱ προκατειλημμένοι, ἐφόσον εἶναι καλῆς πίστεως, νὰ ἴδωσι τὸ ἀβάσιμον τῶν προκαταλήψεών των, νὰ ἐννοήσωσι τὴν πλάνην των, ν' ἀποβάλωσι τὰς ἅς περὶ ἡμῶν εἶχον ἰδέας καὶ ἀντιλήψεις καὶ οἱ ***τρίτοι***, οἱ ψυχροὶ καὶ ἀδιάφοροι, νὰ συγκινηθῶσι κάπως καὶ μικρὸν κατὰ μικρὸν νὰ λάβωσι θέσιν, ἂν μὴ θέσιν θαυμαστοῦ καὶ κήρυκος, πάντως ὅμως θέσιν δικαίου κριτοῦ καὶ ἐκτιμητοῦ, πρᾶγμα τὸ

ὁποῖον καὶ οὗτοι ὀφείλουσι εἰς ἡμᾶς καὶ ἡμεῖς δεδικαιολογημένως ἀξιοῦμεν παρ' αὐτῶν.

Βεβαίως διὰ τὴν ἐπίτευξιν ὅλων τούτων, ἐν σχέσει πάντοτε πρὸς τοὺς ἐν τοῖς Ξένοις σχολείοις ξένους Ἐκπαιδευτικούς, θὰ συντελέσωσι πολλά. Ἐκεῖνοι ὅμως, οἱ ὁποῖοι ὑπὲρ πάντα ἄλλον θὰ παίξωσι τὸν σπουδαιότερον ρόλον εἶναι οἱ παρὰ τοῖς τοιούτοις Σχολείοις Ἕλληνες Ἐκπαιδευτικοί. Αὐτοὶ προπαντὸς εἶναι διὰ τοὺς Ξένους συναδέλφους οἱ ἐκπρόσωποι τῆς Χώρας μας, τὰ ὑποδείγματα τοῦ πολιτισμοῦ μας. Αὐτοὺς θὰ ἀντικρίσωσι κατὰ πρῶτον οἱ ξένοι Ἐκπαιδευτικοί. Εἰς τὸ πρόσωπον τούτων θὰ γνωρίσωσι κατὰ πρῶτον τὴν Ἑλλάδα, εἰς τὸ ἦθος, εἰς τὴν συμπεριφοράν των, θὰ ἴδωσι τὸν Πολιτισμόν μας. Πρὸ αὐτῶν θὰ σταματήσωσι διὰ νὰ κάμωσι μίαν ἀνασκόπησιν, ἐξέτασιν, τῶν μέχρι τῆς ἐδῶ ἐλεύσεώς των ἀντιλήψεών των ὡς πρὸς τὴν Χώραν μας. Καὶ γνωρίζομεν τὴν σπουδαιότητα τῶν πρώτων ἐντυπώσεων ὡς πρὸς τὴν μετὰ ταῦτα—καὶ βαθμιαίως—δημιουργίαν παρ' αὐτοῖς ἀντιλήψεων καὶ πεποιθήσεων ὡς πρὸς ἡμᾶς.

Ἀσφαλῶς εἶναι εὐνόητον τί σημαίνουν ὅλα αὐτά, ἐκτὸς ἐάν, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον καὶ δὲν πιστεύω καὶ ἀπεύχομαι, ὑπάρχωσι μεταξὺ τῶν ἡμετέρων τινὲς ψυχροὶ καὶ ἀδιάφοροι ἐπίσης, συγκεντρώνοντες τὸ ἅπαντον τῆς ἀποστολῆς των εἰς τὰ Ξένα Σχολεῖα εἰς τὸ νὰ διδάξωσιν ἁπλῶς τὸ μάθημά των καὶ νὰ εἰσπράξωσι τὸν μισθόν των.... Ὁποῖον εὐτύχημα θὰ ἦτο, ἂν οἱ τοιοῦτοι δὲν ἀνελάμβανον ὑπηρεσίαν παρὰ Ξένοις Σχολείοις καὶ παρεχώρουν τὴν θέσιν των εἰς ἄλλους, ἐνδεδειγμένους ἀπὸ πάσης ἀπόψεως.

Ἡ ἐκ μέρους ὅμως τῶν ἡμετέρων διαφώτισις δὲν πρέπει νὰ περιορισθῇ μόνον εἰς τοῦτο, εἰς τὴν ἐκ μέρους των δηλ. ἐπίδειξιν ἤθους καὶ χαρακτῆρος πραγματικῶς Ἑλληνικοῦ, ἀλλ' ἐπιβάλλεται ἡ τοιαύτη διαφώτισις νὰ λάβῃ καὶ ἐνεργοτέραν ἐκδήλωσιν. Δύναται δὲ ἡ τοιαύτη ἐνεργοτέρα ἐκδήλωσις νὰ γίνῃ διὰ σχετικῶν μετὰ τῶν Ξένων Ἐκπαιδευτικῶν συζητήσεων, τὰς ὁποίας, συζητήσεις, πρέπει νὰ ἐπιδιώκωσιν οἱ ἡμέτεροι, ἀλλὰ χωρὶς νὰ τὰς προκαλῶσιν. Εἰς τὰς τοιαύτας συζητήσεις θὰ λαμβάνωσι πάντοτε τὸν ρόλον τοῦ καλοῦ διαφωτιστοῦ καὶ θ' ἀφίνωσι νὰ διαφαίνηται ἐκδήλως, ὅτι παραδέχονται τοὺς μετ' αὐτῶν συζητητάς, τοὺς Ξένους δηλ., ὡς καλῆς πίστεως καὶ εὐμενῶν ἔναντι ἡμῶν διαθέσεων, ἔστω καὶ ἂν ἔχωσι λόγους νὰ ὑποθέτωσι τὸ ἀντίθετον.

Εὐρὺ καὶ πρόσφορον ἀντικείμενον τοιούτων συζητήσεων εἶναι δυνατὸν ν' ἀποτελέσωσι ποικίλα ζητήματα, καὶ Ἐκπαιδευτικά, καὶ

Κοινωνικὰ καὶ Ἐθνικά, καὶ πάσης ἄλλης φύσεως. Προσοχὴ ὅμως. Ὁ Ἕλλην Ἐκπαιδευτικὸς συζητητὴς πρέπει νὰ εἶναι καλῶς ὁπωσδήποτε κατηρτισμένος καὶ ὄχι προχειρολόγος, πολὺ δ' ὀλιγώτερον, ἢ μᾶλλον οὐδόλως, κατηγορηματικῶς, οὐδόλως κακῆς πίστεως καὶ διαθέσεως. Εἶναι προτιμότερον ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ν' ἀποφεύγῃ οὗτος τὴν συζήτησιν καὶ νὰ περιορίζηται καὶ ν' ἀφοσιώνηται εἰς τὸ καθαρῶς καὶ στενῶς Ἐκπαιδευτικὸν αὐτοῦ ἔργον.

Ἡ προσοχὴ τῶν Ἑλλήνων Ἐκπαιδευτικῶν ἀμέριστος πρέπει νὰ στραφῇ καὶ **πρὸς τὰς Βιβλιοθήκας** τῶν Ξένων Σχολείων, καὶ τὰς Σχολικὰς καὶ τὰς Ἐπιστημονικὰς τοιαύτας. Ἕκαστος Ἕλλην Ἐκπαιδευτικός, τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος Σχολείων, δὲν πρέπει ν' ἀφήσῃ οὐδὲ ἓν βιβλίον τῆς εἰδικότητός του καὶ τῶν γενικωτέρου περιεχομένου τοιούτων χωρὶς νὰ τὸ μελετήσῃ. Εἶναι καὶ τοῦτο ἐντὸς τῶν πλαισίων τῆς πρὸς διαφώτισιν τῶν Ξένων ὑποχρεώσεώς του.

Ἐδῶ ὅμως χρειάζεται μία παρένθεσις. Δὲν θὰ παρεξηγηθῶ, ἂν μηκύνω πως τὴν παρένθεσιν ταύτην. Γεννᾶται εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ μία ἀπορία: Πῶς θὰ μελετήσῃ τὰ βιβλία ταῦτα ὁ Ἕλλην Ἐκπαιδευτικός, ἂν ἀγνοῇ τὴν γλῶσσαν τοῦ Σχολείου; Βεβαίως ἀδύνατον. Καὶ . . . οὐκ ἂν λάβοις παρὰ τοῦ μὴ ἔχοντος . . . Πρέπει ὅμως νὰ τὸ τονίσωμεν; Εἰς οὐδένα Ἕλληνα Ἐκπαιδευτικὸν τῶν Ξένων Σχολείων ἐπιτρέπεται μετὰ ἓν ἢ δύο ἔτη ἀπὸ τῆς εἰσόδου του εἰς τοῦτο ν' ἀγνοῇ τὴν γλῶσσαν τοῦ παρ' ᾧ θὰ ὑπηρετήσῃ Σχολείου. Εἶναι τόσον εὐνόητοι οἱ λόγοι. Πόση ὠφέλεια θὰ προσεγίνετο γενικῶς εἰς ἡμᾶς, ἂν οἱ κατὰ καιροὺς διερχόμενοι ἐκ τῶν Ξένων Σχολείων ἐξεμάνθανον τὴν γλῶσσαν τούτων. Δὲν εἶναι ὑπερβολή, ἂν εἴπω,—συμφώνως πρὸς τοὺς ὑπολογισμοὺς τοὺς ὁποίους ἔχω κάμει—ὅτι, ἐντὸς δεκαετίας, τοὐλάχιστον 400 Ἐκπαιδευτικοί, ἤτοι 40 κατὰ μέσον ὅρον κατ' ἔτος θὰ ἐγίνοντο κάτοχοι μιᾶς Ξένης γλώσσης καὶ θὰ ἠδύναντο νὰ παρακολουθήσωσι τὴν Ξένην Παιδαγωγικὴν καὶ Ἐκπαιδευτικὴν κίνησιν· κατανοεῖτε τὴν σημασίαν τοῦ πράγματος. Καὶ αὐτοὶ ἀκριβῶς εἶναι οἱ λόγοι, διὰ τοὺς ὁποίους καὶ προπολεμικῶς καὶ μεταπολεμικῶς καὶ δι' ἐγκυκλίων ἡμῶν, καὶ προφορικῶς ἐπανειλημμένως, συνεστήσαμεν αὐστηρῶς τὸ πρᾶγμα, τὴν ἐκμάθησιν δηλ. τῆς γλώσσης τοῦ Ξένου Σχολείου, εἰς τοὺς εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῆς ὑπηρεσίας ἡμῶν ὑπαγομένους Ἐκπαιδευτικούς.

Ἔχομεν τόσην πεποίθησιν περὶ τοῦ ὀρθοῦ τῆς τοιαύτης ἀπόψεώς μας, ὥστε, ἂν εἴχομεν τὸ δικαίωμα θὰ ἐλαμβάνομεν συντελεστικώτερα καὶ δραστικώτερα μέτρα διὰ τὴν ἐπίτευξιν ταύτης.

Καὶ ἐπανερχόμεθα μετὰ τὴν ἐπιβεβλημένην ταύτην παρένθεσίν μας εἰς τὴν γραμμήν μας.

Ἐγράφομεν λοιπὸν ὅτι οἱ Ἐκπαιδευτικοί μας πρέπει, ἐπιβάλλεται, ὁπωσδήποτε νὰ μελετήσωσι τὰ εἰς τὰς Ξένας βιβλιοθήκας τῶν Σχολείων των βιβλία. Καὶ τὰ διδακτικὰ καὶ τὰ γενικά. Καὶ παραλείποντες τὸ γεγονὸς ὅτι διὰ τῆς τοιαύτης μελέτης θὰ εὐρύνωσι τὰς γνώσεις των, λαμβάνομεν καὶ πάλιν τὴν πλευρὰν τῆς διαφωτίσεως τῶν Ξένων συναδέλφων των.

Πόσα παράδοξα ἔν τινι μέτρῳ δὲν θὰ συναντήσωσιν εἴς τινα βιβλία παράδαξα, ὅσον ἀφορᾷ τὰ καθ' ἡμᾶς. Καὶ ταῦτα θὰ συναντήσωμεν εἰς τὰ ἐγχειρίδια τῆς Γεωγραφίας καὶ τῆς Ἱστορίας, κυρίως. Πόσα, τὰ ὁποῖα εἶναι χονδροειδῶς πεπλανημένα καὶ δυσφημιστικὰ δι' ἡμᾶς καὶ διαστρεπτικὰ τῆς ἀληθείας καὶ τῆς πραγματικότητος. Τόσον διαστρεπτικά, ὥστε νομίζει τις, ὅτι μόνον μία ἀνθελληνικὴ γραφὶς (εἴτε ἐν γνώσει, εἴτε ἐν ἀγνοίᾳ) θὰ ἠδύνατο νὰ τὰ σημειώσῃ. Καὶ ἀποροῦμεν, κατόπιν, γενικευομένης τῆς τοιαύτης ἀπόψεως καὶ ὡς πρὸς ἄλλα βιβλία γενικωτέρου περιεχομένου, ἀφορῶντος τὰ καθ' ἡμᾶς, πῶς κρατεῖ εἰς τὸ Ἐξωτεπικὸν τόση ἄγνοια, τῶν ἀφορώντων ἡμᾶς. Καὶ ἀγανακτῶμεν πολλάκις, ὅταν πληροφορηθῶμέν τι ὡς πρὸς ταῦτα καὶ παρεξηγοῦμεν συνήθως, καὶ ὑβρίζομεν ἐνίοτε, καὶ ἀναζητοῦμεν ἀσυλλήπτους καὶ ἀγνώστους ὑπευθύνους, διὰ νὰ ρίψωμεν κατ' αὐτῶν ἀρὰς καὶ ἀναθέματα.

Βεβαίως τὸ σημεῖον τοῦτο τῶν λόγων μου εἶναι εὐρυτέρας πως ἀπόψεως καὶ χρήζει καὶ βαθυτέρας ἐρεύνης καὶ ἐντατικωτέρας προσοχῆς καὶ αὐτὸ καὶ μόνον δύναται ν' ἀποτελέσῃ ἀντικείμενον ἰδιαιτέρας ὁμιλίας ἢ καὶ μιᾶς πραγματείας ἀκόμη, πολυτίμου λίαν ἀπὸ ἐθνικῆς ἀπόψεως. Διότι ἔχει γενικωτέραν σχέσιν πρὸς τὴν θέσιν τῶν ποικίλων ζητημάτων μας ὡς πρὸς τὴν Ξένην κοινὴν γνώμην. Ἐγὼ τὸ περιορίζω ἐκεῖ μόνον, ὅπου καὶ τὸ ἔθεσα. Εἰς τὴν ἐκ μέρους τῶν ἐν τοῖς Ξένοις Σχολείοις Ἑλλήνων Ἐκπαιδευτικῶν ὑποχρέωσιν πρὸς διαφώτισιν τῶν Ξένων συναδέλφων των.

Πολλὰς θὰ λάβωσιν ἀφορμὰς διαφωτιστικῶν συζητήσεων οἱ Ἐκπαιδευτικοί μας ἀπὸ τὰ Ξένα βιβλία. Θ' ἀναφέρωμεν ἀμέσως μετά τινας στιγμὰς μερικὰ—ὀλίγα—ἐλάχιστα παραδείγματα. Πρὶν ὅμως τὰ ἀναφέρωμεν, θεωροῦμεν ἐπάναγκες, ὄχι ἁπλῶς ν' ἀναφέρωμεν, ἀλλὰ καὶ μὲ διπλῆν γραμμὴν—διπλῆν καὶ χονδρὴν γραμμὴν—νὰ ὑπογραμμίσωμεν *ὅτι* ἴσως μερικοὶ θελήσωσι νὰ ρίψωσι τὴν εὐθύνην εἰς τὰ Ξένα Σχολεῖα, εἰς ἐκεῖνα βεβαίως εἰς τὰ ὁποῖα τοιαῦτα εὕρομεν βι-

βλία. Διότι πρέπει νὰ σημειωθῇ καὶ νὰ τονισθῇ, ἂς μὴ νομισθῇ, ὅτι εἰς ὅλα γενικῶς τὰ Ξένα Σχολεῖα καὶ εἰς ὅλας γενικῶς τὰς Βιβλιοθήκας αὐτῶν ὑπῆρχε πληθύς, πλημμυρίς, τοιούτων βιβλίων, εἰς σημεῖον, ὥστε νὰ ὑποτεθῇ, ὅτι τὸ τοιοῦτον ἀποτελεῖ ἀντικειμενικὸν σκοπὸν τούτων. Τοῦτο, τὸ ὅτι ὑπῆρχον δηλ. τοιαῦτα βιβλία, συνέβαινεν ἄλλοτε, τοῦτο ὅμως δὲν ἀποκλείει νὰ συμβαίνῃ τὸ αὐτὸ καὶ αὔριον. Ἢ ἀκόμη δὲν ἀποκλείεται νὰ ὑπάρχωσι καὶ ἄλλα βιβλία μὲ παρόμοιον κάπου-κάπου περιεχόμενον, τὸ ὁποῖον καὶ νὰ μὴ προσέπεσεν εἰς τὴν ἀντίληψιν ἡμῶν, ἢ ἄλλου τινός, ὁ ὁποῖος νά κατετόπιζε καὶ ἐνημέρωνεν ἡμᾶς. Ἂς μὴ θελήσωμεν λοιπὸν νὰ ἐπωμίσωμεν τὴν εὐθύνην εἰς τὰ Ξένα Σχολεῖα καὶ νὰ δώσωμεν λαβὴν καὶ ἀφορμὴν πρὸς δημιουργίαν θορύβου, ὁ ὁποῖος θὰ ἦτο ὄχι μόνον ἄσκοπος ἀλλὰ καὶ ἄντικρυς ἀντίθετος πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς παρούσης διατριβῆς μου. Τὸ νὰ ἐπιρρίψωμεν τὴν εὐθύνην εἰς τὰ Ξένα Σχολεῖα, εἶναι ἡ εὔκολος καὶ πρόχειρος λύσις. Ἡμεῖς τοὐλάχιστον δὲν δυνάμεθα νὰ κάμωμεν τοιοῦτόν τι. Διατὶ νὰ μὴ εἴμεθα δίκαιοι κριταί; Ἔφεραν τὰ Σχολεῖα ταῦτα ὡρισμένα συγγράμματα μὲ πλήρη καλὴν θέλησιν. Τὸ δεχόμεθα ἡμεῖς ἀπολύτως μέχρις ἀποδείξεως τοῦ ἀντιθέτου. Νομίζομεν, ὅτι οὕτως ἔχουσι τὰ πράγματα. Οἱ Ξένοι συγγραφεῖς τοιουτοτρόπως τὰ ἐγνώριζον καὶ τὰ ἔγραψαν. Μᾶς εἶναι ἀδιάφορον, ἄν οὗτοι, δὲν ἀποκλείεται καὶ τοῦτο, ὠθοῦντο ἀπὸ ἄλλο ἐλατήριον νὰ γράψουν ὅ,τι ἔγραψαν. Τί ἐπράξαμεν ἡμεῖς διὰ τὴν ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ διαφώτισιν; Παρηκολουθήσαμεν ἄράγε ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα γράφονται—καὶ πρὸ παντὸς τὰ διδακτικὰ βιβλία, τὰ ὁποῖα καὶ σημειῶ ἰδιαιτέρως, διότι ἐξ αὐτῶν σχηματίζονται αἱ πρῶται ἐντυπώσεις; Καὶ ἄν τὰ παρηκολουθήσαμεν, ἐφροντίσαμεν διὰ τὴν ἐπανόρθωσιν καὶ τὴν ἀποκατάστασιν; Καὶ ἐξεδόθησαν τὰ βιβλία ταῦτα εἰς τὸ Ἐξωτερικὸν καὶ μερικὰ ἦλθον ἐδῶ, εἰς τὴν Χώραν μας, καὶ ἢ ἐδόθησαν εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ἑλληνοπαίδων ἢ καὶ ἐτοποθετήθησαν εἰς τὰς Βιβλιοθήκας Τὰ ἐπροσέξαμεν τὰ βιβλία αὐτά; Ἐπεσύραμεν τὴν προσοχὴν τῶν Ξένων Διευθύνσεων τῶν Σχολείων; Ἔστρεψαν πρὸς αὐτὸ τὴν προσοχήν των οἱ Ἕλληνες Ἐκπαιδευτικοί, διὰ νὰ παραλείψωμεν πρὸς στιγμὴν τὴν ὑποχρέωσιν ἄλλων παραγόντων;

Ἴσως εἰς μερικοὺς φανῇ παράδοξον, πῶς δὲν ἐπιρρίπτομεν εὐθύνην εἰς τὰ Ξένα Σχολεῖα. Δὲν πράττω τοῦτο διὰ τὸν ἁπλούστατον λόγον, ὅτι, ὁσάκις ὑπεδείξαμεν εἰς ταῦτα παρομοίας περιπτώσεις, πᾶσαν κατέβαλον προσπάθειαν νὰ συμμορφωθῶσιν.

Καὶ ἀφοῦ ἐδώκαμεν τὰς ἐξηγήσεις ταύτας, τὰς ὁποίας ἐπεβάλλετο

νὰ δώσωμεν πρὸς ἀποφυγὴν ἀκαίρων καὶ ἀσκόπων, ἐπαναλαμβάνω, παρεξηγήσεων—διὰ νὰ εἴμεθα, ἐπαναλαμβάνω καὶ τοῦτο, δίκαιοι κριταὶ—θ' ἀναφέρωμεν ὡρισμένα παραδείγματα ἀπὸ τοιαῦτα βιβλία, διὰ νὰ σχηματισθῇ ἰδέα τις ὡς πρὸς ταῦτα.

Ἀσφαλῶς περιττεύει νὰ σημειώσωμεν συγγραφεῖς καὶ σελίδας, τῶν ὁποίων, ἐννοεῖται, καὶ ἔχομεν κρατήσει λεπτομερῆ σημείωσιν.

Καὶ εἶναι μεταξὺ ἄλλων ταῦτα, τὰ ὁποῖα προχείρως ἐκλέγομεν: «Ὁ Ὑψηλάντης ἦτο Ρουμᾶνος»—«Ἀρχαιότεροι κάτοικοι τῆς Βαλκανικῆς φαίνονται οἱ Ἀλβανοὶ»—«Ἡ ἐγκατάστασις τῶν προσφύγων κατέστησε δυνατὴν τὴν ἐξελλήνισιν τῆς Μακεδονίας, κατοικουμένης ἕως τότε ἀπὸ Τούρκους καὶ Σλαύους»—«Ὁ πληθυσμὸς τῆς Βουλγαρίας ἐνισχύθη διὰ τῆς ἀφίξεως προσφύγων, ἐκδιωχθέντων ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴν Μακεδονίαν»—«Ἡ Βόρειος Θρᾴκη (ἡ σκοπίμως μεταβαπτισθεῖσα εἰς Ἀνατ. Ρωμυλίαν) καλεῖται, (σκοπίμως καὶ πάλιν) Νότ. Βουλγαρία—Γίνεται λόγος περὶ Μακεδόνων, ὡς ἰδίας Φυλῆς—Κατακρινόμεθα, διότι ἔναντι τῶν Σέρβων παρεβιάσαμεν, τάχα, κατὰ τὸν πρῶτον Παγκόσμιον πόλεμον τὰς ἐκ τῆς Συνθήκης ὑποχρεώσεις ἡμῶν—Ἡ εἰς Μικρὰν Ἀσίαν ἐκστρατεία ἡμῶν τοῦ 1922 χαρακτηρίζεται ὡς κατακτητικὴ (καὶ οὐχὶ ὡς ἀπελευθερωτική, ὡς ἦτο).

Εἶναι νομίζομεν ἀρκετά, ὅσα ἀνεφέραμεν, διὰ νὰ κατατοπισθῇ τις εἰς τὸ πῶς ἐξετάζονται εἰς Ξένα τινὰ βιβλία τὰ καθ' ἡμᾶς καὶ ἀκόμη διὰ νὰ καταστῇ ἀντιληπτόν, ποία ἡ ὑποχρέωσις τῶν ἐν τοῖς Ξέναις Σχολείοις Ἑλλήνων Ἐκπαιδευτικῶν, εἰδικῶς ὡς πρὸς τὸν τομέα τοῦτον τῶν Ξένων βιβλίων. Ἀλλὰ πρὸς Θεοῦ δὲν θέλω τοὺς Ἕλληνας τούτους Ἐκπαιδευτικοὺς οὔτε λογοκριτὰς μὲ τὴν κακὴν σημασίαν, οὔτε καταδότας. Τοὺς θέλω ὅμως, καὶ πρέπει νὰ εἶναι ἐνημερωταὶ καὶ διαφωτισταὶ (ὄχι βεβαίως διαφωτιστές...). Ἀλλοίμονον δ'ἂν ἐφθάνομεν εἰς τὸ σημεῖον νὰ χαρακτηρίσωμεν μίαν τοιαύτην πρᾶξιν ὡς κοτσομπολιό, ἢ ὡς ὑπεισέλευσιν εἰς τὰ καθήκοντα καὶ εἰς τὰς ὑποχρεώσεις τῆς Διευθύνσεως. Τὸν ἀβάσιμον καὶ ἀδικαιολόγητον—ἂς μὴ εἴπω γελοῖον—αὐτὸν χαρακτηρισμὸν μοὶ ἔδωκεν Ἕλλην Ἐκπαιδευτικὸς Ξένου Σχολείου, ὅταν ἔκαμον εἰς αὐτὸν λόγον διὰ μίαν τοιαύτην καὶ ἐκ μέρους του ὑποχρέωσιν....

Ἐνημερωτὰς λοιπὸν καὶ ***διαφωτιστὰς*** θέλω τοὺς Ἕλληνας Ἐκπαιδευτικοὺς τῶν Ξένων Σχολείων.

Μόνον, ὅταν ἐνημερώσωμεν καὶ κατατοπίσωμεν τοὺς παρ' ἡμῖν ὑπευθύνους Ξένους Ἐκπαιδευτικοὺς περὶ τῶν τοιούτων καὶ οὗτοι δὲν ἐπανορθώσωσι τὸ πρᾶγμα καὶ ἐπαναλάβωσι τὰ αὐτά, μόνον τότε δυ-

νάμεθα καὶ δικαιούμεθα, ἀλλὰ καὶ ὑποχρεούμεθα πλέον, νὰ στραφῶμεν κατ᾿ αὐτῶν καὶ ν᾿ ἀπαγγείλωμεν κατηγορίαν καὶ ν᾿ ἀποδώσωμεν εὐθύνας καὶ νὰ ζητήσωμεν λόγον καὶ νὰ ἐπιβάλωμεν κυρώσεις. Ἄλλως, ἂν δὲν ἀκολουθήσωμεν τὴν ὁδὸν ταύτην εὐλόγως πλέον, δύνανται αὐτὰ τὰ ὡρισμένα Ξένα Σχολεῖα, εἰς τὰ ὁποῖα εἴτε εἰς τὸ παρελθόν, εἴτε ἄλλοτε, παρετηρήθη τοιοῦτόν τι, νὰ ἐπικαλεσθῶσι τὴν ἄγνοιαν καὶ τὰς καλάς των διαθέσεις καὶ νὰ ζητήσωσιν ἀπὸ ἡμᾶς, πρὸ παντὸς ἀπὸ τοὺς παρ᾿ αὐτοῖς Ἕλληνας Ἐκπαιδευτικοὺς τὸν λόγον, διότι δὲν τοὺς διεφωτίσαμεν καὶ ἀφήκαμεν ἀσκόπως νὰ ἐκτίθηται τὸ ἔργον των.

Ἀλλὰ ἡ προσοχὴ τῶν Ἑλλήνων Ἐκπαιδευτικῶν δὲν πρέπει νὰ στραφῇ μόνον πρὸς τὰ ***Ξένα*** βιβλία. Τὸ ἐνδιαφέρον των πρέπει νὰ στραφῇ καὶ πρὸς τὰ ***Ἑλληνικὰ*** τοιαῦτα. Διατὶ τάχα νὰ κρυπτώμεθα ἢ καὶ νὰ ὑποκρινώμεθα; Μήπως δὲν ὑπάρχωσι καὶ Ἑλληνικὰ βιβλία, ἐξ ἴσου, κάποτε δὲ καὶ εἰς μεγαλύτερον βαθμὸν φθοροποιὰ τῆς ψυχῆς τῶν Ἑλληνοπαίδων καὶ πολὺ περισσότερον, ἀπὸ πάσης ἀπόψεως ἐπιβλαβῆ, διὰ τὸν ἁπλούστατον λόγον, ὅτι εἶναι γεγραμμένα εἰς τὴν Ἑλληνικὴν καὶ ἀπὸ Ἕλληνας συγγραφεῖς καὶ παρασύρουσι, διὰ τοῦτο εὐκολώτερον τοὺς Ἑλληνόπαιδας; Καὶ καθ᾿ ὃν τρόπον παρεισφρύουσι τοιαῦτα βιβλία εἰς βιβλιοθήκας τῶν Ἑλληνικῶν Σχολείων, δὲν ἀποκλείεται νὰ παρειφρύσωσι καὶ εἰς τὰς Βιβλιοθήκας τῶν Ξένων.

Ἐπεσκέφθην πρὸ τοῦ πολέμου, Ἀναγνωστήριον Ξένης Σχολῆς. Ἦτο ἡ ὥρα τῆς μελέτης. Ἑλληνόπαις ἀνεγίνωσκεν Ἑλληνικὸν περιοδικόν, ἐπιχορηγούμενον μάλιστα, καὶ ἐκδιδόμενον παρ᾿ Ἕλληνος Ἐκπαιδευτικοῦ, εἰς τὸ ὁποῖον ἐδημοσιεύετο διήγημα χειρότερον τοῦ ἀνηθίκου. Δὲν ὑπάρχει λέξις ν᾿ ἀποδώσῃ τὸ πρᾶγμα. Σημειῶ μόνον, ὅτι θὰ ἠρυθρία καὶ ὁ πίθηκος, ἂν ἤκουε καὶ ἂν ἐνόει τὸ περιεχόμενον τοῦ διηγήματος τούτου. Νὰ προσθέσω καὶ ἄλλο τι; Θεωρήσατέ το ὡς παρένθεσιν καὶ μόλις τὸ ἀναγνώσητε λησμονήσατέ το. Πρέπει νὰ τὸ λησμονήσητε. Ἕνα μῆνα μετὰ τὸν ἐκ μέρους ἡμῶν δημιουργηθέντα διὰ τὸ τοιοῦτον διήγημα θόρυβον ὁ διηγηματογράφος Ἐκπαιδευτικὸς προήγετο κατ᾿ ἐκλογήν. Ὑπῆρχον ἀκόμη ποῦ καὶ ποῦ ὑπολείμματα τῆς μακαρίας—ὀλεθρίας—ἐποχῆς, ὁπότε ἀφθόνως ἐσπείρετο ὁ σπόρος τοῦ σημερινοῦ καταντήματος καὶ ἡ ἀνατροπὴ ἐκηρύσσετο καὶ ἐλατρεύετο ὡς προοδευτικότης καὶ ὁ συντηρητισμὸς ἐχαρακτηρίζετο καὶ ἐχλευάζετο ὡς ἀρτηριοσκλήρωσις. Θεωροῦμεν—αἰσθανόμεθα τὴν ἀνάγκην νὰ τὸ διακηρύξωμεν—ὡς ἰδιαιτέραν μας τιμὴν

διότι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἠγωνίσθημεν, ὡς εἶναι γνωστὸν εἰς τοὺς Ἐκπαιδευτικούς, εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν καὶ εἰς τὰ συνέδρια —Ἐκπαιδευτικὰ καὶ πανυπαλληλικὰ—εἰς τὰ ὁποῖα ἐπανειλημμένως ἀντεπροσωπεύσαμεν τὴν Ἕνωσιν Μέσης Ἐκπαιδεύσεως Θεσσαλονίκης, καὶ εἰς τὸν Τύπον, κατὰ τῆς τοιαύτης ὑπονομεύσεως.

Μεταπολεμικῶς--διὰ νὰ ἐπανέλθω εἰς τὴν γραμμήν μου—εὗρον εἰς ἄλλην βιβλιοθήκην ἄλλο σύγγραμα. Ἑλληνικὸν καὶ τοῦτο. Καὶ τὶ δὲν περιεῖχε; Εἶναι τὸ περίφημον σύγγραμμα τοῦ Γιάννη Κορδάτου, «Ἡ Ἱστορία τοῦ Γλωσσικοῦ ζητήματος». Θὰ τὸ ἔχητε ἀναγνώσει. Ἐγὼ περιορίζομαι μόνον νὰ εἴπω, ὅτι, πλὴν τῶν ἄλλων σημειοῦται εἰς τοῦτο, ὅτι «τὸ κρυφὸ Σχολειὸ εἶναι ἱστορικὸ ψέμμα τῶν Δασκάλων» καὶ γίνεται εἰς τοῦτο μία ἀνίερος ἐπίθεσις κατὰ τῶν ἀειμνήστων Ἐθνομαρτύρων Γρηγορίου τοῦ Ε′ καὶ τοῦ Σμύρνης Χρυσοστόμου, διότι... ἀκούσατε.., ἐτόλμησαν νὰ λάβωσιν θέσιν κατὰ τοῦ Δημοτικισμοῦ!!! Καὶ ἀναθεματίζεται ἀκόμη—δὲν θέλω νὰ εἴπω ὑβρίζεται—καὶ τὸ Πατριαρχεῖον, διότι «στάθηκε πάντοτε ἐνάντια στὴν ἀναγέννησι τοῦ Ἔθνους...». Καὶ ὅλα αὐτὰ ἀπὸ Ἕλληνας, εἰς Ἑλληλληνικὸν βιβλίον καὶ εἰς Ἑλληνικὴν γλῶσσαν...

Καὶ εἰς στιγμὴν καθ' ἣν—τὸ 1943, ἐξεδόθη τὸ ἔργον, τὸ βιβλίον τοῦτο—τὸ Ἔθνος ἠγωνίζετο τὸν σκληρὸν τῆς ὑγιοῦς ἀντιστάσεως ἀγῶνα, καὶ οἱ γονεῖς ἐχάνομεν τὰ τέκνα μας ὑπὸ τὸ πλῆγμα τοῦ τυράννου ἢ τοῦ ὑποσιτισμοῦ, οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ οἱ λεγόμενοι προοδευτικοί, εὕρισκον τὸν καιρὸν καὶ τὴν ὄρεξιν καὶ τὸ χρῆμα καὶ τὰ μέσα νὰ ἐκδίδωσι τοιαῦτα δυναμιτιστικὰ βιβλία, ἐνῷ ἄλλοι—μικρόσχημοι καὶ μεγαλόσχημοι—ἐκοιμῶντο τὸν νήδυμον, ὑπεκρίνοντο, ἢ ἐκολάκευον διὰ νὰ ἀσφαλίσωσι κάποιαν εὔνοιαν, κάποιαν ἀνωτέραν θέσιν. Θὰ γραφῇ, πρέπει νὰ γραφῇ, ἡ ἱστορία τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, μὲ ὠμὰ τὰ γεγονότα, μὲ γυμνὴν τὴν ἀλήθειαν καὶ ὡς πρὸς τὰ πρόσωπα καὶ ὡς πρὸς τὰ πράγματα. Ὄχι πρὸς κατάκρισιν, ἢ πρὸς καταλογισμὸν εὐθυνῶν, ἀλλὰ πρὸς διδασκαλίαν τῶν νεωτέρων, τῶν ἐπιγιγνομένων.

Μὴ παραπονούμεθα λοιπὸν ἐναντίον τῶν Ξένων μόνον. Εἶναι εὐνόητον τώρα, διατὶ ἐσημείωσα, ὅτι ἡ προσοχὴ τῶν Ἑλλήνων Ἐκπαιδευτικῶν τῶν Ξένων Σχολείων πρέπει νὰ στραφῇ καὶ πρὸς τὰ Ἑλληνικὰ βιβλία.

Δὲν θέλω νὰ ἐκταθῶ περισσότερον. Τὰ ὅσα ἐσημείωσα καὶ ἀνέπτυξα ἀνωτέρω εἶναι νομίζω πλέον ἢ ἀρκετὰ νὰ πείσωσι πάντα περὶ

τῆς πράγματι λεπτῆς θέσεως καὶ τῆς ὑψηλῆς ἀποστολῆς τῶν Ἑλλήνων Ἐκπαιδευτικῶν, οἱ ὁποῖοι διδάσκουσιν εἰς τὰ ἐν τῇ Χώρᾳ ἡμῶν Ξένα Ἐκπαιδευτικὰ Ἱδρύματα.

ΑΘΑΝ. ΠΑΠΑΕΥΓΕΝΙΟΥ
Γεν. Ἐπιθεωρητὴς
Ξένων καὶ Μειονοτικῶν Σχολείων

Ἀβλεπτήματα, διορθωτέα εἰς τὸ προηγούμενον τεῦχος (393—394, α'-β')

Σελ. 22 στίχ. 23 : "Ελληνες Ἐκπαιδευτικοὶ θὰ προφυλάξωσι τὸν Ἑλληνόπαιδα χωρὶς εἰς.... Διορθωτέον τὸν Ἑλληνόπαιδα. Χωρὶς....

Σελ. 24 στίχ. 11 : Καὶ ἐπιβάλλεται νὰ ἀγωνισθῶσι καὶ ταύτην ὀφείλουσι....—εἰς:.... Διορθωτέον ν' ἀγωνισθῶσι καὶ διὰ ταύτην. Ὀφείλουσι....

Η ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ Η ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ τεύχους 393 - 394 σελ. 16)

Ἀνασκοποῦντες τὰς ἐξελίξεις ἐν τῇ οἰκουμενικῇ κινήσει κατὰ τὴν διαρρεύσασαν τριακονταετίαν, διακρίνομεν ἐπὶ τοῦ καθαρῶς ἐκκλησιαστικοῦ, δογματικοῦ, πεδίου τῆς κινήσεως δύο σημεῖα, εἰς τὰ ὁποῖα διεφάνη ὅτι ἐλαμβάνετο σοβαρῶς ὑπ' ὄψιν ἡ ὀρθόδοξος διδασκαλία καὶ ἐζητεῖτο, ὅπως ἐπὶ τῆς βάσεως ταύτης στηριχθῶσιν αἱ περαιτέρω διαπραγματεύσεις πρὸς ἐπίτευξιν ποθουμένων συγκεκριμένων ἑνωτικῶν ἀποτελεσμάτων. Τὰ σημεῖα ταῦτα ἦσαν, καθ' ἡμᾶς, κατὰ κύριον λόγον τὸ ἀνθρωπολογικὸν ζήτημα (δικαίωσις) καὶ εἶτα τὸ μετὰ τούτου στενῶς, ὡς θὰ εἴδωμεν, συνδεόμενον ἐκκλησιολογικὸν ζήτημα ἐν τῇ γενικωτάτῃ αὐτοῦ μορφῇ.

Διὰ τοῦ Συνεδρίου τοῦ Ἐδιμβούργου εἶχε καταφανῆ ὅτι ἐπετυγχάνετο ἀξιοσημείωτος συμφωνία ἐπὶ τῶν διϊσταμένων ἀντιλήψεων (ὀρθοδόξου καὶ προτεσταντικῆς) εἰς τὴν περὶ δικαιώσεως τοῦ ἀνθρώπου διδασκαλίαν καὶ τὰ συνυφασμένα περὶ χάριτος, ἐλευθερίας τοῦ ἀνθρώπου, ἀγαθῶν ἔργων προβλήματα. Ἐν τῇ ἐπισήμῳ διατυπώσει τοῦ ἐν λόγῳ ζητήματος ὑπὸ τῆς συνελεύσεως τοῦ Ἐδιμβούργου ἐτροποποιεῖτο τὸ ὑπὸ τῆς Ὀρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας ἐμφαντικῶς

ἀποκρουόμενον προτεσταντικὸν δόγμα περὶ δικαιώσεως τοῦ ἀνθρώπου ἐκ μόνης τῆς πίστεως διὰ μονομεροῦς κατὰ πάντα τὰ στάδια τῆς δικαιώσεως ἐνεργείας τῆς χάριτος, τὴν ὁποίαν παθητικῶς ἀποδέχεται ἢ ἀποκρούει ὁ ἄνθρωπος, ἄνευ συγκεκριμένης ἐκδηλώσεως καὶ πιστοποιήσεως τῆς ἀποδοχῆς δι' ἔργων ἀγαθῶν, ἔργων ἀγάπης, φυσικῶν καρπῶν τῆς ζώσης πίστεως καὶ τῆς ἐλευθέρας βουλήσεως τοῦ ἀνθρώπου. Παρεκάμπτετο δηλονότι ἐν τῇ διατυπώσει τοῦ Ἐδιμβούργου ἡ ὑπὸ τῶν Προτεσταντῶν πασῶν τῶν ἀποχρώσεων ὑπερτονιζομένη διδασκαλία καὶ ἔκφρασις, σωτηρία μόνον διὰ πίστεως, μόνον διὰ τῆς χάριτος—sola fide, sola gratia.[1] Καὶ δὲν ἐτίθετο μὲν ἀντ' αὐτῆς ρητῶς ἡ τὴν ὀρθόδοξον ἀντίληψιν ἀποδίδουσα διατύπωσις, τὴν ὁποίαν εἶχε προτείνει ἡ ὀρθόδοξος ἀντιπροσωπεία,[2] σωτηρία ἐκ πίστεως καὶ ἐξ ἀγαθῶν ἔργων, σωτηρία ἐκ τῆς συνεργείας τοῦ θείου καὶ τοῦ ἀνθρωπίνου παράγοντος, συμφώνως πρὸς τὴν διδασκαλίαν τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας. (Οὗτοι τονίζουσι τὴν ἐνεργὸν συμμετοχὴν τῆς βουλήσεως τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὴν προοδευτικὴν ὑπ' αὐτοῦ οἰκείωσιν τῆς θείας χάριτος πρὸς ἁγιασμόν, ὅπερ ἀπαιτεῖ ἄλλωστε καὶ αὐτὴ ἡ ὀρθὴ περὶ «πίστεως» ἀντίληψις). Ἀλλ' οὐχ ἧττον τὸ ὅλον πνεῦμα τῆς πραγματεύσεως τοῦ περὶ χάριτος θέματος ἐν Ἐδιμβούργῳ ἐπέτρεπεν αἰσιόδοξον διαπίστωσιν προφανοῦ ἐν τῷ οὐσιώδει τούτῳ ζητήματι στροφῆς τῆς ἐκεῖ ἐκπροσωπευθείσης προτεσταντικῆς μερίδος. Ἂν δὲ παρηκολουθοῦντο καὶ ἐκαλλιεργοῦντο περαιτέρω συστηματικῶς τὰ σημεῖα ταῦτα καὶ κατεβάλλοντο προσπάθειαι συνεποῦς ἐφαρμογῆς οὕτως εἰπεῖν τῆς διαπι-

---

[1] Ὅρα τὸ σχετικὸν ψήφισμα ἐπὶ τοῦ πρώτου θέματος (ἐν Ἐδιμβούργῳ), «Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ» μετεφρασμένον εἰς τὴν ἑλληνικὴν ὑπὸ Ἀρχιμ. Μιχαὴλ Κωνσταντινίδου (νῦν Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς) ἐν «Ἐκκλησίᾳ» 11-12-1937, ἀριθμ. 49, σελ. 395—396.

[2] Κατὰ τὴν περὶ χάριτος καὶ δικαιώσεως συζήτησιν ἐν Ἐδιμβούργῳ εἶχε δηλώσει ἡ ὀρθόδοξος ἀντιπροσωπεία συμπληρωματικῶς τὰ ἑξῆς· «Ἐν τῇ ἐκθέσει I, περὶ τῆς χάριτος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐπετεύχθη βασικὴ συμφωνία ἐπὶ τῆς σημασίας τῆς χάριτος καὶ τῆς προτεραιότητος αὐτῆς κατὰ τὸ ἔργον τῆς σωτηρίας ἡμῶν. Συμφωνοῦντες ἀπολύτως πρὸς τὴν ἔκθεσιν ταύτην ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἐπιστήσωμεν τὴν προσοχὴν ὑμῶν ἐπὶ τῆς ἐννοίας τῆς συνεργείας. Διὰ ταύτης ἐκφράζει ἡ Θεολογία τῶν Πατέρων τὴν ἐνεργὸν συμμετοχὴν τῆς ἀνθρωπίνης βουλήσεως κατὰ τὴν πρόοδον τοῦ ἁγιασμοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Εὐχὴ ἡμῶν θὰ ἦτο, ὅπως ἐν τῇ ἐκθέσει εἶχε ληφθῆ ὑπ' ὄψιν ἡ ἔννοια αὕτη». Ἐν Leo Hodgson «Das Glaubensgespräch der Kirchen. Edinburg 1937» Zürich 1940, σελ. 252.

στωθείσης τότε συμφωνίας, θὰ ἐδικαιοῦτο τις νὰ ἐλπίζῃ, ὅτι θᾶττον ἢ βράδιον θὰ ἐδρέποντο καρποὶ καὶ ἐφ' ἑτέρων φλεγόντων ζητημάτων καὶ δὴ ἐπ' αὐτοῦ τούτου τοῦ ἐκκλησιολογικοῦ, ἤτοι τοῦ κεντρικοῦ σημείου τῆς διαφωνίας καὶ τῶν ἑνωτικῶν συγχρόνως ἐπιδιώξεων τῶν ἐν τῇ οἰκουμενικῇ κινήσει συμπραττόντων.

Ὅτι τὰ δόγματα τῆς χριστιανικῆς πίστεως, παρὰ τὸ κεχωρισμένον τῆς μορφῆς των, ὑφ' ὃ διὰ μεθοδολογικοὺς κυρίως λόγους γίνονται ἀντικείμενον τῆς τε ἱστορικῆς, τῆς συμβολικῆς καὶ τῆς συστηματικῆς ἐρεύνης καὶ ἐκθέσεως, συνάπτονται ἐσωτερικῶς ἀλλήλοις ἀδιασπάστως καὶ συναποτελοῦσιν ὀργανικὴν ἑνότητα, ἡ ὁποία συνοψίζεται εἰς μίαν οὐσιώδη κεντρικὴν ἰδέαν, διήκουσαν διὰ τοῦ ὅλου συστήματος,[1] ἀποτελεῖ στοιχειώδη θεολογικὴν γνῶσιν, μὴ χρῄζουσαν διασαφήσεων ἐνταῦθα. Ὅτι πάλιν εἰδικῶς ἀνθρωπολογία καὶ ἐκκλησιολογία συνδέονται πρὸς ἀλλήλας στενώτερον, συνεπῶς δὲ συμφωνία ἢ διαφωνία ἐπὶ τοῦ ἀνθρωπολογικοῦ προβλήματος ἔχει ἄμεσον ἀντίκτυπον ἐπὶ τοῦ ἐκκλησιολογικοῦ, ἤτοι συγκεκριμένως διὰ τὴν ἐποχὴν ἡμῶν ἐπὶ τοῦ οἰκουμενικοῦ (κάλλιον εἰπεῖν νεοοικουμενικοῦ) ζητήματος, εἶναι ἐπίσης κατάδηλον.[2]

Ἡ μονόπλευρος ὄντως ἐκκλησιολογία τοῦ Προτεσταντισμοῦ, (ἡ

---

[1] Τοιαύτην ἰδέαν τῆς Ὀρθοδόξου Δογματικῆς διακριβώνει ὁ Χρ. Ἀνδροῦτσος τὴν πρότασιν, «ἡ ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ ἱδρυθεῖσα ἐπὶ γῆς Ἐκκλησία εἶναι τὸ ταμεῖον τῆς σωτηρίας», («Δογματικὴ τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας» ἐν Ἀθήναις 1907, σελ. 27), ἤτοι σωτηριολογικὴν πρότασιν, ἐμπερικλείουσαν ὀργανικῶς ἡνωμένας Χριστολογίαν, ἀνθρωπολογίαν, ἐκκλησιολογίαν.

Παρόμοιον ὑποδηλοῖ καὶ ἡ ὑπὸ τοῦ Γερασ. Κονιδάρη διατύπωσις τῶν οὐσιωδῶν σημείων, ἐπὶ τῶν ὁποίων δέον νὰ ἐπιδιωχθῇ ἡ «ἕνωσις τῶν ἐκκλησιῶν»· «καὶ κύριον καὶ οὐσιῶδες ἐν τῷ Χριστιανισμῷ εἶναι ἡ ὕπαρξις Ἐκκλησίας ὡς θείου ἅμα καὶ ἀνθρωπίνου ὀργανισμοῦ, τὸ δὲ περὶ Τριάδος δόγμα ὡς καὶ ἡ περὶ Χριστοῦ διδασκαλία ἀποτελοῦσι θεμελιώδεις βάσεις τοῦ αὐτοῦ κεντρικοῦ δόγματος περὶ Ἐκκλησίας» (μν. ἐργ. σελ. 41-42). Πρβλ. καὶ Ἀμίλκα Ἀλιβιζάτου «Περὶ τῆς φύσεως τῆς Ἐκκλησίας ἐξ ἐπόψεως ὀρθοδόξου» (Ἀνατυπ. ἐκ τῆς «Θεολογίας» Τόμ. ΚΑ') ἐν Ἀθήναις 1950, σελ. 5. Τὸ αὐτὸ καὶ γερμανιστὶ ἐν «Intern. Kirchl. Zeit.» (Βέρνη), 40, 1950. σελ. 81 ἑξ.

[2] Ἡ σχέσις αὕτη ἀνθρωπολογίας καὶ ἐκκλησιολογίας ἀποτελεῖ τὸν λόγον διὰ τὸν ὁποῖον ὁ πολὺς ῥωμαιοκαθολικὸς ἐκκλησιολόγος τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος, ὁ Möhler, ἐν τῇ «Συμβολικῇ» αὐτοῦ προτάσσει τῆς ὅλης ἐκθέσεως τῶν ἀντιθέσεων μεταξὺ Ρωμαιοκαθολικισμοῦ καὶ Προτεσταντισμοῦ ἀκριβῶς τὰς περὶ τὸ ἀνθρωπολογικὸν ζήτημα διαφορὰς τῶν δύο δυτικῶν Ὁμολογιῶν («Symbolik» 1 Τόμ. κεφ. 1, ἐν τῇ 7 ἐκδόσει, τὴν ὁποίαν ἔχομεν ἡμεῖς ὑπ' ὄψιν, σελ. 25 ἑξ.).

διδασκαλία ὅτι ἀληθὴς τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησία εἶναι ἡ ἀόρατος ἐκκλησία τῶν ἐκλεκτῶν καὶ οὐχὶ τὸ ὁρατὸν σῶμα τῶν ὀρθῶς ὁμολογούντων τὸν Χριστόν, συγκείμενον ἐκ καλῶν καὶ κακῶν), πηγάζει ἐν πολλοῖς ἀπὸ τὴν μονόπλευρον αὐτοῦ περὶ ἀνθρώπου ἀντίληψιν (ἀνθρωπολογίαν). Εἶναι δὲ ἡ ἀνθρωπολογία τοῦ Προτεσταντισμοῦ μονόπλευρος, διότι οὐδεμίαν δυνατότητα (καὶ σκοπιμότητα) ἐνεργείας (συνεργείας) ἀναγνωρίζει ἐν τῷ ἀνθρώπῳ εἰς οἰκείωσιν ὑπ' αὐτοῦ τῆς ἐν Χριστῷ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ προσφερομένης σωτηρίας, (δυνατότητος σωτηρίας). Ἡ προτεσταντικὴ περὶ ἀνθρώπου διδασκαλία θεωρεῖ, ὡς γνωστόν, ὡς παντελῶς ἀπαλειφθεῖσαν διὰ τοῦ προπατορικοῦ ἁμαρτήματος τὴν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ κατὰ τὴν δημιουργίαν αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἐντεθεῖσαν εἰκόνα, τὴν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ. Αὕτη ἐταυτίζετο, κατὰ τὴν προτεσταντικὴν ἀντίληψιν, μετὰ τῆς καλουμένης ἀρχεγόνου δικαιοσύνης τοῦ ἀνθρώπου (iustitia originalis), τὴν ὁποίαν πάλιν ὁ Προτεσταντισμὸς ἐκδέχεται ὡς συμπίπτουσαν μετὰ τῆς τελείας, ἤδη ἀπηρτισμένης καὶ οὐδεμιᾶς περαιτέρω ἐξελίξεως καὶ προόδου χρῃζούσης πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς καταστάσεως τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ κατάστασις ἐκείνη ἀπετέλει κατὰ ταῦτα τὴν φύσιν τοῦ ἀνθρώπου (iustitia originalis sive natura), ἥτις διὰ τῆς ἁμαρτίας διεφθάρη ῥιζικῶς. Οὕτω ἀποκλείεται, κατὰ τὴν προτεσταντικὴν διδασκαλίαν, πᾶσα δυνατότης θετικῆς τινος ἐκδηλώσεως τῆς πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὴν κατάστασιν τῆς πτώσεως αὐτοῦ. Ἡ αὐτὴ ἀντίληψις ἄγει εἶτα εἰς τὸν ἀποκλεισμὸν τῆς δυνατότητος, ἀναγκαιότητος καὶ σκοπιμότητος ἐκδηλώσεως τοῦ ἀνθρωπίνου παράγοντος καὶ κατὰ τὴν νέαν κατάστασιν τῆς ἐν Χριστῷ ἀπολυτρώσεως. Οὕτως ἀποκλείεται ἡ κατὰ τὸν ῥυθμὸν τῆς δικαιώσεως τοῦ ἀνθρώπου συμβολὴ καὶ τῶν ἀγαθῶν αὐτοῦ ἔργων, τῶν συντελούντων, κατὰ τὴν ὀρθόδοξον διδασκαλίαν, εἰς τὴν βεβαίωσιν τῆς διὰ πίστεως ἀποδεκτῆς γενομένης ἐνεργείας τῆς χάριτος, ἤτοι εἰς τὴν τελείωσιν τῆς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ δωρουμένης σωτηρίας ὑποκειμενικῶς παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ.

Ἀπὸ τῆς ἐν συντομίᾳ ἐνταῦθα ἐκτεθείσης «μονοπλεύρου» προτεσταντικῆς ἀνθρωπολογίας, τῆς ἀποκλειούσης τὴν δυνατότητα ἐκδηλώσεως τοῦ ἀνθρωπίνου παράγοντος κατὰ τὴν Δικαίωσιν καὶ γενικώτερον κατὰ τὴν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων οἰκείωσιν τοῦ ἀπολυτρωτικοῦ ἔργου τοῦ Θεοῦ,[1] εἶναι εὔκολος ἡ μετάβασις εἰς τὴν μονόπλευρον

---

[1] Ἐσχάτως ἐπιχειροῦσι Λουθηρανοὶ Θεολόγοι νὰ καταδείξωσιν ὅτι ὁ Λουθηρανισμὸς τοὐλάχιστον δὲν συμμερίζεται τὴν καὶ ὑφ' ἡμῶν ἐνταῦθα εἰς

προτεσταντικὴν Ἐκκλησιολογίαν, (διδασκαλία περὶ «ἀοράτου» Ἐκκλησίας).

Ἡ σχέσις μεταξὺ ἀνθρωπολογίας καὶ ἐκκλησιολογίας εἶναι ἐν προκειμένῳ προφανής. Ἂν θεωρῆται ἐκ τῶν προτέρων καταδεδικασμένη εἰς ἀποτυχίαν πᾶσα ἐκδήλωσις καὶ προσπάθεια τοῦ ἀνθρώπου εἰς «συνέργειαν» ἐν τῷ σχεδίῳ τῆς οἰκονομίας τοῦ Θεοῦ, ἕνεκα αὐτῆς ταύτης τῆς καταστάσεως τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως μετὰ τὴν πτῶσιν, ἤτοι τῆς παντελοῦς αὐτῆς διαστροφῆς, εἶναι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἐκ τῶν προτέρων ἀπορριπτέα καὶ πᾶσα περὶ «συνεργείας» τοῦ ἀνθρωπίνου παράγοντος ἐν τῷ ἐκκλησιολογικῷ πεδίῳ ἰδέα, ἤτοι εἶναι

τὸν Προτεσταντισμὸν συλλήβδην ἀποδιδομένην ἀκρότητα ἢ «μονομέρειαν». Αὕτη εἶναι, κατ' αὐτούς, χαρακτηριστικὸν μᾶλλον τῶν καλουμένων Ἀναμορφωτῶν (Reformierten=Καλβινισταὶ καὶ Ζβιγκλιανοί), ἐκ τῶν τάξεων τῶν ὁποίων προέρχονται ἄλλως τε κατὰ κύριον λόγον οἱ σύγχρονοι διαλεκτικοὶ καλούμενοι Θεολόγοι. Οὕτως ὁ E. Sommerlath ἐχαρακτήρισεν εἰς λουθηρανικὸν θεολογικὸν συνέδριον (1949) τὴν Λουθηρανικὴν Ἐκκλησίαν ὡς τὴν «Ἐκκλησίαν τοῦ μέσου» (μεταξὺ Ρωμαιοκαθολικισμοῦ καὶ Ἀναμορφωτῶν) εἰπὼν ὅτι «Die Reformierte Kiriche mit ihrer Lehre ist zu begreifen aus der Spannung, in der Gott und Mensch, Ewigkeit und Zeit gesehen werden. Es ist das Anliegen der Reformierten Kiriche, die Grösse und Majestät Gottes heranszustellen und einer vorschnellen Vergottung des Menschlichen zu wehren. Im Gegensatz dazu tritt in der Katholischen Kirche das Bestreben hervor, Gott und seine Heilsgnade in der diesseitigen Welt und in den Nöten unseres Lebens Wircklich gegenwärtig zu haben und fassen zu können. Das Luthertum fügt beides in einer gewaltigen spannungsreichen Polarität zusammen. Was in der Katholischen und Reformierten Kiriche an Wahrheit ist, aber in extremer Einseitigkeit zugespitzt wird, ist in der Lntherischen Kirche in der Fülle des Neuen Testaments zusammengeschaut. Keine Wahrheit der Katholischen und der Reformierten Kirche geht im Luthertum verloren, aber alles ist zu der Rundheit und Ganzheit der Dinge zusammengefügt, wie der Glaube und das Leben der Urchristenheit sie aufweisen . . . .» (ἀναφερόμενον ὑπὸ E. Wolf ἐν «Die Aufgabe der Konfessionskunde heute» ἐν τῇ συλλογῇ «Kirche und Kosmos, orthodoxes und evangelisches Christentum» σελ. 26). Ἀλλὰ δύναται νὰ στηριχθῇ καὶ ἀποδεικτικῶς ὁ ἀνωτέρω διϊσχυρισμὸς περὶ τοῦ Λουθηρανισμοῦ ὡς τοῦ πραγματικῶς «μέσου» ἐν τοῖς ὑπ' ὄψιν σημείοις τῆς ἐκκλησιαστικῆς διδασκαλίας καὶ ζωῆς; Τὸ ἀληθὲς μέσον διεκδικεῖ ἐν προκειμένῳ ἡ ὀρθόδοξος καθολικὴ διδασκαλία καὶ πρᾶξις, ἣν δὲν λαμβάνει ὑπ' ὄψιν ὁ Sommerlath. Τοῦτο κατανοήσας πως καὶ ὁ E. Wolf (Καθηγητὴς ἐν Γοτίγγῃ), ὁ σχολιάζων τὰς ἀνωτέρω γνώμας, παρατηρεῖ· «Es ist charakteristisch, dass in diesem schema die Ostkirche nicht erhescint und dass man ihr in ihm auch nur schwer ainen Platz anweisen kann». (ἐνθ. ἀν. σελ. 26).

ἀπορριπτέα πᾶσα περὶ ὁρατῆς Ἐκκλησίας μετὰ τῆς ἀντιστοίχου ἐκκλησιαστικῆς (ἱεραρχικῆς καὶ μυστηριακῆς) ὀργανώσεως καὶ ἐκδηλώσεως ἀντίληψις. Τοῦτο ἀποτελεῖ ὄντως ἐν γενικαῖς γραμμαῖς τὴν ἐκκλησιολογικὴν βάσιν τοῦ Προτεσταντισμοῦ, ἐφ' ἧς στηρίζονται αἱ περὶ ἀοράτου Ἐκκλησίας ἀντιλήψεις.

Ἐν τῷ Προτεσταντισμῷ ἀπορρίπτεται ὁ ἀπόλυτος χαρακτὴρ τῆς ἐπὶ γῆς (ὁρατῆς) Ἐκκλησίας, ἡ αὐθεντία αὐτῆς ὡς καὶ ἡ ἰδέα ἐν γένει περὶ τῆς ἐν αὐτῇ καὶ δι' αὐτῆς μόνον παρεχομένης σωτηρίας. Ἡ θετικὴ ἔκβασις τοῦ δεσμοῦ τούτου, τῆς συνδέσεως τῶν πιστῶν καὶ ἐξωτερικῶς, ἀλλὰ πραγματικῶς μετὰ τῆς ἐπὶ γῆς ὁρατῆς Ἐκκλησίας[1], ἤτοι ἡ σωτηρία, ἐξαρτᾶται κατὰ τὴν ὀρθόδοξον χριστιανικὴν ἀντίληψιν, τὴν ὁποίαν ἐφάνησαν ἀποδεχόμενοι καὶ οἱ Προτεστάνται ἐν Ἐδιμβούργῳ (ὅρα ἀνωτ. σελ. 92), καὶ ἐκ τοῦ παράγοντος τῶν ἐλευθέρων ἀγαθῶν ἔργων τοῦ τὴν θείαν χάριν ἀποδεξαμένου ἀνθρώπου. Οὕτως ἀναδεικνύει ὁ ἄνθρωπος ἑαυτὸν ἀντάξιον τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εὐσπλαγχνίας τοῦ Θεοῦ, πρὸς τὴν ὁποίαν βεβαίως διὰ τῆς πίστεως κατ' ἀρχὰς στρέφεται, καὶ πιστοποιεῖ ὅτι «πείθεται ὁδεύειν» τὴν ὁδὸν τῆς ἀρετῆς «τὴν στενὴν καὶ τεθλιμμένην, τὴν τραχεῖαν καὶ σκληράν», κατὰ τὸν ἱερὸν Χρυσόστομον[2], ὅπερ βεβαίως προϋποθέτει τὴν συγκατάθεσιν καὶ τὴν ἔντασιν τῆς βουλήσεως τοῦ ἐκ τῆς φυσικῆς καταστάσεως ἀνακαλουμένου ἀνθρώπου[3].

---

[1] Πραγματικὴν βίωσιν τοῦ γνησίου πνεύματος τῆς «Οἰκουμένης» ἀποκαλεῖ νῦν τοῦτο ὁ Ἔξαρχος. («Τὸ περιεχόμενον τῆς ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ». Ἀνατυπ. ἐκ τῆς ἐπιστημ. ἐπετηρίδος τῆς Θεολογ. Σχολῆς τοῦ Ππανεπιστημ. Θεσσαλονίκης 1951, σ. 75).

[2] Migne E. Π. 48, 830.

[3] Τοῦτο διατυπώνει περιγραφικῶς ἄριστα ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος εἰς τὸ προσημειωθὲν χωρίον, ὅπερ καὶ μεταφέρομεν ἐνταῦθα ὁλόκληρον· «Οὐ γὰρ συνηθείᾳ μόνον ἠναντιοῦντο (οἱ ἄνθρωποι προσερχόμενοι εἰς τὸν Χριστιανισμόν), ἀλλὰ καὶ ἡδονὴν κατεῖχε, δύο τυραννικὰ πράγματα. Ἃ γὰρ ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν παρὰ πατέρων καὶ πάππων καὶ ἐπιπάππων καὶ τῶν ἀνωτέρω προγόνων, καὶ φιλοσόφων καὶ ῥητόρων ἦσαν παρειληφότες, ταῦτα ἐπείθοντο ἀποπτύειν· καίπερ ἦν δυσκολώτατον, καὶ ἑτέραν δέχεσθαι συνήθειαν καινὴν ὑπεισελθοῦσαν, καὶ τὸ δὴ χαλεπώτερον, πολὺ τὸ ἐπίπονον ἔχουσαν. Ἀπῆγε γὰρ τρυφῆς, καὶ ἐνῆγεν εἰς νηστείαν· ἀπῆγε φιλοχρηματίας, καὶ ἐνῆγεν εἰς ἀκτημοσύνην· ἀπῆγε θυμοῦ, καὶ ἐνῆγεν εἰς πραότητα· ἀπῆγε φθόνου, καὶ ἐνῆγεν εἰς φιλοφροσύνην· ἀπῆγε τῆς πλατείας ὁδοῦ καὶ εὐρυχώρου, καὶ ἐνῆγεν εἰς τὴν στενὴν καὶ τεθλιμμένην καὶ ἀπόκρημνον, καὶ ἐνῆγεν ὡς τραφέντας τῇ πλατείᾳ. Οὐ γὰρ δὴ ἄλλους ἀνθρώπους λαβὼν ἔξω τῆς οἰκουμένης καὶ τῆς συνηθείας ταύτης, ἀλλ' αὐτοὺς ἐκείνους τοὺς ἐν τούτοις κατασαπέντας καὶ πηλοῦ γενομένους μαλακωτέρους,

Ἡ ἀπὸ τῆς ἀντιλήψεως περὶ παντελοῦς ἀδυναμίας τοῦ ἀνθρώπου πρὸς συνέργειαν ἕλκουσα τὴν καταγωγὴν ἀμφισβήτησις τῆς δυνατότητος καὶ συνεπῶς καὶ ἀναγκαιότητος τοῦ ἀπολυτρωτικοῦ χαρακτῆρος τῆς ἐπὶ γῆς Ἐκκλησίας ἀποτελεῖ ἓν τῶν οὐσιαστικωτέρων σημείων τῆς ἀπὸ τῆς Ὀρθοδοξίας ἀπομακρύνσεως τοῦ Προτεσταντισμοῦ. Ἐκ τούτου δὲ ἐξηγεῖται καὶ ὁ διαμελισμὸς τοῦ Προτεσταντισμοῦ εἰς ἑκατοντάδα καὶ πλέον «Ἐκκλησιῶν», ἤτοι ἐκκλησιαστικῶν ἐμπειρικῶν ὀργανώσεων ἄνευ μεταφυσικοῦ, μυστηριακοῦ, ὑποβάθρου, ὅπερ μόνον ἡ γενικὴ ἀποδοχὴ τοῦ μεγάλου ἑνιαίου μυστηρίου τῆς ἑνώσεως τῆς θείας καὶ ἀνθρωπίνης φύσεως ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Θείου Λόγου, τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἐν τῇ ὑπ' Αὐτοῦ ἱδρυθείσῃ Ἐκκλησίᾳ δημιουργεῖ καὶ ἐγγυᾶται. Ὑπὸ τὴν μορφὴν τοῦ «διαμελισμοῦ» παρουσιαζόμενος ὁ Προτεσταντισμὸς ἐν τῇ συγχρόνῳ οἰκουμενικῇ ἐπαφῇ μετὰ τῆς Ὀρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας, τὴν ὁποίαν ἐπαφὴν ἐμμόνως ἐπιδιώκει ὁ Προτεσταντισμός, καὶ καταβάλλων προσπαθείας ἐνσυνειδήτως ἢ ἀσυνειδήτως νὰ ἐφαρμόσῃ τὰς εἰρημένας ἀνθρωπολογικὰς καὶ ἐκκλησιολογικὰς ἀρχάς του καὶ ἐπὶ τοῦ μηχανισμοῦ τῆς οἰκουμενικῆς κινήσεως, προκαλεῖ τὴν εὔλογον ἀντίδρασιν τῶν ἐκπροσώπων τῆς Ὀρθοδοξίας.

Τὴν Ὀρθόδοξον Καθολικὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν ὀρθόδοξον αὐτῆς ἐπιστήμην ἐνδιαφέρει πάντοτε ἡ ἀνάδειξις καὶ τῆς ἐπὶ γῆς ἑνότητος τοῦ μυστικοῦ σώματος τοῦ Κυρίου, κατὰ τὸ ὁρατὸν δηλονότι μέρος αὐτοῦ, ἡ ἀνάδειξις τῆς ὀρθοδόξου (ἐν δογματικῇ [1], λατρευτικῇ πνευματικῇ [2] ἐννοίᾳ) καθολικῆς (ἐν τοπικῇ,[3] χρονικῇ,[4] μεταφυσικῇ [5] ἐννοίᾳ) ποιότητος τῆς ἑνότητος ταύτης [6] Ἐν τῇ ἱστορικῇ, ἀλλὰ κυρίως ἠθικῇ, ἑνότητι τῶν ὀκτὼ πρώτων χριστιανικῶν αἰώνων ζῇ ἀκριβῶς καὶ

τούτους ἐκέλευσε τὴν στενὴν καὶ τεθλιμμένην ὁδεύειν ὁδόν, τὴν τραχεῖαν καὶ σκληράν, καὶ ἔπειθε. Καὶ πόσους ἔπειθεν; οὐ δύο καὶ δέκα καὶ εἴκοσι καὶ ἑκατόν, ἀλλὰ πάντας σχεδὸν τοὺς ὑφ' ἥλιον οἰκοῦντας». Migne E. Π 48, 830.

[1] Ἰωανν. 14,26. Α΄ Ἰωανν. 2,27. Α΄ Κορινθ. 2,13.

[2] Ρωμ. 8,26.12,1. Ἰωανν. 4,23 24. Α΄ Πετρ. 2,5.

[3] Μτθ, 26,13.28,19. Μαρκ. 13,10.14,9.16,15. Κολόσ. 1,23.

[4] Μτθ. 28,20. [5] Ἰωανν. 14, 16-17.

[6] Πρβλ. τὸν κατὰ τὴν ὀρθόδοξον ἀντίληψιν ὁρισμὸν τῆς καθολικότητος τῆς Ἐκκλησίας παρὰ Συμεῶνι Θεσσαλονίκης (ἐν τῇ Ἑρμηνείᾳ εἰς τὸ Ἱερὸν Σύμβολον, Migne Ε.Π. 155,796)· «Καὶ Καθολικὴ Ἐκκλησία ἡ τῶν ὀρθοδόξως ὁμολογούντων τὴν πίστιν ὁμήγυρις, εἰ καὶ κατὰ τόπον ἐκκλησίαι καθολικαί τινες λέγονται διὰ τὴν δεδομένην αὐταῖς ἐκ τῶν Πατέρων τιμήν. Καὶ αὐταὶ δὲ τοῦτο ὀρθοτομοῦσαι κέκτηνται, οὐ κακοφρονοῦσαι· ἐπεὶ καὶ αὐτὸς ὁ

κινεῖται ἡ Ὀρθόδοξος Καθολικὴ Ἐκκλησία, οὕτω δὲ ἔχει αὕτη τὴν ἀκλόνητον πεποίθησιν, ὅτι ἀποτελεῖ τὸ μέγα θεῖον ἅμα καὶ ἀνθρώπινον καὶ καθίδρυμα καὶ μυστήριον, τὸ ἀμεσώτατα συσχετιζόμενον πρὸς τὸ κατ᾽ ἐξοχὴν θεανδρικὸν μυστήριον, πρὸς τὸ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ θείου Λόγου ἐν τῷ Κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ. Οὗτος «ἐφανερώθη ἐν σαρκί, ἐδικαιώθη ἐν πνεύματι, ὤφθη ἀγγέλοις, ἐκηρύχθη ἐν ἔθνεσιν, ἐπιστεύθη ἐν κόσμῳ, ἀνελήφθη ἐν δόξῃ»[1] εἰς τοὺς Οὐρανοὺς καὶ ἐδωρήσατο ἐκεῖθεν τῇ Ἁγίᾳ Αὐτοῦ Ἐκκλησίᾳ τὸν Παράκλητον, τὸ Πανάγιον Πνεῦμα, τὸ ὁδηγοῦν αὐτὴν διὰ τῶν διαδόχων τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν.[2] Ὀρθῶς κατὰ ταῦτα καὶ ὁ Δοσίθεος Πατριάρχης Ἱεροσολύμων ἐκφράζων τὸ γνήσιον φρόνημα τῆς ὀρθοδόξου καθολικῆς ἐκκλησιαστικῆς συνειδήσεως ὁμολογεῖ, «Πιστεύομεν ὑπὸ τοῦ Παναγίου Πνεύματος διδάσκεσθαι τὴν καθολικὴν Ἐκκλησίαν . . . . Ἡ τοῦ ἁγίου Πνεύματος ὅμως διδαχὴ οὐκ ἀμέσως, ἀλλὰ διὰ τῶν ἁγίων πατέρων καὶ καθηγεμόνων τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας καταγλαΐζει τὴν Ἐκκλησίαν. Ὡς γὰρ ἡ πᾶσα γραφὴ ἐστί τε καὶ λέγεται λόγος τοῦ ἁγίου Πνεύματος, οὐχ ὅτι ἀμέσως ὑπ᾽ αὐτοῦ ἐλαλήθη, ἀλλ᾽ ὅτι ὑπ᾽ αὐτοῦ διὰ τῶν ἀποστόλων καὶ προφητῶν· οὕτω καὶ ἡ Ἐκκλησία διδάσκεται μὲν ὑπὸ τοῦ ζωαρχικοῦ Πνεύματος, ἀλλὰ διὰ μέσου τῶν ἁγίων πατέρων καὶ διδασκάλων (ὧν κανὼν αἱ οἰκουμενικαὶ καὶ ἅγιαι ὡμολόγηνται σύνοδοι· οὐ γὰρ παύσομαι τοῦτο μυριάκις λέγειν), καὶ διὰ τοῦτο οὐ μόνον πεπείσμεθα, ἀλλὰ καὶ ἀληθὲς καὶ βέβαιον ἀναμφιβόλως εἶναι ὁμολογοῦμεν, τὴν καθολικὴν ἐκκλησίαν ἀδύνατον ἁμαρτῆσαι ἢ ὅλως πλανηθῆναι ἤ ποτε τὸ ψεῦδος ἀντὶ τῆς ἀληθείας ἐκλέξαι».[3]

* * *

Τὸ πρόβλημα τοῦ Προτεσταντισμοῦ δέον νὰ διερευνηθῇ ἐκ νέου ὑπὸ τῶν Ὀρθοδόξων ἐκ τῆς ἐπόψεως τοῦ ἀντικτύπου τῆς ἀνθρωπο-

---

Σωτὴρ οὐ τὴν ἄρνησιν, ἀλλὰ τὴν ὁμολογίαν τοῦ Πέτρου πέτραν ὠνόμασε, τό, Σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος; καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομηθῆναι αὐτοῦ ἔφη τὴν Ἐκκλησίαν. Ὥστε Καθολικὴ Ἐκκλησία οἱ ὁμολογοῦντες αὐτὸν μετὰ τοῦ Πέτρου καὶ τῶν λοιπῶν ἀποστόλων ὀρθῶς. Ἐκκλησίαν λέγει, ὡς ἐκ πάντων τῶν ἐθνῶν συναχθεῖσαν, καὶ ὡς συντεθειμένην ἐπὶ τῷ ἀκρογωνιαίῳ λίθῳ Χριστῷ, ἡνωμένην αὐτῷ καθάπαξ καὶ ἀσινῆ τούτου τὴν πίστιν φυλάττουσαν».

[1] Α΄ Τιμοθ. 3, 16. [2] Ἰωανν. 16, 13.

[3] Δοσιθέου, Ὁμολογία. Ὅρος ιβ΄ παρὰ E. J. Kimmel, Monumenta fidei ecclesiae orientalis, Τομ. Α΄. σελ. 444.

λογίας ἐπὶ τῆς ἐκκλησιολογίας. Οὕτω θὰ διακριβωθῇ μετὰ ποίου ἐκ τῶν προτεσταντικῶν ἐκκλησιαστικῶν κλάδων ἢ θεολογικῶν ῥοπῶν εἶναι δυναταὶ καὶ μέχρι ποίου βαθμοῦ ἐπαφαὶ (δογματικῆς φύσεως) καὶ συνεπῶς περαιτέρω ἑνωτικαὶ διαπραγματεύσεις εἰς τὸ πλαίσιον τῆς συγχρόνου οἰκουμενικῆς κινήσεως.

Ἡ ὑπὸ τὴν ἀνωτέρω ἔποψιν διερεύνησις τοῦ γενικωτέρου προβλήματος τῆς οἰκουμενικῆς κινήσεως εἶναι διὰ τοὺς Ὀρθοδόξους τοσοῦτο μᾶλλον ἐπιτακτική, καθ' ὅσον τὰ ἐν Amsterdam λεχθέντα[1] περὶ νοσούσης Ἐκκλησίας ἢ Ἐκκλησιῶν, ἐν αἷς συμπεριληπτέα καὶ ἡ ἡμετέρα, χρῃζουσῶν ἀλληλοσυμπληρώσεως καὶ θεραπείας οὐ μόνον εἰς τὸ ἀνθρώπινον μέρος αὐτῶν, ἀλλ' εἰς ὁλόκληρον οὕτως εἰπεῖν τὴν οὐσίαν των, ἅτινα δικαίως ἀποτελοῦν τὸν κύριον στόχον τῆς ὀρθοδόξου κριτικῆς,[2] προέρχονται ἐκ τῆς ἐπιδράσεως ὡρισμένης θεολογικῆς

---

[1] Ὅρα. E. Wolf «Die Aufgaben der Konfessionskunde heute» ἐν «Kirche und Kosmos» σελ. 24, «Die theologiche Besinnung der 1. Sektion in Amsterdam ist, wie das auch in Oxford und Edinburg 1937 geschehen ist, von der uns geschenkten Einheit der Kiriche in Christus ausgegangen. Nur von daher kann die Vielheit von Kirichen als Schuld begriffen werden und von daher wird sich jede einzelne zunächst nach ihrem Anteil an dieser Schuld zu fragen haben».

[2] Ὅρα Κ. Μπόνη, «Ἡ καθολικὴ (παγκόσμιος) ἐκκλησία ἐν τῷ σχεδίῳ τοῦ Θεοῦ· παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς § 11, Αἰσχύνη καὶ δόξα τῆς Ἐκκλησίας» ἐν «Γρηγόριος Παλαμᾶς» 33. 1950, σελ. 12 ἑξ. Πρβλ. Ἰ Καρμίρη «Ἡ Ὀρθόδοξος Καθολικὴ Ἐκκλησία καὶ αἱ σχέσεις αὐτῆς κτλ.» σελ. 51, ὑποσημ. 1 (καὶ «Ἐκκλησία» 1949, 14 σελ. 225), ἔνθα παρατίθενται ἀρνητικαὶ ἐκφράσεις περὶ Ἐκκλησίας ἐκ τῆς προγραμματικῆς μελέτης (διὰ τὸ Συνέδριον τοῦ Amsterdam) τοῦ νῦν Γενικοῦ Γραμματέως τοῦ Οἰκομενικοῦ Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν. (Ταύτας ἔχομεν ὑπ' ὄψιν καὶ ἐκ τῆς γερμανικῆς ἐκδόσεως τῶν μελετῶν τοῦ Α' Τμήματος τοῦ Συνεδρίου τοῦ Amsterdam, «Die Kiriche in Gottes Heilsplan» Τόμ. Α', Tübingen σελ. 214). Αἱ περὶ ὧν ὁ λόγος ἐκφράσεις δὲν ἔχουσι, νομιζομεν,κατὰ κύριον λόγον σχέσιν πρὸς τὴν γνωστὴν ἐκκλησιολογικὴν Branch-Theory. Ἡ θεωρία αὕτη, ὡς τὴν ἀνέπτυξαν καὶ τὴν ἐξεπροσώπησαν κυρίως οἱ Newman (πρὸ τῆς εἰς τὸν Ρωμαιοκαθολικισμὸν μεταστάσεώς του, 1845), Söderblom, Heiler, προγενεστέρως καὶ αὐτὸς ὁ Schleiermacher, τὴν ἐφαρμόζει δὲ ἐν τῇ πράξει ὁ Ἀγγλικανισμός, ἐκδέχεται καὶ δογματικῶς ἰσοτίμους τοὺς ἐπὶ μέρους «κλάδους» τῆς ἐπὶ τῆς γῆς Ἐκκλησίας σχετικοποιοῦσα οὕτω τὸ ἀπόλυτον καὶ μοναδικὸν τῆς ἀληθείας καὶ τῆς τὴν μοναδικὴν ἀλήθειαν ἐξ Ἀποκαλύψεως κατεχούσης μιᾶς Ἐκκλησίας καὶ εἶναι διὰ τοῦτο ἡ Branch-Theory ἐξ ἐπόψεως ὀρθοδόξου ἀπορριπτέα. Ἀλλ' οὐχ ἧττον ἡ θεωρία αὕτη δὲν ἀποφαίνεται καὶ ἀρνητικῶς περὶ τῶν ἐπὶ μέρους κλάδων, Ἐκκλησιῶν, ὧν τὸ σύνολον ἀποτελεῖ, κατὰ τοὺς θιασώτας της, τὴν ἐπὶ γῆς Ἐκκλη-

τάσεως (σχολῆς), ἐν τῷ Προτεσταντισμῷ. Ἡ σχολὴ δὲ αὕτη φαίνεται ὅτι ἐπιδιώκει ἀκριβῶς τὴν ἰδεολογικὴν ἡγεσίαν ἐν τῇ νεωτάτῃ μεταπολεμικῇ ἐκδηλώσει τῆς οἰκουμενικῆς κινήσεως. Ἐννοοῦμεν τὴν ὑπὸ τὸν Karl Barth καλουμένην Σχολὴν τῶν Διαλεκτικῶν Θεολόγων, τὴν Διαλεκτικὴν Θεολογίαν.[1] Ἐάν, ὡς ἐξ ὡρισμένων ἤδη ἐνδείξεων ἀπὸ τοῦ Amsterdam καὶ ἐντεῦθεν διαφαίνεται, ἡ ἐσωπροτεσταντικὴ αὕτη θεολογικὴ τάσις λάβῃ τὴν ἡγεσίαν ἐν τῇ περαιτέρω ἐξελίξει τῶν τῆς οἰκουμενικῆς κινήσεως,[2] δικαιολογοῦνται αἱ ἀνησυχίαι καὶ ἀντιδράσεις

σίαν. Ἡ Branch-Theory ὑπερτονίζει μάλιστα τὸ ἰδιαίτερον θετικὸν χάρισμα μιᾶς ἑκάστης ἐπὶ μέρους «Ἐκκλησίας» καὶ ἐπιδιώκει τὴν συμβολὴν τρόπον τινὰ ἑκάστης πρὸς ἀνοικοδόμησιν τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τῆς γῆς προσπαθοῦσα νὰ στηριχθῇ εἰς γραφικὰ χωρία ὡς τὸ 1. Κορινθ. 12, 4 ἑξ. Ἐφεσ. 4. 13. 16 κ. ἄ. (Ὅρα Nathan Söderblom «Einigung der Christenheit» γερμ. μεταφρ. ὑπὸ Peter Katz, Halle/Saale 2 ἔκδ. σελ. 20-21, ἔνθα καὶ αἱ σχετικαὶ γνῶμαι τοῦ Schleiermacher). Κατὰ τὸ πνεῦμα τῆς Branch-Theory εἶναι μᾶλλον συντεταγμένον τὸ τρίτον καὶ τὸ τέταρτον σημεῖον τῆς ἐκθέσεως τοῦ Α΄ Τμήματος (I Sektion) τοῦ Συνεδρίου τοῦ Amsterdam (ἐν «Die Kirche in Gottesheilsplan» Τόμ. Α΄ σελ. 229-231. Ἐν Τόμ. Ε΄ τῆς αὐτῆς σειρᾶς σελ. 65-67 καὶ ἑλληνιστὶ ἐν «Θεολογία» 1949 Τεῦχ. Α΄ σελ. 28-30).

Αἱ ἀρνητικαὶ περὶ Ἐκκλησίας ἐκφράσεις, αἱ ξενίσασαι ἐν Amsterdam τοὺς ἡμετέρους, προέρχονται μᾶλλον ἐκ τῆς παρατάξεως τῶν Διαλεκτικῶν Θεολόγων, οἵτινες ἐξ ἐντελῶς διαφόρων ἀνθρωπολογικῶν καὶ ἐκκλησιολογικῶν προϋποθέσεων ἀφορμῶνται, (ἄπειρος ποιοτικὴ διαφορὰ μεταξὺ θείου καὶ ἀνθρωπίνου παράγοντος). Ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς Διαλεκτικῆς Θεολογίας εἶναι μᾶλλον τὸ 5. σημεῖον τῆς ἐκθέσεως τοῦ Α΄ Τμήματος (I Sektion) τοῦ Συνεδρίου τοῦ Amsterdam, (ἔνθ. ἀνωτ. Τόμ. Α΄ σελ. 232-233, Τόμ. Ε΄ σελ. 68-69 ἐν «Θεολογίᾳ» 1949 Α΄ Τεῦχ. σελ. 30-31).

[1] Τὴν ἐπ' ἐσχάτων δραστηρίαν ἀνάμιξιν τοῦ Karl Barth εἰς τὰ τῆς οἰκουμενικῆς κινήσεως ἐχαιρέτησεν ἐπ' εὐκαιρίᾳ καὶ ὁ ἕτερος μέγας σύγχρονος διαλεκτικὸς Θεολόγος, ὁ Emil Brunner εἰπὼν εἰς διάλεξίν του· «Ich halte es für ein glückliches neues Element in der kirchlichen und ins besondere in der ökumenischen Situation, dass Karl Barth nunmehr nicht bloss kritisch der ökumenischen Sache gegenüber steht, sondern sich aktiv und wie Sie ja alle wissen fruchtbar in dieser Arbeit eingeschaltet hat». Ἐν συλλογῇ διαλέξεων· «Die ökumenische Aufgabe in der reformierten Kirchen der Schweiz», Zürich 1949, σελ. 49. Πρβλ. Jean Daniélou, Reinhold Niebuhr, Karl Barth, «Gespräche nach Amsterdam» Zürich 1949

[2] Πρὸς πρόληψιν τοιούτου εἴδους ἐντυπώσεων ἠναγκάσθη νεωστὶ ἡ κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν κατὰ τὴν συγκέντρωσιν αὐτῆς τοῦ παρελθόντος ἔτους ἐν Τορόντο νὰ προβῇ εἰς δηλώσεις, ὡς ἡ ἑπομένη· «Συχνάκις ὑπεδείχθη ὅτι ἡ κυριαρχοῦσα ἢ ὑποκειμενικὴ ἀντίληψις τοῦ Συμβουλίου εἶναι ταύτης ἢ ἐκείνης τῆς Ἐκκλησίας, ἢ ταύτης ἢ ἐκείνης

τῆς ὀρθοδόξου κριτικῆς καὶ ἡ σκέψις ὡς πρὸς τὴν ἔννοιαν καὶ τὸν σκοπὸν τῆς περαιτέρω συμπράξεως τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας κατὰ τὰς ἑνωτικὰς προσπαθείας τῆς οἰκουμενικῆς κινήσεως τῶν χρόνων ἡμῶν. Ἡ αἰσιοδοξία ἐκ τῆς ἀναγνωρίσεως ἐν Ἐδιμβούργῳ, ἔστω καὶ ἐμμέσως, τῆς ὀρθοδόξου θεμελιώδους ἀρχῆς τῆς συνεργείας ἔν τε τῷ ἀνθρωπολογικῷ δόγματι καὶ τῷ τούτῳ ἐφαπτομένῳ ἐκκλησιολογικῷ σημείῳ δὲν δικαιολογεῖται περαιτέρω καὶ καθίσταται ἐπιτακτικὸς νέος θεολογικὸς προσανατολισμὸς τῶν Ὀρθοδόξων εἰς τὴν τηρητέαν ὑπ' αὐτῶν στάσιν ἔναντι τοῦ προβλήματος τῆς χριστιανικῆς ἑνωτικῆς κινήσεως τοῦ προσεχοῦς μέλλοντος. Τοῦτο βεβαίως δὲν δηλοῖ ἐκ τῶν προτέρων ἄμεσον ἀποχώρησιν, ἤτοι ὑποχώρησιν τῶν Ὀρθοδόξων εἰς τὸ σημεῖον τῆς ἀκλονήτου πεποιθήσεως τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τῆς Θεολογίας αὐτῆς, ὅτι ἡ Ἐκκλησία αὕτη εἶναι ἡ Μία Ἁγία Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία τοῦ Συμβόλου τῆς πίστεως, ἥτις ἀκριβῶς διὰ τοῦτο ἔχει τὴν μεγίστην εὐθύνην καὶ τὴν βαρυτέραν ἀποστολὴν πρὸς θετικὴν συμβολὴν εἰς τὰς συγχρόνους προσπαθείας καὶ ἐπιδιώξεις τοῦ κεχωρισμένου ἐκκλησιαστικοῦ κόσμου τῆς Δύσεως διὰ τὴν πραγμάτωσιν καὶ ἐπὶ τῆς γῆς ἤτοι ἐμπειρικῶς τοῦ σχετικοῦ αἰτήματος τῆς ἀρχιερατικῆς τοῦ Κυρίου προσευχῆς (Ἰωάνν. 17, 11. 21) ὑπὸ πάντων. Ἡ ἀκλόνητος ἀφ' ἑνὸς χριστιανικὴ πεποίθησις, ὅτι τὰ σημεῖα ταῦτα τῆς ἀρχιερατικῆς τοῦ Κυρίου προσευχῆς θὰ π ρ α γ μ α τ ο π ο ι η θ ῶ σ ι, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ πίστις τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὅτι αὕτη εἶναι ἡ ἀληθὴς τοῦ Κυρίου Ἐκκλησία, ὡς διατηρήσασα ἀδιακόπως ἀνόθευτον τὴν ὑπ' Αὐτοῦ καὶ διὰ τῶν Ἀποστόλων Του ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἀποκαλυφθεῖσαν καὶ διακηρυχθεῖσαν σωτηριώδη ἀλήθειαν, καὶ ἕνεκα τούτου καὶ τὴν μυστηριακὴν χάριν, ἐγγεννῶσιν εἰς αὐτὴν τὴν ὑποχρέωσιν τῆς διαδόσεως καὶ μεταδόσεως τῶν ἀνωτέρω δωρημάτων τοῦ Θεοῦ εἰς τὸν κόσμον. Ἑπομένως ταῦτα πάντα θέτουσι τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν πρὸ τῆς ἀμετακλήτου εὐθύνης ἐπιζητήσεως ὑπ' αὐτῆς πάσης εὐκαιρίας πρὸς διακήρυξιν καὶ ὑπεράσπισιν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, ἤτοι αὐτῆς ταύτης τῆς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ πρὸ Χριστοῦ καὶ ἐν Χριστῷ ἀποκαλυφθείσης καὶ ὑπὸ τῶν

τῆς Σχολῆς σκέψεως. Εἶναι δυνατὸν βεβαίως εἰς ἓν ἰδιαίτερον Συνέδριον ἢ εἰς μίαν ἰδιαιτέραν Δήλωσιν ν' ἀνεύρῃ τις ἴχνη τῆς ἰσχυρᾶς ἐπιδράσεως μιᾶς παραδόσεως ἢ θεολογίας. Τὸ Συμβούλιον ὡς τοιοῦτον δὲν δύναται νὰ γίνῃ ὄργανον μιᾶς Ὁμολογίας ἢ μιᾶς Σχολῆς χωρὶς ν' ἀπολέσῃ αὐτὸν τὸν λόγον τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ» («Ὀρθοδοξία» Κωνσταντινουπόλεως τεῦχ. 8, 1950 σ. 326).

ἀνθρώπων ποτὲ ἐν τῇ ὁλότητι καὶ τῇ πληρότητι βιωθείσης χριστιανικῆς ἀληθείας.[1]

Τὴν εὐκαιρίαν δὲ ταύτην παρέσχεν ὁμολογουμένως κατὰ τὴν διαρρεύσασαν δραματικὴν διὰ τὸν κόσμον τριακονταετίαν ἡ χριστιανικὴ οἰκουμενικὴ κίνησις. Ἡ εὐκαιρία πρέπει νὰ ἐπιδιωχθῇ καὶ εἰς τὸ μέλλον. Ὡς ἐκ τούτου ἡ προδηλωθεῖσα ἀναγκαιότης θεολογικοῦ προσανατολισμοῦ τῶν Ὀρθοδόξων πρὸς ἀντιμετώπισιν νέων ἐμφανιζομένων δυσχερειῶν κατὰ τὰς ἑνωτικὰς προσπαθείας καθίσταται ἔτι ἐπιτακτικωτέρα. Ἡ ὑπὸ διάφορα πρίσματα μελέτη τῆς θέσεως τῶν συγχρόνων ἀνθρωπολογικῶν καὶ ἐκκλησιολογικῶν προβλημάτων καὶ ἡ ἐπὶ τῆς λυδίας λίθου τῆς ὀρθοδόξου οἰκουμενικῆς πίστεως δοκιμασία αὐτῶν ὡς καὶ ἡ διακρίβωσις τῆς τυχὸν συμβολῆς τῶν προτεινομένων λύσεων ἐν τῇ κατὰ τὸ παρὸν ἀξιοποιήσει τῆς πάντοτε ἐπικαίρου ἀποκεκαλυμμένης ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ θείας ἀληθείας, ταῦτα πάντα δέον ν' ἀποτελῶσι διηνεκῶς τὸ κύριον μέλημα καὶ ἔργον τῆς ὀρθοδόξου θεολογικῆς ἐπιστημονικῆς ἐνασχολήσεως.

Δυνατὸν βεβαίως νὰ ἀντιταχθῇ ἐνταῦθα, ὅτι τὸ ἔργον τοῦτο ἔχει ἐπιτελέσει ἤδη ἐπανειλημμένως ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία καὶ ἡ θεολογικὴ αὐτῆς ἐπιστήμη καὶ ἰδίᾳ κατὰ τὰς τέσσαρας ἑκατονταετίας τῆς ἱστορίας τοῦ Προτεσταντισμοῦ, ἄνευ ὅμως ἐνθαρρυντικῶν ἀποτελεσμάτων. Τὸ ἀτελέσφορον τοιούτων προσπαθειῶν κατειδὼς καὶ ὁ πολὺς Ἱερεμίας ὁ Β΄, Πατριάρχης Κων)πόλεως, κατὰ τὰς ἀρχὰς ἤδη τῆς ἱστορίας τῶν σχέσεων τοῦ Προτεσταντισμοῦ πρὸς τὴν Ὀρθοδοξίαν ἐν τῇ περιωνύμῳ ἀλληλογραφίᾳ αὐτοῦ μετὰ τῶν Θεολόγων τῆς Τυβίγγης ἠναγκάσθη νὰ ὑποδείξῃ αὐτοῖς ἐν τῇ τελευταίᾳ του ἐπιστολῇ ὅπως μὴ ἐνοχλῶσι τοῦ λοιποῦ αὐτὸν καὶ τὴν ὑπ' αὐτὸν Ἐκκλησίαν δι' ἀσκόπου ἀλληλογραφίας πρὸς ἕνωσιν.[2] Εἰς νεωτέραν δὲ ἐπιστολὴν τῶν Τυβιγγείων, δογματικοῦ περιεχομένου, οὐδὲ κἂν ἐδόθη ἀπάντησις ἐκ Κων)πόλεως.[3] Ἀλλ' ὁ τρόπος οὗτος τῆς ἀντιμετωπίσεως τοῦ προτεσταντικοῦ προβλήματος ἀπὸ μέρους τῶν ὀρθοδόξων δὲν εἶναι ὁ μόνος ἐναπομένων. Αὐτὸς οὗτος ὁ Προτεσταντισμὸς διακηρύσσει ὡς θεμελιώδη αὐτοῦ ἀρχὴν ὅτι ἡ ἀλήθεια δὲν ἐξαντικειμενοῦται ἐπὶ τῶν

---

[1] Περὶ τοῦ ὅλου πρβλ. Β. Κ. Ἐξάρχου «Τὸ περιεχόμενον τῆς ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ» (Ἀνάτυπ. ἐκ τῆς ἐπιστημονικῆς Ἐπετηρίδος τῆς Θεολ. Σχολῆς τοῦ Πανεπ. Θεσσαλονίκης), 1951 ἰδίᾳ ἀπὸ τῆς § 3 Ὁ Χριστιανισμός, σελ. 55 ἑξ.

[2] Ἰωάννου Καρμίρη «Ὀρθοδοξία καὶ Προτεσταντισμὸς» σελ. 102.

[3] ἐνθ. ἀν. σελ. 103.

ἀνθρωπίνων καταστάσεων, καὶ συνεπῶς καὶ ἐπὶ τῆς ὁρατῆς Ἐκκλησίας, εἰς τοιοῦτον βαθμόν, ὥστε νὰ ἀποτελῇ διαρκὲς ἐχέγγυον καὶ ἀπαρέγκλιτον γνώμονα πάσης καταστάσεως καὶ ἐποχῆς, ἀλλὰ παρουσιάζεται μορφολογικῶς τε καὶ κατὰ περιεχόμενον εἰς διαφόρους περιστάσεις ἄλλως. Συνεπῶς ὅ,τι συνέβη ἢ ἴσχυσεν εἰς μίαν ἐποχὴν ἐπὶ τῆς ἐπιγείου Ἐκκλησίας δὲν πρέπει νὰ θεωρῆται, κατὰ προτεσταντικὴν ἀντίληψιν, ἀμετάβλητον καὶ συνεπῶς ἐσαεὶ ὑποχρεωτικόν. Τὴν ἀρχὴν ταύτην τοῦ Προτεσταντισμοῦ ἐπικαλούμενος καὶ ὁ προτεστάντης συγγραφεὺς «Συμβολικῆς» H. Mulert[1] λέγει ὅτι «ἐν τῷ Προτεσταντισμῷ τὰ παραδεδομένα Συμβολικὰ βιβλία (αἱ Ὁμολογία πίστεως, σημ. γραφ.) κυριαρχοῦν ἐν μέρει μόνον ἐπὶ τῆς σημερινῆς θρησκευτικῆς διανοήσεως, ἥτις οὐχὶ μόνον ἔρριψεν εἰς τὸ μέσον νέα προβλήματα καὶ ἔθεσε κατὰ μέρος παλαιά, διὰ τοὺς ἀνθρώπους τῆς γενεᾶς τῶν Ὁμολογιῶν σπουδαιότατα ζητήματα, ἀλλὰ συχνάκις ἀντιπροσωπεύει γνώμην ἀντίθετον τῶν διδασκαλιῶν τῶν ἐκκλησιαστικῶν Ὁμολογιῶν, χωρὶς τοῦτο νὰ ἔχῃ πάντοτε ὡς ἐπακόλουθον διὰ λαϊκοὺς καὶ θεολόγους τὸν ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἀποκλεισμόν».

Τὴν ἀνωτέρω ἀρχὴν τῶν Προτεσταντῶν δέον νὰ λαμβάνωσι πως ὑπ' ὄψιν οἱ Ὀρθόδοξοι κατὰ τὰς περιπτώσεις ἐπαφῆς μετ' αὐτῶν.[2] Ἄλλως τε καὶ ἡ ὑγιὴς ὀρθόδοξος θεολογικὴ καὶ ἐκκλησιαστικὴ ἀντίληψις ἐν προκειμένῳ δέχεται ὅτι ἡ Ἐκκλησία δέον νὰ ἐπιτελῇ τὸ ἐν τῷ κόσμῳ ἔργον αὐτῆς ἐπὶ τῆς ζώσης συγκεκριμένης καταστάσεως καὶ ἐν ὄψει τῆς συγχρόνου θέσεως τῶν προβλημάτων, ἀλλὰ χωρὶς διὰ τοῦτο νὰ παραβλέπεται καὶ τὸ ἐξ ἀντικειμένου κῦρος ἀποκεκαλυμμένων καὶ

---

[1] Konfessionkunde 2. ἐκδ. 1937, σελ. 14.

[2] Ἡ κατὰ προτεσταντικὴν ἀντίληψιν σχετικότης τῆς «ἀληθείας» τῶν ἱστορικῶν μορφῶν συσχετίζεται καὶ μετὰ τῆς «διαλεκτικῆς» τῆς «ἱστορίας» θεωρήσεως, ὡς διεκηρύχθη ὑπὸ τοῦ Ἑγέλου καὶ τῆς Σχολῆς του. Οὕτω κατὰ τὸν E. Benz (μν. ἔργ. σ. 52), «Das moderne Geschichtsbewusstsein, letzthin aus einer Besinnung über die Gründe des Zerfalls der Einheit der Kirche und dessen Folgen erwachsen, hat hier eine neue Beurteilung der Konfessionen und eine neue Form der konfessionellen Polemik ermögilcht. Dieses moderne Geschichtsbewusstsein, philosophisch am stärksten wohl durch Hegel beeinflusst, weiss, dass es eine Verleiblichung und eine dialektische Entfaltung der absoluten Wahrheit in dem Ablauf der historischen Erscheinung gibt, und dass jede Konfession aus einem bestimmten historischen Anlass hervogegangen, eine besondere Form der Wahrheit, die Verleiblichung einer besonderen Wahrheit und eine spezielle geschichtliche Erscheinungsweise der absoluten Wahrheit darstellt».

ἐν τῇ πληρότητι αὐτῶν βεβιωμένων ἀληθειῶν ὡς καὶ ἡ ἐν γένει εὐεργετικὴ δημιουργικὴ ἐπίδρασις ἀποτετελεσμένων, δεδοκιμασμένων μορφῶν ζωῆς ἐπὶ τοῦ ἀμόρφου παρόντος καὶ τοῦ ἀγνώστου μέλλοντος. Κατὰ ταῦτα προσαρμοζομένη ἡ θεολογικὴ οὕτως εἰπεῖν τακτικὴ τῶν Ὀρθοδόξων εἰς τὴν προμνημονευθεῖσαν ἀρχὴν τοῦ Προτεσταντισμοῦ δέον νὰ ἐπιδιώκῃ συνάντησιν μετ᾽ αὐτοῦ ἐν τῇ κινήσει του εἰς τὸ ἐπίκαιρον ἀκριβῶς σημεῖον, ὅπερ ἐκεῖνος (ὁ Προτεσταντισμὸς) θεωρεῖ ὡς τὸ ζωτικὸν καὶ τὸ κυριαρχοῦν κατὰ τὴν ἐποχήν, κατὰ τὴν ὁποίαν γίνεται ἡ ἐπαφή. Οὕτω θὰ εἶναι δυνατὸν νὰ διαπιστωθῇ, ὅτι καὶ ἐπὶ τοῦ ἑκάστοτε οὕτως ἢ ἄλλως παρουσιαζομένου ἐπικαίρου θέματος ἢ προβλήματος διατηρεῖ τὸ κῦρος αὐτῆς ἡ ἤδη ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐξαντικειμενωθεῖσα πεῖρα, καὶ ἑπομένως ἀλήθεια, καὶ ὅτι διὰ τῶν ζωτικῶν ταύτης δυνάμεων ἐλαύνονται ἐν ἐπιγνώσει ἢ ἀνεπιγνώστως, ἀνομολογοῦσαι τοῦτο ἢ μή, πᾶσαι αἱ καλαὶ ἀναμφιβόλως καθ᾽ ἑαυτὰς προσπάθειαι τοῦ παρόντος εἰς ἀντιμετώπισιν τῶν συγχρόνων φλεγόντων ζητημάτων, εἴτε καθαρῶς ἐκκλησιαστικῆς φύσεως εἴτε εὐρυτέρας, χριστιανικῆς ἀνθρωπιστικῆς καὶ κοινωνικῆς, εἶναι ταῦτα.

Ἀγαθὸν καὶ καλὸν ἐγχείρημα ἐντὸς τοῦ Προτεσταντισμοῦ ἀποτελεῖ ἀναμφιβόλως ἡ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ πρώτου παγκοσμίου πολέμου καὶ ἐντεῦθεν ἀνάπτυξις τῆς καλουμένης Διαλεκτικῆς Θεολογίας ὑπὸ τὸν Karl Barth. Ἡ Σχολὴ αὐτοῦ ἤγειρεν ὄντως δι᾽ ἑαυτὴν τὴν ἀξίωσιν καὶ ἐπεδίωξε μετὰ πάσης δυνάμεως ἀληθῆ χριστιανικὴν ἀναγέννησιν ἔν τε τῇ θεωρητικῇ ἐκφορᾷ καὶ τῇ ζωῇ τοῦ Προτεσταντισμοῦ. Οὗτος διελθὼν κατὰ τὴν ἱστορικὴν αὐτοῦ διαμόρφωσιν διάφορα στάδια θεολογικῆς ἐξελίξεως καὶ ὑποστὰς ἐνταὐτῷ τὴν ἐπίδρασιν ποικίλων περὶ κόσμου καὶ ζωῆς θεωριῶν,[1] παρεξέκλινε, κατὰ τοὺς πρωτεργάτας καὶ ὀπαδοὺς τῆς συγχρόνου διαλεκτικῆς θεολογικῆς κινήσεως, τοῦ ἀρχικοῦ αὐτοῦ χαρακτῆρος καὶ τῶν σκοπῶν, ὡς εἶχον προσδιορίσει καὶ ἐπιδιώξει τούτους οἱ ἀρχηγέται τῆς δυτικῆς ἐκκλησιαστικῆς καλουμένης μεταρρυθμίσεως.

Αἱ ἐπιδιώξεις τῶν Διαλεκτικῶν Θεολόγων διεπνέοντο τῷ ὄντι, ἐν τῷ πλαισίῳ ἄλλως τε τῆς γενικῆς πνευματικῆς στροφῆς τῆς τελευταίας τριακονταετίας, ὑπὸ βαθέος θρησκευτικοῦ πάθους. Εἰδικώτερον

---

[1] Ὀρθοδοξία (προτεσταντική), Εὐσεβισμὸς (Pietismus), Ἀναγέννησις, Διαφωτισμός, Ρωμαντισμός, Ἰδεαλισμός, Ἱστοριοκρατία (Historismus), Ἐλευθεροφροσύνη (Liberalismus), Σχετικοκρατία (Relativismus), Ἀτομοκρατία (Individualismus), Θετικισμὸς (Positivismus), Ὀρθολογισμὸς (Rationalismus).

διακατείχοντο οὗτοι ὑπὸ τοῦ ζήλου καὶ τῆς φροντίδος ὅπως ἐπαναστηρίξωσι τὸ κῦρος καὶ τὴν ἀπόλυτον ἰσχὺν τῆς μιᾶς ἐναπομεινάσης εἰς τὸν Προτεσταντισμὸν πηγῆς τῆς Θείας Ἀποκαλύψεως, τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Τὸ κῦρος ταύτης διὰ τῶν ἄκρων κριτικῶν μεθόδων, αἵτινες εἶχον προηγηθῆ, (διὰ τῆς θεολογικῆς κυρίως καλουμένης κριτικῆς), εἶχεν ἐπίσης κλονισθῆ, ἐφ' ὅσον εἶχε τεθῆ σοβαροφανῶς ὑπὸ ἀμφισβήτησιν αὐτὸ τοῦτο τὸ περιεχόμενον τῆς Ἁγίας Γραφῆς.

Ἀλλὰ τοιούτου ὄντος τοῦ ὑπὸ τῆς Διαλεκτικῆς Θεολογίας αναληφθέντος ἔργου, πῶς ἐχαρακτηρίσαμεν ἡμεῖς ἀνωτέρω τὴν ἐπ' ἐσχάτων ἐνεργὸν ἀνάμιξιν τῶν κυρίων ἐκπροσώπων της εἰς τὰ τῆς οἰκουμενικῆς κινήσεως ὡς παράγοντα θέτοντα τὴν ἤδη ἀπ' ἀρχῆς μετέχουσαν Ὀρθόδοξον Καθολικὴν Ἐκκλησίαν πρὸ νέων προβλημάτων, πρὸ νέων δυσχερειῶν ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν ἔννοιαν καὶ εἰς τὰς δυνατότητας περαιτέρω συμπράξεως εἰς τὰς συγχρόνους ἑνωτικὰς ἐπαφάς; Πῶς ὑπεδηλώσαμεν εἶτα ὅτι, ἐν ἀναμονῇ τῶν ἀναλόγων συγκεκριμένων ἐπακολούθων, ἅτινα ἡ ἀνάμιξις τῶν Διαλεκτικῶν Θεολόγων ἤθελεν ἐπιφέρει εἰς τὴν πορείαν τῆς οἰκουμενικῆς κινήσεως καὶ εἰς τὰς ἐκκλησιαστικοενωτικὰς αὐτῆς ἐκδηλώσεις, ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία διὰ τοῦ στοργικῶς μετ' αὐτῆς συνδεδεμένου ὀργάνου της, ἤτοι τῆς ὀρθοδόξου θεολογικῆς Ἐπιστήμης, ὀφείλει νὰ στραφῇ πρὸς νέους ἐν προκειμένῳ προσανατολισμούς;

Αἱ ἀνωτέρω ἀπορίαι ἐπιλύονται, ὅταν διερευνηθῶσιν ἐγγύτερον τὰ κατὰ τὴν Διαλεκτικὴν Θεολογίαν τῶν χρόνων ἡμῶν, ὅταν δηλαδὴ διακριβωθῇ ἡ ὁμολογουμένως ἀφόρητος ἀκρότης εἰς τὴν ὁποίαν ἡ θεολογικὴ αὕτη ῥοπὴ ἄγει, ἰδίᾳ ἐπὶ τῶν ἀνθρωπολογικῶν καὶ ἐκκλησιολογικῶν σημείων τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας, περὶ τὰ ὁποῖα ἀνωτέρω ἠσχολήθημεν. Πρὸς τούτοις δὲν θὰ ἦτο ἄσκοπος ἡ ἐξ ἐπόψεως ὀρθοδόξου ἐξέτασις τῆς φύσεως τῆς γνωστῆς σπουδαιοτάτης ἐσωτερικῆς κρίσεως, τὴν ὁποίαν ἡ Σχολὴ τῶν Διαλεκτικῶν Θεολόγων εἰς τὸ μέσον ἀκριβῶς τῆς ἀναπτύξεώς της ὑπέστη διὰ τῆς ἐπὶ τοῦ ἀνθρωπολογικοῦ βασικοῦ ζητήματος διαφωνίας καὶ ἐπιστημονικῆς ἔριδος τῶν δύο μεγάλων αὐτῆς ἀρχικῶν ἡγετῶν Karl Barth καὶ Emil Brunner. Τέλος τὸ ὅλον ζήτημα θὰ ἠδύνατο νὰ φωτισθῇ ἐξ ἐπόψεως ὀρθοδόξου, ἂν εἰς τὴν θεμελιώδη ἀρχὴν τῆς συγχρόνου Διαλεκτικῆς Θεολογίας, ἢ καὶ γενικώτερον μεγάλης μερίδος τοῦ Προτεσταντισμοῦ, περὶ τῆς «ἀπείρου ποιοτικῆς διαφορᾶς μεταξὺ θείου καὶ ἀνθρωπίνου παράγοντος» ἀντετάσσετο συστηματικῶς ἡ περὶ «συνεργείας» ἐν τῇ δικαιώσει τοῦ ἀνθρώπου καὶ γενικώτερον ἐν τῇ ἀπολυ-

τρώσει ὀρθόδοξος ἐκκλησιαστικὴ ἀλήθεια, ὡς αὕτη διεμορφώθη καὶ ἐξεφάνη θεολογικῶς κατὰ τὴν ὑπὸ τῆς ἀρχαίας ἀδιαιρέτου οἰκουμενικῆς ἐκκλησίας ἀντιμετώπισιν τῶν ἀπασχολησάντων αὐτὴν ἀνθρωπολογικῶν καὶ ἐν μέρει ἐκκλησιολογικῶν ζητημάτων.

* * *

Ὡς ἐπειγόντως προκείμενον ὀρθόδοξον ἐπιστημονικὸν θεολογικὸν ἔργον δέον νὰ θεωρῆται ἡ ἐκ διαφόρων πλευρῶν συμβολὴ εἰς τὴν προσπάθειαν εἰς ἀνεύρεσιν καὶ διερεύνησιν τῶν πρώτων γενικῶν σημείων τοῦ νέου ὀρθοδόξου προσανατολισμοῦ διὰ τὴν σύγχρονον ἀντιμετώπισιν τοῦ προβλήματος τῶν ἑτεροδόξων. Ἐπὶ τοιούτων σημείων θὰ δυνηθῇ νὰ στηριχθῇ εἶτα τὸ ὅλον συστηματικὸν οἰκοδόμημα ἑρμηνείας καὶ δικαιώσεως τῆς de facto ἤδη συντελεσθείσης, ἀλλ' ἀναμφιλέκτως συστηματικῶς μὴ τελικῶς εἰσέτι κατοχυρωθείσης συμπράξεως τῆς Ὀρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν οἰκουμενικὴν κίνησιν τῶν χρόνων ἡμῶν, ἔνθα τὴν ἀριθμητικὴν ὑπεροχὴν ἔχει ὁ Προτεσταντισμός.

Βεβαίως δὲν διαφεύγει τὴν προσοχὴν ἡμῶν, ὅτι διά τε τῶν γνωστῶν ἐπισήμων «Δηλώσεων» τῶν Ὀρθοδόξων ἐκπροσώπων κατὰ τὰ μεγάλα συνέδρια τῆς πρώτης περιόδου τῆς οἰκουμενικῆς κινήσεως (Λωζάνη 1927, Ἐδιμβοῦργον 1937), ὡς καὶ κατὰ διαφόρους ἄλλας εὐκαιρίας «οἰκουμενικῶν» ἐπαφῶν, καὶ διὰ τῶν πολυαρίθμων σχετικῶν μελετῶν Ἑλλήνων καὶ λοιπῶν Ὀρθοδόξων ἐπιστημόνων (ἰδίᾳ ἐκ τῶν τελευταίων τῶν Ρώσσων τῆς διασπορᾶς), καταβάλλεται πᾶσα φροντίς, ὅπως γίνηται ἡ δέουσα κατοχύρωσις τῶν ὀρθοδόξων ἀντιλήψεων, τῆς ὀρθοδόξου διδασκαλίας καὶ τῆς ἐννοίας εἰδικώτερον τῆς συμετοχῆς τῶν Ὀρθοδόξων εἰς τὰς συγχρόνους ἑνωτικὰς κινήσεις. Ἀλλ' οὐχ ἧττον δέον νὰ τονισθῇ ὅτι ἐλλείπει εἰσέτι παρ' ἡμῖν ἡ συστηματικὴ ἐκκλησιολογικὴ ἔρευνα, ἡ ἐξαντλοῦσα ἐπὶ τῇ βάσει καθαρῶς τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησιαστικῆς αὐτοσυνειδήσεως καὶ τῶν ὀρθοδόξων θεολογικῶν μεθόδων, ἐν αἷς βεβαίως σπουδαίαν θέσιν κατέχει καὶ ἡ ἱστορική, τὸ πρόβλημα τοῦ ἐξ ἐπόψεως ὀρθοδόξου χαρακτηρισμοῦ τῶν ἑτεροδόξων, τῶν τε Προτεσταντῶν καὶ τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν, καὶ τῆς δυνατότητος ἑνώσεως αὐτῶν μετὰ τῆς Ὀρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας[1].

---

[1] Ἀξιόλογος συμβολὴ εἰς τὴν λύσιν τοῦ προβλήματος τούτου ἐξακολουθεῖ εἰσέτι νὰ παραμένῃ ἡ παλαιοτέρα ἐργασία τοῦ Χ. Ἀνδρούτσου «Αἱ τῆς ἑνώ-

Αἱ ἄχρι τοῦδε περὶ τῆς οἰκουμενικῆς κινήσεως ὀρθόδοξοι θεολογικαὶ ἐργασίαι (διατριβαί), ἀσχολούμεναι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ περὶ τήν, κριτικὴν βεβαίως, παρακολούθησιν τῶν ἐπιχειρηθέντων καὶ ἐπιτευχθέντων, δέον νὰ θεωρηθῶσι μᾶλλον ὡς ἐν τῷ προθεολογικῷ (προεπιστημονικῷ) χώρῳ κινούμεναι. Διὰ τὴν θεολογικὴν πραγμάτευσιν καὶ λύσιν τῶν σχετικῶν ζητημάτων εἶναι βεβαίως καὶ αἱ τοιαῦται ἐργασίαι ἀπαραίτητοι· ἐπιβάλλεται μάλιστα νὰ πολλαπλασιασθῶσι καὶ γνωσθῶσιν αὗται εὐρύτερον καὶ μεταξὺ τοῦ πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας.[1] Τοιουτοτρόπως θὰ καταστῇ δυνατὸν νὰ στηριχθῇ ἐπὶ εὐρυτέρας καὶ συνεπῶς ἀσφαλεστέρας ἀπαραιτήτου προεργασίας ἡ προκειμένη κυρίως ἐκκλησιαστικὴ ἐργασία, ἥτις θὰ ἀποτελῇ καὶ τὴν τελικὴν λύσιν τοῦ συγχρόνου οἰκουμενικοῦ προβλήματος ἐξ ἀπόψεως ὀρθοδόξου.

Τὸ πρόβλημα τοῦτο θὰ ἐπιλύσῃ οὐχὶ ἡ οἰκουμενικὴ κίνησις, ἀλλ' ἡ ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι συνερχομένη ὀρθόδοξος οἰκουμενικὴ Σύνοδος. Ἡ ἐν εὐθέτῳ δὲ χρόνῳ σύγκλησις τοῦ ἀνωτάτου τούτου ὀργάνου ἐκφράσεως τῆς καθολικῆς ἐκκλησιαστικῆς συνειδήσεως παραμένει πάντοτε ὡς δικαίωμα ἅμα καὶ καθῆκον εἰς τὴν Ὀρθόδοξον Καθολικὴν καὶ Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν, τὴν ἄμεσον κληρονόμον τοῦ πνεύματος καὶ τῶν ἀρχῶν τῆς ἀρχαίας οἰκουμενικῆς Ἐκκλησίας.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΟΡ. ΚΑΛΟΓΗΡΟΥ
Καθηγητὴς Ἀνωτερ. Ἐκκλ. Φροντιστηρίου Θεσ)νίκης

σεως τῶν Ἐκκλησιῶν βάσεις κατὰ τὰ ἀρτιφανῆ τῶν Ὀρθοδ. Ἐκκλησιῶν Γράμματα» (Ἐν «Ἐκκλησιαστ. Ἀληθείᾳ» Κων)πόλεως 1905, σ. 241 ἑξ. καὶ εἰς ἴδιον τεῦχος). Ἀλλ' ἡ ἐργασία αὕτη δὲν ἔχει βεβαίως ὑπ' ὄψιν τὴν βραδύτερον δημιουργηθεῖσαν κατάστασιν διὰ τῆς ἐπαφῆς τῶν Ὀρθοδόξων μετὰ τῶν Ἑτεροδόξων, ἰδίᾳ τῶν Προτεσταντῶν, ἐν τῷ πλαισίῳ τῆς συγχρόνου οἰκουμενικῆς κινήσεως.

Ἡ νεωτάτη ἐμβριθὴς ἐργασία τοῦ Βασιλ. Ἐξάρχου, ἣν προανεφέραμεν, («Τὸ περιεχόμενον κτλ.»), ἅπτεται καὶ τοῦ προβλήματος τούτου. Ἐν αὐτῇ ἀνάγεται εἰς κριτήριον ἐκτιμήσεως τοῦ ὑπὸ πάσης ἐκκλησιαστικῆς ὁμάδος ἀξιουμένου χαρακτῆρος γνησίας χριστιανικῆς οἰκουμενικότητος ὁ βαθμὸς βιώσεως ὑπ' αὐτῆς τοῦ «γνησίου πνεύματος τῆς Οἰκουμένης» τ. ἔ. τῆς ἰδεώδους ἑλληνοχριστιανικῆς πνευματικῆς συνθέσεως καὶ ἱστορικῆς ἐκφάνσεως ὡς ἀνθρωπίνου (ὑποκειμενικοῦ) ἀντικατοπτρισμοῦ τῆς προαιωνίου βουλῆς τοῦ Θεοῦ πρὸς ἀπολύτρωσιν καὶ σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων ἐν Χριστῷ, ἤτοι πρὸς μονιμοποίησιν, τῆς φύσεως αὐτῶν εἰς τὴν «ἀρχέγονον» (τὴν πρὸ τῆς «πτώσεως») κατάστασιν, ὡς ἔμελλεν αὕτη, ἄνευ τῆς «ἁμαρτίας», νὰ τελειωθῇ.

[1] Λίαν ὀρθῶς ἐτόνιζε παρ' ἡμῖν πρὸ πεντηκονταετίας ἤδη ὁ Ἀνδροῦτσος, ὅτι «πρὸ παντὸς ἀνάγκη, ὅπως αἱ διϊστάμεναι ἐκκλησίαι παρασκευάσωσι καθ' ἑαυτὰς πρὸς τὴν ἕνωσιν τὸ ἴδιον ἔδαφος, διασκεδάζουσαι μὲν πᾶσαν ἐκ προτέρων ἀντιλογικῶν συγγραφῶν ἀντιπάθειαν καὶ πρόληψιν, ἠρέμα δὲ καὶ κατὰ μικρὸν παρασκευάζουσαι τὴν τῶν πολλῶν γνώμην εἰς πραγματικὴν καὶ ἀπαθῆ ἐκτίμησιν τῶν δογματικῶν ἀντιθέσεων». («Αἱ τῆς ἑνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν βάσεις», «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια» 1905, σ. 306).

ΧΡΟΝΙΚΑ Ι. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ

'Απρίλιος- Μάϊος 1951

Θ. Λειτουργίαι καὶ Χοροστασίαι.—Τὸν μ. 'Απρίλιον ὁ Παναγιώτατος Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης κ. Παντελεήμων ἐτέλεσε τὴν πρώτην Θείαν Λειτουργίαν αὐτοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ ἐκήρυξε τὸν Θεῖον λόγον ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ τοῦ Πολιούχου Μεγαλομάρτυρος 'Αγ. Δημητρίου, συμπαραστατούμενος ὑπὸ τοῦ Θεοφ. 'Επισκόπου Μυρέων κ. Τιμοθέου, ἐνώπιον χιλιάδων λαοῦ, κατακλύσαντος τὸν Ναὸν καὶ ὅλην τὴν ἔξω πλατεῖαν.

Κατὰ τὰς 'Ακολουθίας τῆς Μ. 'Εβδομάδος ὁ Παναγιώτατος καὶ ὁ Θεοφιλέστατος ἐχοροστάτησαν καὶ ἐκήρυξαν τὸν Θεῖον Λόγον εἰς διαφόρους Ἱ· Ναοὺς τῆς πόλεως καὶ τῶν πέριξ Συνοικισμῶν.

Τὴν Μ. Παρασκευὴν εἰς τὸν 'Επιτάφιον ὁ Π. Μητροπολίτης ἐχοροστάτησεν εἰς τὸν Ἱ. Ναὸν τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας, παρουσίᾳ καὶ τῶν ἐπισήμων, ὁ δὲ Θ. 'Επίσκοπος εἰς τὸν Ἱ Ναὸν τοῦ 'Αγ. Μηνᾶ τὸ ἀπόγευμα καὶ εἰς τὸν Ι. Ναὸν τοῦ 'Αγ. Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ τὸ ἑσπέρας, κατὰ τὴν περιφορὰν τοῦ 'Επιταφίου. Τὴν νύκτα τῆς 'Αναστάσεως ὁ μὲν Π. Μητροπολίτης ἐτέλεσε τὴν Θ. Λειτουργίαν εἰς τὸν Ἱ. Ναὸν τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας, ὁ δὲ Θ. 'Επίσκοπος εἰς τὸν Ἱ. Ναὸν τοῦ 'Αγίου Δημητρίου.

Τὴν πρωΐαν τῆς Κυριακῆς τοῦ Πάσχα ὁ Π. Μητροπολίτης ἐτέλεσε τὸν Μ. 'Εσπερινὸν τῆς 'Αναστάσεως εἰς τὸν Ἱ. Ναὸν τοῦ 'Αγ. Γρηγορίου Παλαμᾶ.

'Εφέτος ἡ Τελετὴ αὕτη ἔλαβεν ἰδιαιτέραν αἴγλην, τοῦ Π. Μητροπολίτου ἐνδυθέντος τὴν 'Αρχιερατικὴν αὐτοῦ στολὴν ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Μεγάρῳ παρουσίᾳ τῶν ἐπισήμων 'Αρχῶν καὶ πλήθους πιστῶν. Ἡ ὅλη πομπὴ κατηυθύνθη εἰς τὸν Ἱ. Ναόν, ἔνθα ἀνεγνώσθη τὸ Εὐαγγέλιον εἰς πολλὰς ξένας γλώσσας ὑπὸ καλλιφώνων κληρικῶν.

Ὁ Θεοφ. 'Επίσκοπος ἐτέλεσε τὸν 'Εσπερινὸν τῆς 'Αγάπης εἰς τὸν Ἱ· Ναὸν τῆς 'Αγ. Παρασκευῆς ἐν Λαγκαδᾶ. Ὁ ἱερὸς Κλῆρος ἐνεδύθη εἰς τὸν Ἱ. Ναὸν τῆς Κοιμήσεως Θεοτόκου, ὁπόθεν ἐν πομπῇ κατηυθύνθη εἰς τὸν Καθεδρικὸν Ναόν, ὅπου ἐψάλη ὁ Μ. 'Εσπερινὸς καὶ ἀνεγνώσθη τὸ Εὐαγγέλιον εἰς διαφόρους γλώσσας, μετὰ τὸ ὁποῖον ὁ Θεοφιλέστατος ἐκήρυξε τὸν Θεῖον Λόγον·

Τὴν Δευτέραν τοῦ Πάσχα ὁ Παναγιώτατος ἐλειτούργησε καὶ ὡμίλησεν εἰς Ἅγ. Γεώργιον Νεαπόλεως, ὁ δὲ Θεοφιλέστατος εἰς Ἅγ. Γεώργιον Νέας 'Αγχιάλου.

Τὴν 2αν Μαΐου, ἑορτὴν τοῦ 'Αγ. 'Αθανασίου, ὁ Παναγιώτατος ἐλειτούργησε καὶ ὡμίλησεν εἰς τὸν ἑορτάζοντα Ἱ. Ναὸν ἐν Ν. Μαγνησίᾳ, ὁ δὲ Θεοφ' ἐν Νέῳ Κουκλουτζᾶ.

Τὴν Παρασκευὴν τῆς Διακαινησίμου ὁ Θεοφιλέστατος ἐλειτούργησε καὶ ἐκήρυξε τὸν θ. Λόγον ἐν τῷ Ἰ. Ναῷ τῆς Ζωοδ. Πηγῆς Ἑπταλόφου.

Τὴν Κυριακὴν τοῦ Θωμᾶ ὁ Μ. ἐλειτούργησε καὶ ὡμίλησεν εἰς Ἅγ. Μηνᾶν, ὁ δὲ Θ. εἰς Ὁσίαν Ξένην (Χαριλάου).

Τὴν Κυριακὴν τῶν Μυροφόρων ὁ Παναγιώτατος, συμπαραστατούμενος ὑπὸ τοῦ Σεβ. Τυρολόης κ. Χρυσοστόμου καὶ τοῦ Θ. Μυρέων κ. Τιμοθέου, ἐτέλεσε Δοξολογίαν, παρουσίᾳ τῶν Α.Α.Μ.Μ. τῶν Βασιλέων καὶ τῆς Α.Υ. τοῦ Διαδόχου εἰς τὸν Ἰ. Ναὸν τοῦ Ἁγ. Δημητρίου, ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τῶν ἑορτῶν τῆς 25ετηρίδος τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Ἐψάλησαν κατάλληλοι τῷ ἑορτασμῷ ψαλμοὶ καὶ ἀνεπέμφθησαν δεήσεις.

Ὁ Παναγιώτατος παρέστη καὶ εἰς ἁπάσας τὰς ἐπὶ τούτῳ ἑορτὰς τοῦ Πανεπιστημίου.

Μνημόσυνον Μητροπολίτου Γενναδίου.—Τὴν Κυριακὴν τοῦ Παραλύτου ἡ Ἱερὰ Μητρόπολις ἐτέλεσε τὸ 40θήμερον Μνημόσυνον τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης Γενναδίου ἐν τῷ Ἰ. Ναῷ τοῦ Ἁγίου Δημητρίου. Λόγῳ ἀσθενείας τοῦ Παναγιωτάτου, τὴν θείαν Λειτουργίαν ἐτέλεσεν ὁ Θεοφιλέστατος, ὅστις καὶ ἐκήρυξε τὸν θ. Λόγον, τὴν δὲ ἐπιμνημόσυνον δέησιν, ἔψαλεν ὁ Π. Μητροπολίτης, συμπαραστατούμενος ὑπὸ τοῦ Θ. Ἐπισκόπου. Τὸν ἐπιμνημόσυνον Λόγον εἶπεν ὁ Π. Μητροπολίτης ὅστις ἐξῆρε δι' ὀλίγων τὴν προσωπικότητα καὶ τὴν ἐθνικήν, ἐκκλησιαστικὴν καὶ κοινωνικὴν δρᾶσιν τοῦ ἐκλιπόντος προκατόχου αὐτοῦ.

Ἀκολούθως ὁ Παναγιώτατος συμπαραστατούμενος ὑπὸ τοῦ Σεβ. Τυρολόης καὶ τοῦ Θεοφ. Μυρέων ἔψαλεν Τρισάγιον ἐπὶ τοῦ παρὰ τὸν Ναὸν τοῦ Ἁγ. Γρηγορίου Παλαμᾶ τάφου τοῦ ἀειμνήστου, καὶ ἐδέχθη ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Μεγάρῳ τὰ συλλυπητήρια τῶν Ἀρχῶν, τῶν Ὀργανώσεων καὶ τοῦ λαοῦ·

Κατὰ τὸ μνημόσυνον παρέστησαν καὶ ἅπασαι αἱ Ἀρχαὶ τῆς πόλεως.

Συνεδρίαι.—Ὁ Παναγιώτατος προήδρευσε τῶν Δ' Συμβουλίων καὶ Ἐπιτροπῶν διαφόρων Ὀργανισμῶν, Ἱδρυμάτων, τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου καὶ τῆς Ἀνωτέρας Ἐνοριακῆς Ἀντιπροσωπείας.

Ἐπισκέψεις.—Ἐπὶ τῇ εἰς Θεσ)νίκην ἀφίξει τοῦ Π. Μητροπολίτου καὶ τῇ ἑορτῇ τοῦ ἁγ. Πάσχα ἐπεσκέφθησαν τὴν Α. Π. ἅπασαι αἱ Ἀρχαὶ τῆς Πόλεως, τὸ Προξενικὸν σῶμα, οἱ ἐκπρόσωποι τῶν διαφόρων Ὀργανώσεων καὶ πλῆθος λαοῦ.

Ὡσαύτως τὴν Α. Π. ἐπεσκέφθη ὁ ἀρχιστράτηγος Ἀ. Παπάγος, οἱ ἐν τῇ πόλει ἡμῶν Ὑπουργοί, ὁ ἐκπρόσωπος τοῦ Δ. Ἐρυθροῦ Σταυροῦ κ. De Meyer, ὁ κ. Βαλαωρίτης τοῦ Ε. Ε. Σταυροῦ, ὁ Κυβερνήτης τοῦ εἰς τὸν λιμένα μας καταπλεύσαντος Ἀμερικανικοῦ Καταδρομικοῦ, ὁ ἐν Ἀθήναις ἐφημέριος τοῦ Ἀγγλικοῦ ναοῦ μετὰ τοῦ ἐνταῦθα Ἄγγλου Προξένου, οἱ Ἀμερικανοὶ Συνταγματάρχαι Knanb, Nayes καὶ ὁ Γραμ)τεὺς τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κανταβρυγίας αἰδ. κ. Wadham.

Πατριαρχικὴ ἀποστολή.—Τὸν Παναγιώτατον ἐπεσκέφθησαν ὡσαύτως προερχόμενοι ἐξ Ἀθηνῶν, οἱ Σεβ. Μητροπολῖται τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Προύσης Πολύκαρπος, Περγάμου Ἀδαμάντιος καὶ Προικονήσου Φιλόθεος, οἵτινες καὶ ἀνεχώρησαν εἰς Ἅγ. Ὄρος ἵνα προστῶσι τῆς ἐκεῖσε

διπλῆς Συνάξεως, ὡς ἐκπρόσωποι τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ὑπὸ τὴν πνευματικὴν δικαιοδοσίαν τοῦ ὁποίου ὑπάγεται ἡ Ἁγιορειτικὴ Πολιτεία.

Χειροτονία ἱερέως.— Τῇ 11 Μαΐου ἐχειροτονήθη εἰς πρεσβύτερον καὶ ἀκολούθως ἐχειροθετήθη εἰς Ἀρχιμανδρίτην, ἱερουργοῦντος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ζιχνῶν κ. Κυρίλλου ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ ναῷ, ὁ ἐπὶ πενταετίαν διατελέσας ἐν αὐτῷ Ἱεροδιάκονος Δωρόθεος Τσομπάνογλου. Τὸν νεοχειροτονηθέντα προσεφώνησε ὁ τελεταρχῶν Ἀρχιερεὺς εἰς ὃν οὗτος ἀπήντησε καταλλήλως.

Ὁ χειροτονηθεὶς τυγχάνει πτυχιοῦχος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσ)νίκης.

Ἀπόδοσις Ἑλληνοπαίδων. Τῇ 24ῃ Μαΐου ἔφθασαν εἰς τὴν πόλιν μας 214 Ἑλληνόπαιδες ἐκ τῶν ἐν Γιουγκοσλαβίᾳ κρατουμένων. Ἐκ τοῦ σιδηροδρομικοῦ σταθμοῦ ὡδηγήθησαν εἰς τὴν ἐνταῦθα παιδόπολιν «Ἅγιος Δημήτριος» ἔνθα παρέμειναν προσωρινῶς μέχρι τῆς παραλαβῆς ὑπὸ τῶν γονέων αὐτῶν, εἰδοποιηθέντων πρὸς τοῦτο ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ. Τὰ ἀφιχθέντα Ἑλληνόπαιδα ἐπεσκέφθησαν ὁ Π. Μητροπολίτης ἡμῶν συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Θ. Ἐπισκόπου Μυρέων καὶ ὁ Ὑπουργὸς Β. Ἑλλάδος.

Ὁ Πανανιώτατος ἐχαιρέτισε μὲ πατρικὰ λόγια τὰ παιδιά, τὰ ὁποῖα ἐπὶ τρία ἔτη ἔζων μακρὰν τῆς πατρίδος, τὰ ηὐλόγησε, κατόπιν ἔψαλε μαζί των τὸν χαρμόσυνον τῆς Ἀναστάσεως ὕμνον «Χριστὸς Ἀνέστη» καὶ διένειμε εἰς ὅλα ἐπιχρύσου σταυροὺς ὡς φυλακτήρια.

ΘΕΟΛΟΓΙΓΚΗ ΣΧΟΛΗ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΘΕΣ)ΚΗΣ

Ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης ἀνεκήρυξε κατὰ τὴν συνεδρίαν αὐτῆς τῆς 20 Ἀπριλίου ἐ. ἔ. διδάκτορα Θεολογίας μὲ τὸν βαθμὸν «Ἄριστα» τὸν συνεργάτην μας, Καθηγητὴν τοῦ Ἀνωτέρου Ἐκκλησιαστικοῦ Φροντιστηρίου Θεσσαλονίκης, κ. Ἰωάννην Καλογήρου, ὑποβαλόντα τὴν ἐναίσιμον διατριβὴν «Αἱ περὶ τῆς Ὀρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας ἀντιλήψεις νεωτέρων ῥωμαιοκαθολικῶν θεολόγων» καὶ ὑποστάντα τὴν νενομισμένην προφορικὴν δοκιμασίαν.

Ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ αὐτοῦ Πανεπιστημίου ἐξέλεξε κατὰ τὴν συνεδρίαν αὐτῆς τῆς 18 Μαΐου ἐ. ἔ. παμψηφεὶ Τακτικὸν Καθηγητὴν εἰς τὴν κενὴν Βαν ἕδραν τῆς Ἑρμηνείας τῆς Καινῆς Διαθήκης μετὰ τῆς Ἱστορίας τῶν χρόνων τῆς Καινῆς Διαθήκης τὸν ἐπίσης συνεργάτην μας κ. Μᾶρκον Σιώτην, Διευθυντὴν τοῦ ἐνταῦθα Ἀνωτέρου Ἐκκλησιαστικοῦ Φροντιστηρίου, Δρα Φιλοσοφίας καὶ Θεολογίας τῶν Πανεπιστημίων Μαρβούργου καὶ Θεσσαλονίκης.

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

† Μητροπολίτου Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων Ἰεζεκιήλ. *Ἔργα καὶ ἡμέραι.*—Τόμ.Α'. σχ.8ον σελ. 690. Β'. σελ. 830 Γ'. σελ. 510.

Τοῦ αὐτοῦ. *Ὁ Προφήτης Ἰεζεκιήλ. (Ἀσματολογία).* - Σχ. 8ον σελ. 26.

Τοῦ αὐτοῦ. *Ἔλεγχος τῆς συγγραφῆς καὶ μεταφράσεως τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ δικαίου MILASCH.* Ἔκδοσις Β'. σχ. 8ον σελ.64.

Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου † Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν. *Ἀπόστολος Μακράκης.* (Δαπάνη Μητροπολ. Θεσσαλιώτιδος Ἰεζεκιήλ). Σχ. 8ον σελ. 129.

Μητροπολίτου Αἰτωλ)νίας Ἱεροθέου. *Ἐγκύκλιοι.* (1931—1950) Μεσολόγγιον. 1950. σελ. 76

Ἀρχιμ. Τιμοθέου Παπαμιχαήλ. *Στενὴ Πύλη.* Ἐκδόσεις «Πελεκάν». Θεσσαλονίκη 1950. σελ. 157.

Τοῦ αὐτοῦ. *Ἐνῷ ροδίζει ἡ αὐγή.* Ἐκδόσεις «Πελεκάν». Θεσσαλονίκη 1951. Σελ. 62.

Καρδιναλίου Οὐάϊσμαν. *Ἡ ἀκοίμητη κανδήλα.* Διήγημα. Ἀθῆναι Σίνα 2α σελ. 66.

Λουκιανοῦ Δεπούντη *Οἱ Ἀραμαῖοι.* (Δαπάνη Μητροπολ. Θεσσαλιώτιδος «Ἰεζεκιήλ)· Σχ. 8ον σελ. 86.

Χρήστου Ἐνισλείδου. Π. Θ. *Ἡ γονυκλισία τῆς Κυριακῆς.* (Δαπάνη Μητροπολ. Θεσσαλιώτιδος Ἰεζεκιήλ). Α'. Σελ. 26. Β'. σελ. 30.

Ἀντωνίου Κυρισκοῦ. *Ἡ πραγματική σου ζωή.* Σελ. Ιστ'+258 Ἀθῆναι. Σίνα 2α.

Πρὸς τοὺς κ. συνδρομητὰς

Παρακαλεῖσθε ὅπως ἐμβάσητε διὰ ταχυδρομικῆς ἐπιταγῆς τὴν ἐτησίαν ὑμῶν συνδρομὴν εἰς τὴν διαχείρισιν τοῦ περιοδικοῦ.

Ἐτησία συνδρομὴ	Δρχ.	20.000
Διὰ τὰς Ἱ. Μονάς, Σχολικὰς Βιβλιοθήκας, καὶ Σωματεῖα	Δρχ.	30.000
Διὰ τὸ ἐξωτερικὸν	Δολλ.	10

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ "ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Ο ΠΑΛΑΜΑΣ"
Διεύθυνσις: Ἱερὰ Μητρόπολις — Τηλέφ. 56-06 — Θεσσαλονίκη

Τύποις: Μιχ. Τριανταφύλλου